

โอกาสในม่านทางการศึกษา

รายงานประจำปี 2562

Annual Report 2019

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
Equitable Education Fund

สารบัญ

- 2 สารประธานกรรมการบริหาร กสศ.
- 3 สารผู้จัดการ กสศ.
- 4 รู้จัก กสศ.
- 5 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์
- 7 สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทย
- 18 บทสรุปผู้บริหาร

ผลการดำเนินงาน

- 29 โครงการที่ 1 โครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข
- 35 โครงการที่ 2 โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
- 41 โครงการที่ 3 โครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง
- 47 โครงการที่ 4 โครงการพัฒนาสถาบันต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา
- 53 โครงการที่ 5 โครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล เป็นครูรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชน (ครูรัก(ษ์)ถิ่น)
- 59 โครงการที่ 6 โครงการทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพ
- 63 โครงการที่ 7 โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 69 โครงการที่ 8 โครงการการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ในโรงเรียน เพื่อความเสมอภาคในการเติบโตเป็นแรงงานคุณภาพยุค 4.0 ของเยาวชนไทย
- 75 โครงการที่ 9 โครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส

- 81 กสศ. กับนวัตกรรมในการดำเนินงาน
- 83 สานพลังร่วมสร้างความเสมอภาคทางการศึกษากับ กสศ.
- 88 รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบภายใน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
- 92 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
- 118 รายงานคณะกรรมการบริหาร กสศ.
- 120 รายงานที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ
- 122 ภาคผนวก : คำถามที่พบบ่อย (FAQ)
- 126 ก้าวต่อไปของ กสศ.
- 127 คณะที่ปรึกษาจัดทำรายงานประจำปี 2562 กสศ.
- 128 บรรณานุกรม

สารประธานกรรมการ บริหาร กสศ.

นายประสาร ไตรรัตน์วรกุล

ประธานกรรมการบริหาร กสศ.

กสศ. เป็นองค์กรใหม่ และเพิ่งดำเนินงานเป็นปีที่สอง แต่คณะกรรมการบริหาร กสศ. ตระหนักว่าการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา อันเป็นเจตนารมณ์ให้มีการจัดตั้ง กสศ. ขึ้นมาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นภารกิจสำคัญยิ่งของประเทศ จึงได้ปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นเข้มแข็ง และพยายามเร่งรัดการดำเนินงานให้เกิดรูปธรรมตั้งแต่ต้น

ด้วยทรัพยากรที่มี ทั้งปริมาณงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้อย่างจำกัด และขนาดองค์กรขนาดเล็กที่มีผู้ปฏิบัติงานจำนวนไม่มาก คณะกรรมการบริหาร กสศ. จึงได้ให้แนวทางการดำเนินงานโดยให้คำนึงว่า

กสศ. มิได้มีบทบาทแบบเบ็ดเสร็จในการดำเนินงานทั้งหมดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แต่มีบทบาทในฐานะเป็นผู้ฉายภาพอันมีลักษณะเป็นการให้ความรู้ ข้อมูล ทิศทาง หรือทดลองทำเป็นต้นแบบ และชี้เป้าให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีทรัพยากรมากกว่า นำไปใช้ดำเนินการต่อขยายผลต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามบทบาทข้างต้นและสอดคล้องตามกรอบวัตถุประสงค์ของ พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 กสศ. ได้ให้ความสำคัญกับโครงการพัฒนาตัวอย่างหรือต้นแบบ การริเริ่มใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการข้อมูลที่ต้องการ ครอบคลุมและแม่นยำ การสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อให้เกิดความมั่นใจในตัวตนของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการกระตุ้นให้ท้องถิ่นชุมชนและภาคเอกชนเข้าร่วมเป็นเจ้าของในการกิจการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน เป็นต้น

นอกเหนือจากการดำเนินงานที่มุ่งหวังให้สังคมทุกภาคส่วนมั่นใจในองค์ความรู้ ฐานข้อมูล และเครื่องมือของ กสศ. ดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการบริหาร กสศ. ยังเร่งรัดให้กระบวนการทำงานของ กสศ. มีความโปร่งใส มีระบบสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล มีการบริหารจัดการความเสี่ยง การควบคุมภายใน ตลอดจนมาตรการป้องกัน การทุจริตที่ครบถ้วนเหมาะสม และสร้างความเชื่อมั่นแก่สาธารณชนได้

ในนามคณะกรรมการบริหาร กสศ. ขอขอบคุณรัฐบาล สำนักงบประมาณ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ที่ได้จัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม สนับสนุนการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาเป็นอย่างดี รวมทั้งชี้แนะอย่างสร้างสรรค์ถึงแนวทางการปรับปรุงการทำงานให้แก่ กสศ. ตลอดจนขอบคุณหน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ร่วมกันผลักดันให้ภารกิจสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 บรรลุเป้าหมายตามแผน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือด้วยดีเช่นนี้ต่อไปในอนาคต

" กสศ. มิได้มีบทบาทแบบเบ็ดเสร็จในการดำเนินงานทั้งหมด เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แต่มีบทบาทในฐานะเป็นผู้ฉายภาพอันมีลักษณะเป็นการให้ความรู้ ข้อมูล ทิศทาง หรือทดลองทำเป็นต้นแบบ และชี้เป้าให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีทรัพยากรมากกว่า นำไปใช้ดำเนินการต่อขยายผลต่อไป "

นายสุกอร์ บัวสาย

ผู้จัดการ กสศ.

สาร ผู้จัดการ กสศ.

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ถือเป็นย่างก้าวที่สองที่ผู้ปฏิบัติสำนักงาน กสศ. ทุกคนตั้งใจมุ่งมั่นทำงานเต็มที่ด้วยความตระหนักรู้ว่า กสศ. เป็นองค์กรใหม่ที่บัญญัติให้จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์ให้เป็นกลไกใหม่เพื่อช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของระบบการศึกษาผ่านการจัดสรรทรัพยากรด้วยวิธีใหม่ และการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำด้วยกัน รวมทั้งในการดำเนินภารกิจสำคัญดังกล่าวก็ต้องสอดคล้องเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งหมายถึงต้องเร่งรัดพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ครบถ้วน ได้มาตรฐาน และเชื่อถือได้ตามหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวด้วย

เพื่อสานต่อความตั้งใจแรกเริ่มของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) ซึ่งเป็นผู้จัดทำร่าง พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา สำนักงาน กสศ. ทำงานโดยคำนึงว่า หน้าที่หลักของ กสศ. คือการเข้าไปบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ไม่ทำงานในแบบที่เคยทำกันมาอย่างใดก็ตาม ทุกโครงการที่จำเป็นต้องหาประเด็นการปฏิรูปเชิงระบบให้ได้ ไม่ใช่โครงการลักษณะการสงเคราะห์ ตั้งรับ หรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่เป็นการสร้างโอกาสและสร้างศักยภาพให้แก่เด็กเยาวชนและกลุ่มเปราะบางที่ด้อยโอกาสมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

แม้รัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้การบริหารจัดการกองทุนของ กสศ. เป็นอิสระ แต่มีได้หมายถึงว่ารัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาทั้งหมดตรงมายัง กสศ. ในทางปฏิบัติรัฐบาลอาจจัดงบประมาณส่วนใหญ่ไปให้กระทรวง/หน่วยงานหลักก็ได้ โดย กสศ. มีบทบาทในการริเริ่มเพื่อทดลองทำให้เห็นผลก่อน จากนั้นจึงชี้เป้าให้แก่กระทรวง/หน่วยงานหลักดำเนินการขยายผลต่อยอด โดย กสศ. อาจติดตามศึกษาวิเคราะห์ผลเพื่อปรับปรุงแนวทางที่มีประสิทธิภาพขึ้นไป

ความท้าทายสำคัญประการหนึ่งของ กสศ. คือการได้รับงบประมาณในความเป็นจริงน้อยกว่าที่ กอปศ. ได้เสนอแนวความคิดขณะจัดทำร่าง พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาฯ ค่อนข้างมาก ภายใต้อุปสรรคนี้ทำให้ กสศ. ต้องปรับเปลี่ยนแผนงานและรูปแบบวิธีทำงานในรูปแบบที่ต่างออกไป เพื่อให้เกิดผลดีที่สุด มีประสิทธิภาพที่สุด โดยยึดหลักการที่ว่าต้องหาจุดคานงัดให้สามารถทำงานได้ดีภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัด ซึ่งสะท้อนได้จากแนวทางการทำงานที่สำคัญในปีที่ผ่านมา ได้แก่ การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปเชิงระบบหรือเพื่อผลักดันเชิงนโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มเปราะบางที่มีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งการระดมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในพื้นที่กลุ่มเปราะบาง เป็นต้น

" หน้าที่หลักของ กสศ. คือการเข้าไปบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ไม่ทำงานในแบบที่เคยทำกันมาอย่างใดก็ตาม ทุกโครงการที่จำเป็นต้องหาประเด็นการปฏิรูปเชิงระบบให้ได้ ไม่ใช่โครงการลักษณะการสงเคราะห์ ตั้งรับ หรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่เป็นการสร้างโอกาสและสร้างศักยภาพให้แก่เด็กเยาวชนและกลุ่มเปราะบางที่ด้อยโอกาสมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ "

รู้จัก กสศ.

กสศ. หรือ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ก่อตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และได้มีการตราพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2561

ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัตินี้ระบุว่า ความเสมอภาคทางการศึกษา หมายถึง การที่ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับและเข้าถึงการศึกษาและพัฒนาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง โดยให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา รวมถึงเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู ซึ่งในมาตรา 5 กำหนดวัตถุประสงค์การจัดตั้ง กสศ. เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม เพื่อให้เด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย
2. ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนเงินและค่าใช้จ่ายให้แก่เด็กและเยาวชนซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือด้อยโอกาส และผู้ด้อยโอกาส จนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู ให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพื้นฐานและ ศักยภาพที่แตกต่างกัน
4. ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษา หรือพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการ ประกอบอาชีพ ตามความถนัด และมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้
5. ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือสถานศึกษา เพื่อให้มีการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถรู้ และพัฒนาได้ตามความถนัดและศักยภาพของตน
6. ดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษา วิจัย หรือค้นคว้า แนวทางในการพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรู้ และมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาโดยมีแรงจูงใจที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันต้นแบบในการผลิตและพัฒนาครู
7. ดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริม และสนับสนุนการนำองค์ความรู้ดังกล่าว ไปใช้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาสนองความต้องการทางด้านกำลังแรงงาน และการยกระดับความสามารถของคนไทย

อย่างไรก็ดี กสศ. มิได้มีบทบาทแบบเบ็ดเสร็จในการดำเนินงานทั้งหมดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แต่มีบทบาทในฐานะผู้ฉายภาพอันมีลักษณะเป็นการให้ความรู้ ข้อมูล ทิศทางหรือทดลอง ทำเป็นต้นแบบและชี้เป้าให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีทรัพยากรมากกว่านำไปใช้ดำเนินการต่อยอดขยายผลต่อไป ซึ่งไม่ใช่เฉพาะภาครัฐ แต่รวมถึงภาคเอกชน ประชาสังคม ประชาชนทุกคนที่จะมีบทบาทช่วยเหลือดูแลผู้ด้อยโอกาส โดยการช่วยเหลือดูแลไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปตัวเงิน แต่เป็นการสนับสนุนในด้านอื่นๆ เช่น การให้โอกาสในการฝึกอาชีพหรือรับเข้าทำงาน การร่วมเป็นจิตอาสา

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ ยุทธศาสตร์

วิสัยทัศน์

เด็ก เยาวชน และประชาชน ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสทุกคน มีโอกาสพัฒนาตนเองตามศักยภาพ และเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

พันธกิจ

สร้างเสริมการจัดการเชิงระบบเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา โดย

- 1 การลงทุนที่ใช้ความรู้ นำเพื่อช่วยเหลือและสร้างคุณค่าเพิ่มแก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2 การระดมการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์จากทุกภาคส่วน
- 3 การเสนอแนะมาตรการเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย

เป้าประสงค์

- 1 ผู้ด้อยโอกาสได้รับการช่วยเหลือและมีโอกาสในการศึกษาพัฒนาตามศักยภาพ
- 2 ครูและหน่วยจัดการเรียนรู้ ทั้งในและนอกระบบได้รับการพัฒนาคุณภาพทั่วถึง
- 3 ภาครัฐและสังคมมีแนวทางในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาที่ได้ผลยิ่งขึ้น

จุดเน้นสำคัญ

- 1 สร้างความมั่นใจในการบริการแก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2 สร้างความมั่นใจในการทำงานร่วมกันของหุ้นส่วนภาคีและ กสศ.
- 3 สร้างความมั่นใจในการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ

ยุทธศาสตร์

- 1 สร้างความมั่นใจในศักยภาพและประสิทธิภาพหน่วยบริการ
- 2 กระตุ้นการให้ทุนการศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าหมายประเทศ
- 3 เสริมสร้างระบบธรรมาภิบาลในการทำงานร่วมกับภาคี
- 4 สร้างความเข้มแข็งให้จังหวัดมีกลไกความพร้อมในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา
- 5 ยกระดับความสามารถในการพัฒนาครูทั้งในและนอกระบบ
- 6 พัฒนาองค์ความรู้เพื่อการจัดการเชิงระบบเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 7 กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนร่วมสร้างสังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาไทย 2562

ความเสมอภาคทางการศึกษาคือกุญแจสำคัญ
สู่การบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของประเทศไทย

ข้อมูลเบื้องต้น

ขณะนี้ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับสถานการณ์สำคัญสองประการ คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมผู้สูงอายุ และสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทั้งในทางเศรษฐกิจและด้านสังคม ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ยากจะหลีกเลี่ยงให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปสู่ความเป็นประเทศรายได้สูงได้ ทางออกด้านหนึ่งจากปัญหาและอุปสรรคนี้คือ การทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เพื่อให้คนไทยเป็นกำลังทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพและผลิตภาพ การสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาเพื่อเพิ่มผลิตภาพทางเศรษฐกิจของบุคคล ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม นับเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญสำหรับการปลดล็อกปัญหาดังกล่าว ภาคส่วนต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีแผนยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

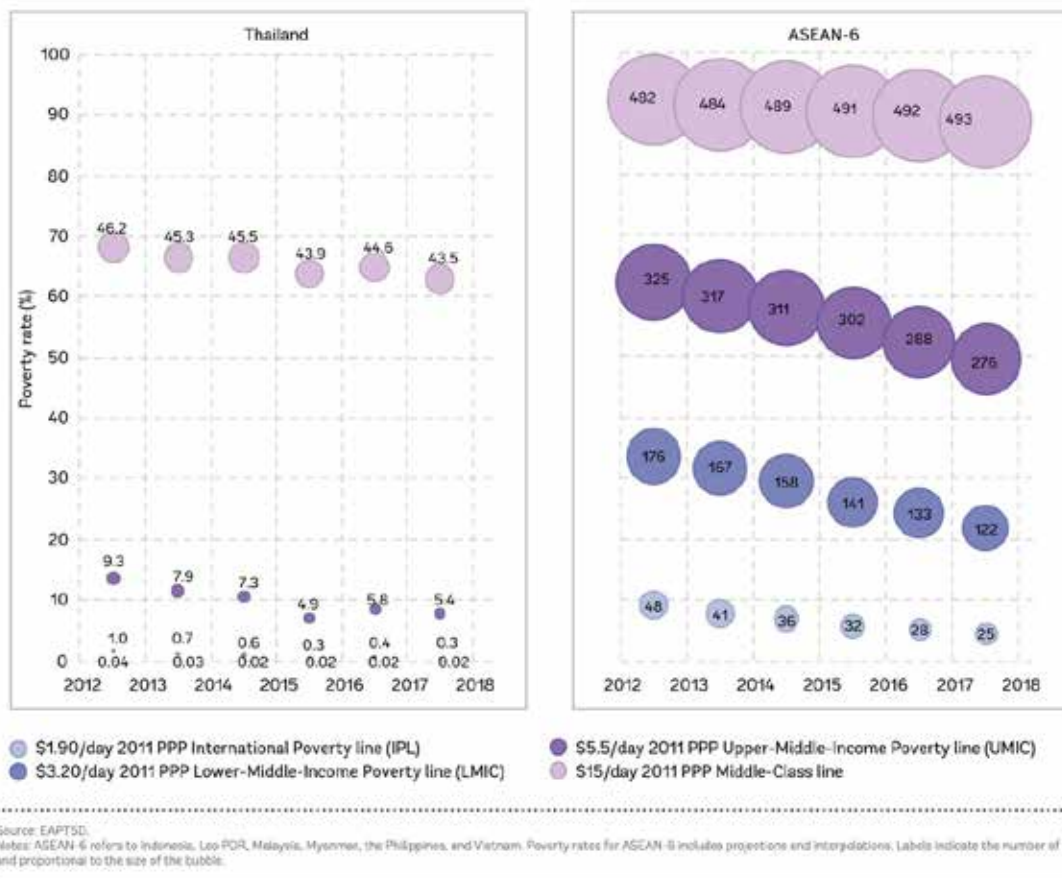
สำหรับสถานการณ์ในด้านอัตราการเกิดและระดับฐานะทางเศรษฐกิจในประเทศไทยมีอัตราการเกิดของประชากรต่ำกว่า 1.5 ต่อผู้หญิงหนึ่งคน ด้วยอัตราการเกิดที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยที่เหมาะสมในระดับนานาชาติถึงเกือบร้อยละ 30¹ เช่นนี้ สัดส่วนประชากรวัยแรงงานของไทยจึงอยู่ในแนวโน้มที่ลดลงทุกปี ตรงกันข้ามกับสถานการณ์เมื่อช่วงปี พ.ศ. 2520-2540 ที่สัดส่วนประชากรวัยแรงงานไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และได้รับการศึกษาที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 3-5 ต่อปี อย่างต่อเนื่องตลอด 20 ปี จนทั่วโลกเคยกล่าวกันว่าประเทศไทยจะเป็นเสือเศรษฐกิจตัวที่ 5 แห่งเอเชีย แต่โดยสถานการณ์ของโครงสร้างประชากรในปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์² และยังไม่เห็นแนวโน้มที่จะก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลางไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงได้

¹ อัตราการเกิดที่จะช่วยให้อัตราการขยายตัวของประชากรมีความเหมาะสมอยู่ที่ร้อยละ 2.1

² สังคมที่มีประชากรอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากร

นอกจากแนวโน้มโครงสร้างประชากรที่มีปัญหาท้าทายแล้ว โครงสร้างการกระจายรายได้ของไทยก็มีแนวโน้มที่น่าเป็นห่วง จากรายงานสถานการณ์ความยากจนล่าสุดของธนาคารโลก³ ที่นำเสนอว่าสถานการณ์ความยากจนในประเทศไทยยังคงมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา และไทยเป็นประเทศเดียวในกลุ่มอาเซียนที่มีอัตราความยากจนเพิ่มขึ้นหลายครั้งนับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา (รูปที่ 1) โดยจำนวนประชากรที่อยู่ในภาวะยากจนแบบสัมบูรณ์เพิ่มสูงขึ้นจาก 4,850,000 คน เป็นมากกว่า 6,700,000 คน ภาวะความยากจนดังกล่าวในปี 2561 เพิ่มสูงขึ้นทั่วทุกภูมิภาคใน 61 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ ประชากรกว่าร้อยละ 10 ของประเทศซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อวันไม่ถึง 60 บาท จึงจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเร่งด่วน หากประเทศไทยจะสามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศรายได้สูงได้

รูปที่ 1 สัดส่วนและจำนวนของคนจน เปรียบเทียบประเทศไทยกับกลุ่ม ASEAN

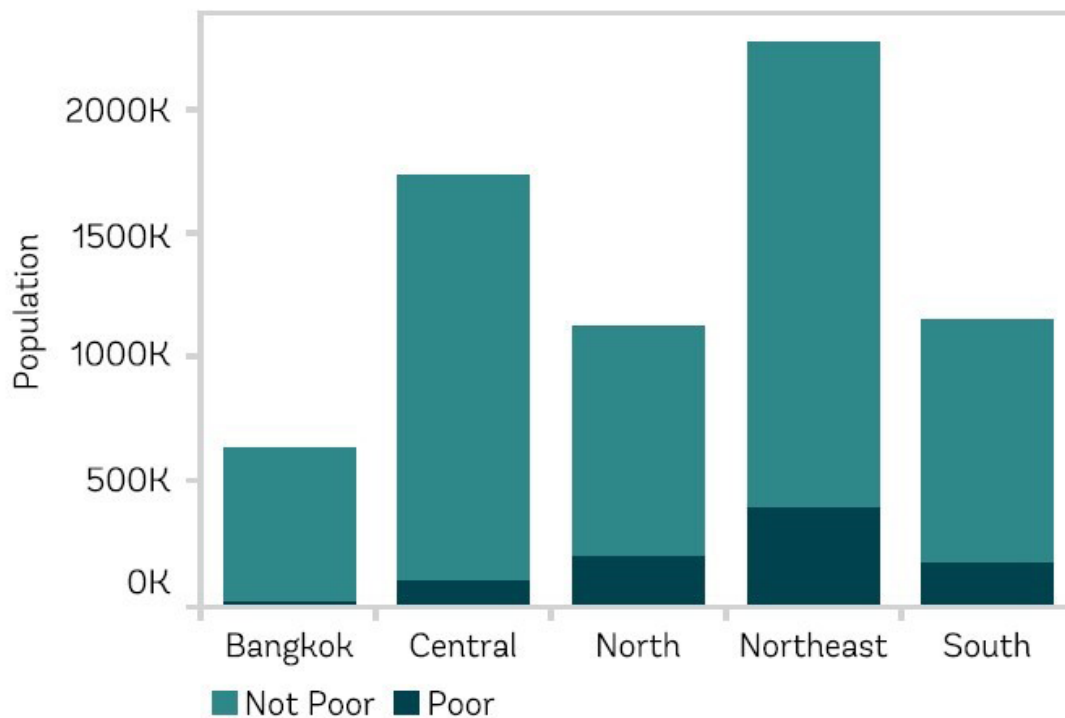

ที่มา: รายงานของธนาคารโลก (2563)

³ รายงานจับชีพจรความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย โดยธนาคารโลก (2563)

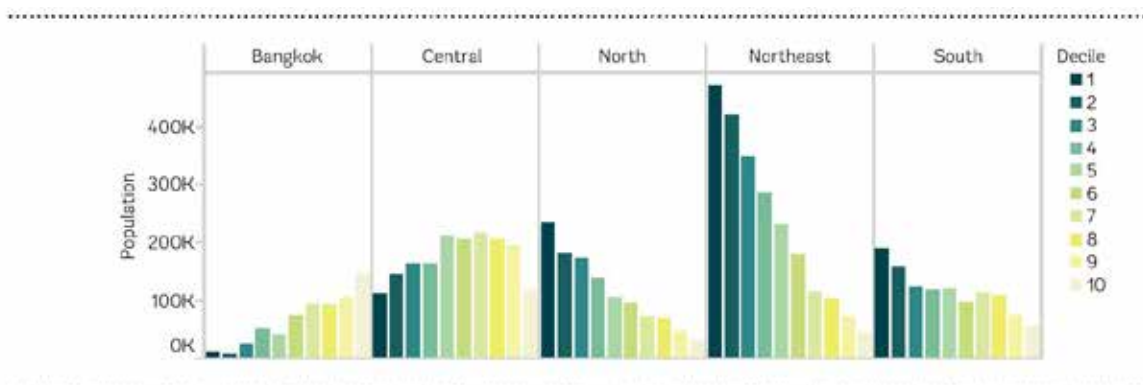
รูปที่ 2 และ 3 ยังได้แสดงถึงจำนวนของเด็กและเยาวชนอายุ 6-14 ปี ทั่วประเทศไทย จำแนกตามภูมิภาค และระดับความยากจน พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ยังอยู่ในวัยเรียนการศึกษาภาคบังคับ และมีฐานะยากจนสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับภาคกลางหรือกรุงเทพฯ แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประชากรในประเทศ

รูปที่ 2 ประชากรเด็กอายุ 6-14 ปี จำแนกตามระดับความยากจน (รายได้ต่ำกว่า 5.5 USD ต่อวัน)

ที่มา: รายงานของธนาคารโลก (2563) โดยคำนวณจากฐานข้อมูลการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมไทย ปี พ.ศ. 2560

รูปที่ 3 ประชากรเด็กอายุ 6-14 ปี จำแนกตามกลุ่มรายได้ 10 ระดับ

Source: World Bank staff tabulations using THA SES 2017.
Notes: Deciles are based on household consumption per capita.

ที่มา: รายงานของธนาคารโลก (2563) โดยคำนวณจากฐานข้อมูลการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมไทย ปี พ.ศ. 2560

นอกจากนั้นธนาคารโลกยังได้ทำการสำรวจดัชนีโอกาสของมนุษย์ในประเทศไทยซึ่งวัดจากโอกาสทางการศึกษาและการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ เช่น การเข้าเรียนของเด็กปฐมวัย การมีน้ำใช้ สุขาภิบาล และการมีไฟฟ้า พบว่าเด็กและเยาวชนในภูมิภาคต่างๆ ยังมีความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านี้ เช่น เด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุระหว่าง 6-14 ปีมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ สามารถเข้าถึงโอกาสครบทุกด้าน ในขณะที่เด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพียง 10 เปอร์เซ็นต์ มีโอกาสเช่นนั้น หนึ่งในข้อเสนอเชิงนโยบายจากรายงานของธนาคารโลกนี้ คือภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการในด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ให้เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ของไทยซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนลดลงเนื่องจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง เพื่อให้สามารถพัฒนาไปเป็นทรัพยากรคุณภาพและเป็นแรงงานที่พร้อมสำหรับการทำงานในระดับสูงที่เน้นทักษะในระดับสูงมากกว่าการเน้นการใช้แรงงานขั้นต่ำ ประเทศไทยซึ่งมีอัตราการเพิ่มของประชากรวัยแรงงานที่ลดลงจึงจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูงยิ่งกว่าในอดีตเพื่อรองรับกับอาชีพที่ต้องการทักษะในระดับสูง ด้วยเหตุนี้เด็กไทยทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับโอกาสที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งในด้านการศึกษาที่มีคุณภาพและด้านสุขภาพเพื่อให้พวกเขาสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

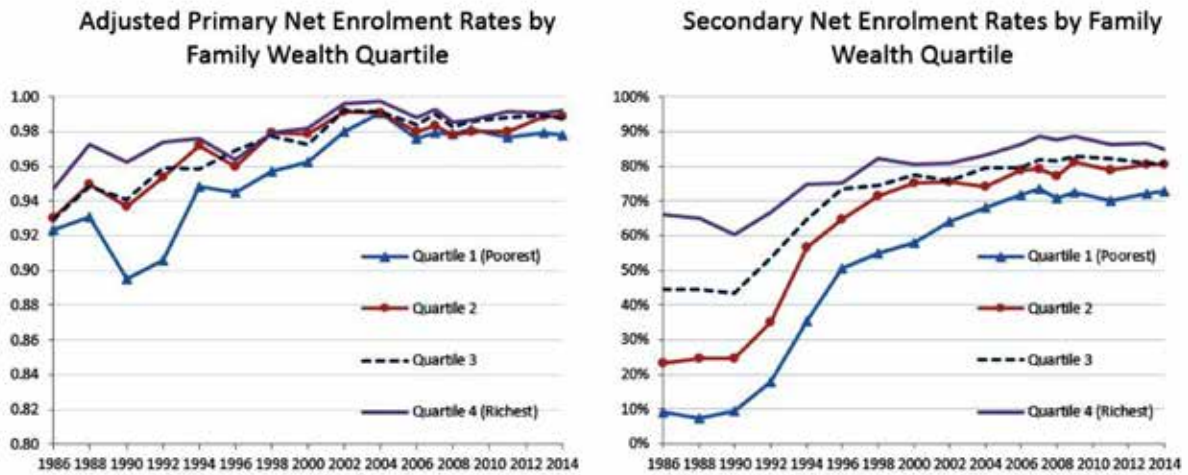
สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของการศึกษาไทย

ประเทศไทยมีความพยายามในการปฏิรูประบบการศึกษาอย่างยาวนาน ทั้งในด้านการเข้าถึงและด้านคุณภาพ รวมไปถึงในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพและการเข้าถึงการศึกษา นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 โดยเน้นไปที่การบรรลุเป้าหมายการศึกษาสำหรับปวงชน (Education for All) ตามปฏิญญาจอมเทียน และในช่วงปี พ.ศ. 2542 ได้มีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ โดยมี พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งนำไปสู่การปฏิรูปโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ร.บ. เงินเดือน เงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา การสนับสนุนให้มีการเข้าถึงการศึกษาที่มากขึ้นผ่านการจัดสรรงบประมาณแบบรายหัวนักเรียนเพื่อสถานศึกษาได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงขยายการอุดหนุนให้ครอบคลุมระดับอนุบาล รวมเป็น 15 ปี รวมไปถึงการปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการส่วนภูมิภาคในช่วง พ.ศ. 2560-2562 ซึ่งทั้งหมดล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษาไทยมีคุณภาพ สามารถผลิตพลเมืองที่มีคุณภาพสู่สังคม แต่อย่างไรก็ตามสถานการณ์ในด้านความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทยยังไม่น่าพอใจนัก โดยเฉพาะในด้านความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและความเหลื่อมล้ำด้านผลสัมฤทธิ์ระหว่างประชากรกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้มีเศรษฐฐานะสูงและผู้ยากไร้ นักเรียนที่อยู่ในเมืองกับชนบท ผู้ที่เรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มลดลง

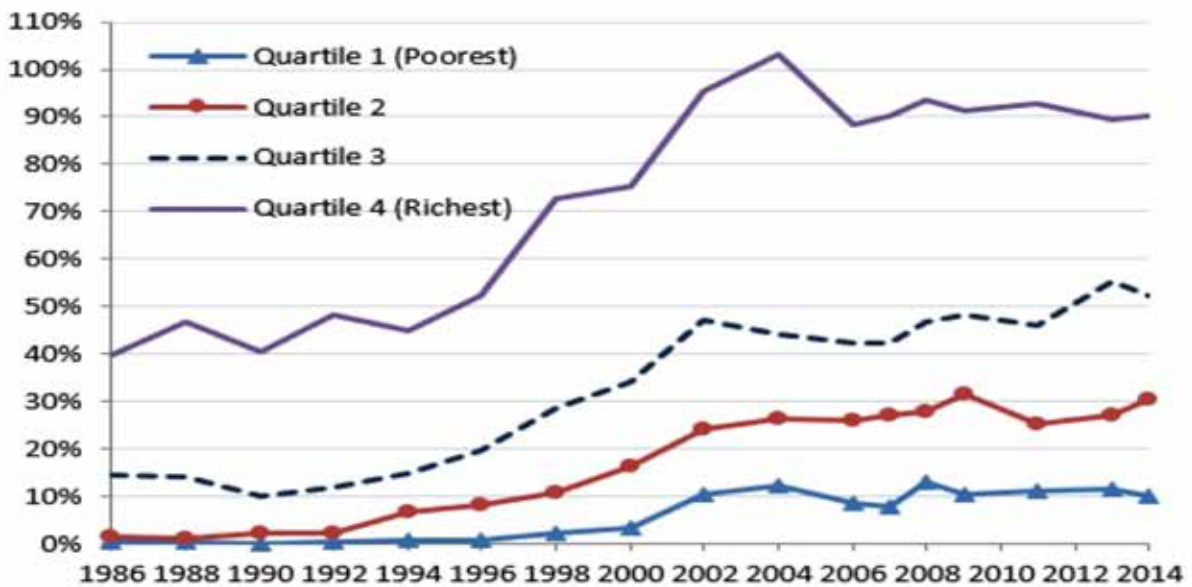
ในภาพรวม นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยได้แสดงเจตจำนงเพื่อสนับสนุนให้เกิดผลของการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ในปี 1990 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยสามารถทำให้ประชากรไทยเข้าถึงการศึกษาในระดับพื้นฐานได้มากขึ้น (รูปที่ 4) ผ่านทางโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปกระทั่งถึงการศึกษาระดับมัธยมปลายหรือ ปวช. ทำให้ประชากรจากทุกกลุ่มรายได้มีโอกาสในการเข้าศึกษาที่เพิ่มสูงขึ้น แต่สำหรับการศึกษาระดับในสูงกว่าขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดสรรให้ พบว่าผู้ที่มาจากกลุ่มครอบครัวยากจนเพียง 5% เท่านั้นที่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (รูปที่ 5)

รูปที่ 4 สัดส่วนการเข้าถึงการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของไทย จำแนกตามเศรษฐกิจฐานะ

ที่มา: World Bank (2018)⁴

รูปที่ 5 สัดส่วนการเข้าถึงการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จำแนกตามเศรษฐกิจฐานะ

ที่มา: World Bank (2018)⁵

⁴ "Wanted: a Quality Education for All" World Bank Report (2018)

⁵ ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์ สองทศวรรษของความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาและการจัดสรรทรัพยากรระดับพื้นที่ของประเทศไทย รายงานประกอบการสัมมนาประจำปี คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษามีแนวโน้มที่สูงขึ้น

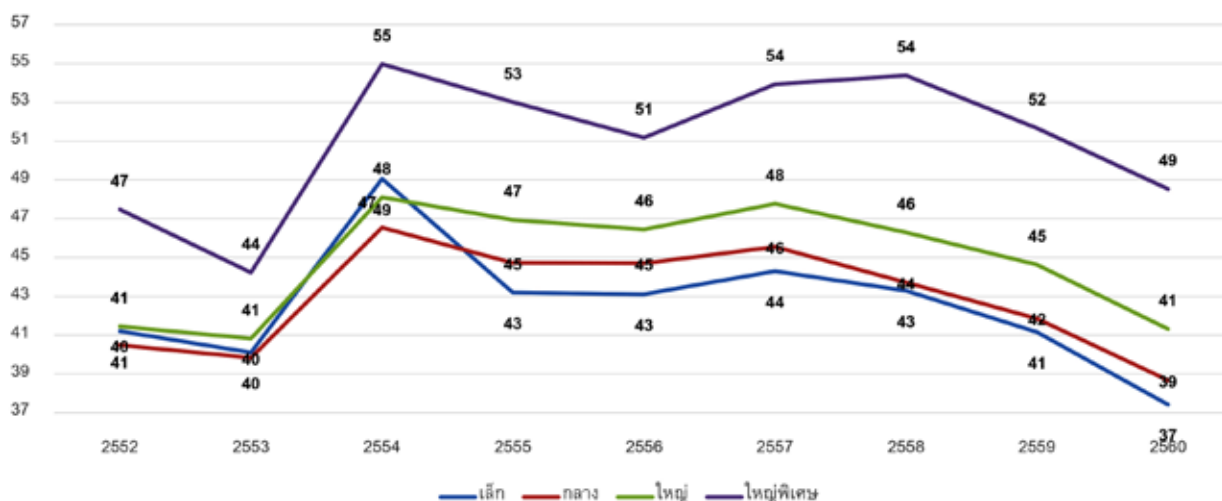
อย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวถึงการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ หรือความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา พบว่าประเทศไทยยังมีความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงด้านคุณภาพอยู่ค่อนข้างสูง กล่าวคือ แม่เด็กและเยาวชนจะได้มีโอกาสเข้าเรียนในการศึกษาระดับพื้นฐานที่สูงขึ้น แต่สถานศึกษาในแต่ละแห่งก็มีทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งด้านอุปกรณ์การศึกษา บุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมในการให้การศึกษาที่มีคุณภาพแตกต่างกัน รวมไปถึงความแตกต่างของความพร้อมต่อการสนับสนุนการศึกษาของครัวเรือนในกลุ่มเศรษฐกิจฐานะต่างๆ โดยเฉพาะในกลุ่มที่ด้อยโอกาสซึ่งครอบครัวมักจะไม่มีความพร้อมในการสนับสนุนต่ำสุด อีกทั้งเด็กในกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะต้องไปเรียนในสถานศึกษาที่ขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็น ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐไม่เพียงพอหรือมีความสามารถในการระดมทุนต่ำ

ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่-ขนาดเล็ก

หากพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันโดยวัดจากคะแนนโอเน็ต พบว่าคะแนนโอเน็ตเฉลี่ยห้าวิชา ชั้น ป.6 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก 12 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 32 หากเทียบกับปี 2552 พบว่า ความแตกต่างกลับเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม (รูปที่ 6) สำหรับชั้น ม.3 ได้ข้อสรุปเช่นเดียวกันคือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีคะแนนสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก 8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 26 และมีความเหลื่อมล้ำเพิ่มสูงขึ้นกว่าที่ผ่านมา (ชัยยุทธ์, 2563⁶)

รูปที่ 6 คะแนนโอเน็ตเฉลี่ยห้าวิชา สังกัด สพฐ. ปีการศึกษา 2552 -2560

(ก) คะแนนชั้น ป. 6 โรงเรียนประถมศึกษา⁷

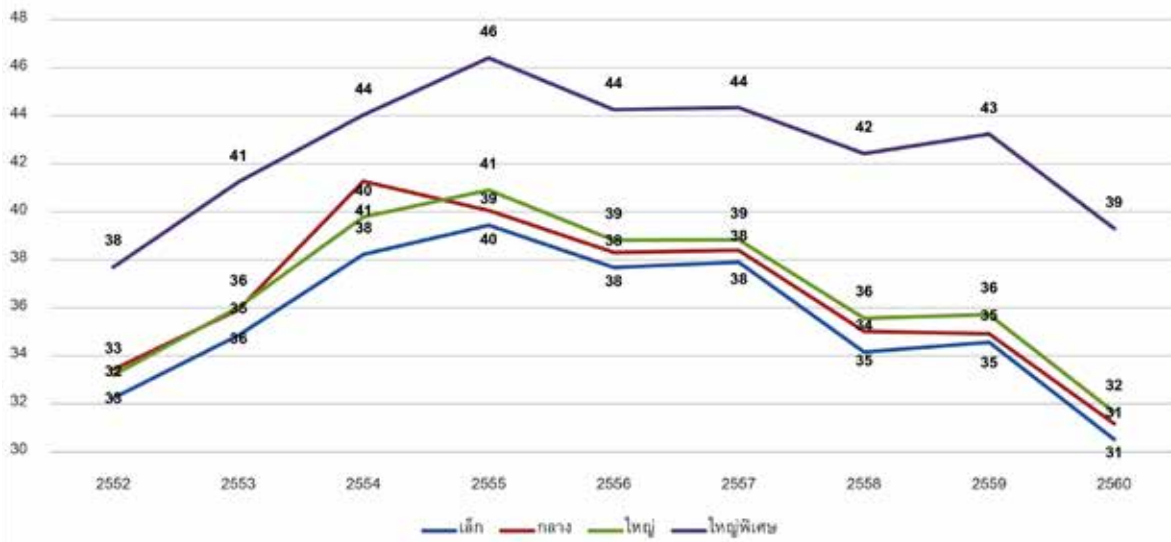

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) (อ้างอิงจากชัยยุทธ์ 2563)

⁶ ชัยยุทธ์ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ สองทศวรรษของความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาและการจัดสรรทรัพยากรระดับพื้นที่ของประเทศไทย รายงานประกอบการสัมมนาประจำปี คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

⁷ นิยามขนาดของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สพฐ. คือ ขนาดเล็กมีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน ขนาดกลางมีนักเรียน 121 - 600 คน ขนาดใหญ่มีนักเรียน 601 - 1,500 คน และขนาดใหญ่พิเศษมีนักเรียนมากกว่า 1,500 คน

(ข) คะแนนชั้น ม. 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา^๘

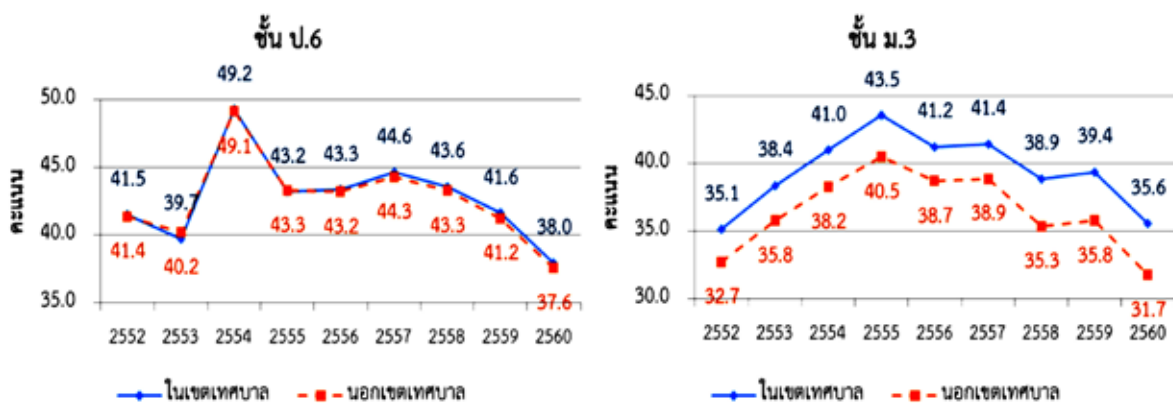

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) (อ้างอิงจากชัยยุทธ์ 2563)

ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนในเมือง-ชนบท

หากพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จำแนกตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน (ใน-นอก เขตเทศบาล) โดยดูจากผลการทดสอบโอเน็ตวิชาคณิตศาสตร์ชั้น ป.6 และ ม.3 แยกตามที่ตั้ง รูปที่ 7 ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนนอกเขตเทศบาลโดยเฉลี่ย ได้คะแนนน้อยกว่าโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาล แต่จะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในระดับมัธยม (ชัยยุทธ์, 2563)

รูปที่ 7 คะแนนโอเน็ต 5 วิชา ชั้น ป.6 และ ม.3 สังกัด สพฐ. ปี 2552 – 2560 แยกตามที่ตั้ง

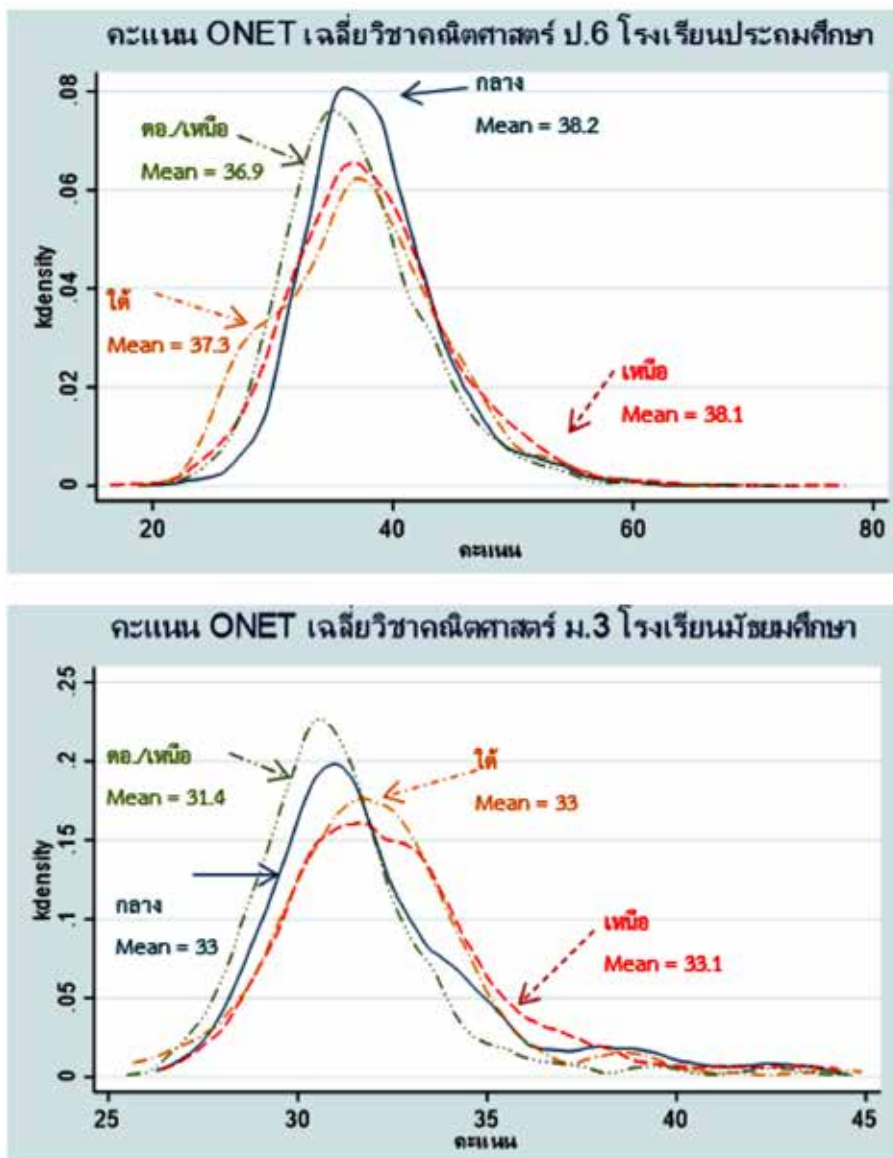
ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) (อ้างอิงจากชัยยุทธ์ 2563)

^๘ นิยามขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพฐ. คือ ขนาดเล็กมีนักเรียนน้อยกว่า 500 คน ขนาดกลางมีนักเรียน 501 - 1,499 คน ขนาดใหญ่มีนักเรียน 1,500 - 2,500 คน และขนาดใหญ่พิเศษมีนักเรียนมากกว่า 2,500 คน

ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาระหว่างภูมิภาคในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาจำแนกรายภาค รูปที่ 8 พบว่า พิลัยของคะแนนในระดับ ป.6 และ ม.3 ของภาคใต้และภาคเหนือสูงกว่าของภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบโอเน็ตพบว่า คะแนนเฉลี่ย ป.6 ของภาคกลางมีค่าสูงที่สุด เท่ากับ 38.2 คะแนน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด 36.9 คะแนน ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบโอเน็ต ม.3 พบว่า ภาคเหนือมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด 33.1 คะแนน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด 31.4 คะแนน

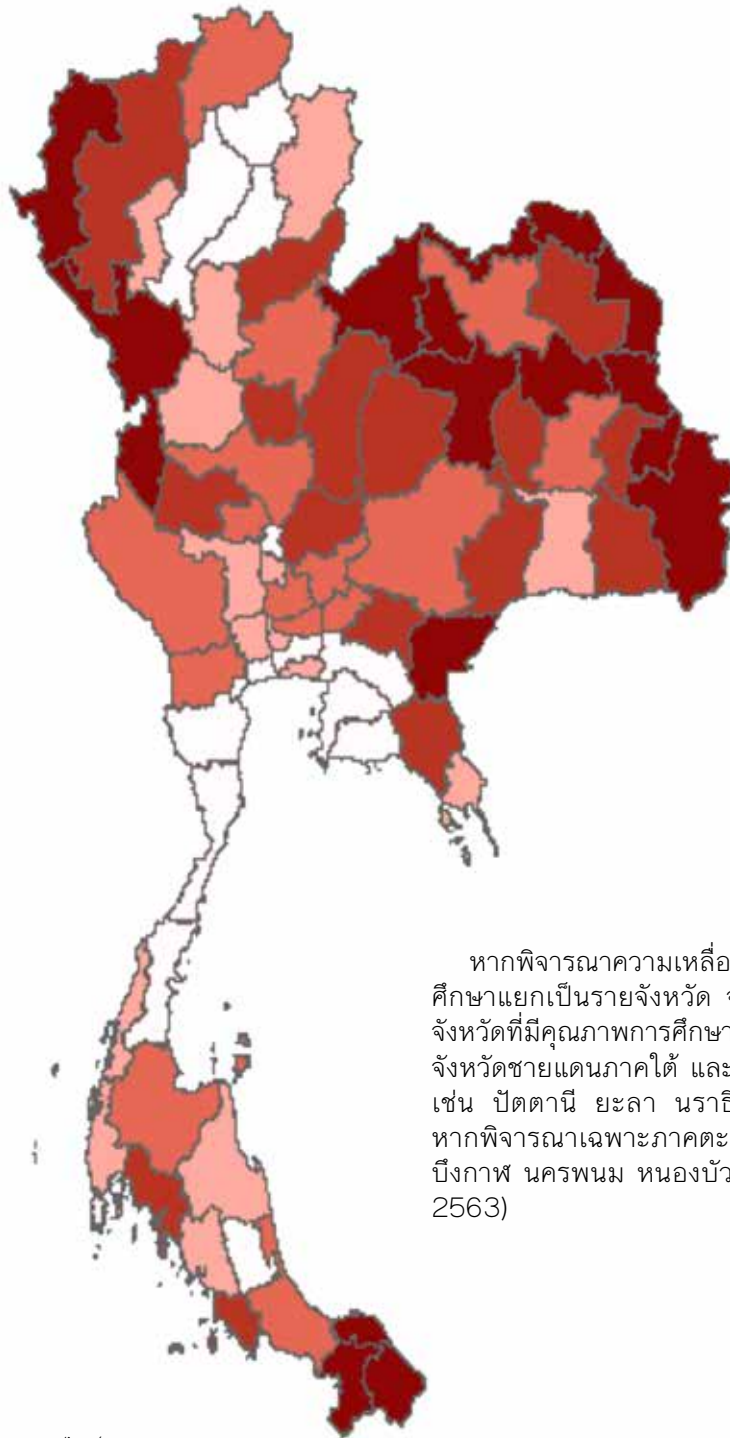
รูปที่ 8 การกระจายตัวของคะแนนโอเน็ต วิชาคณิตศาสตร์ระดับ ป.6 และ ม.3 ปี 2560 รายภาค

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

รูปที่ 9 คะแนนโอเน็ตเฉลี่ยห้าวิชา ป.6 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สพฐ. ปีการศึกษา 2560

หากพิจารณาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพทางการศึกษาแยกเป็นรายจังหวัด จากรูปที่ 9 พบว่า กลุ่มจังหวัดที่มีคุณภาพการศึกษาดำสุด (แถบสีแดง) ได้แก่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดที่ติดเขตชายแดน เช่น ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ตาก แม่ฮ่องสอน หากพิจารณาเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ บึงกาฬ นครพนม หนองบัวลำภู กาฬสินธุ์ (ชัยยุทธ์, 2563)

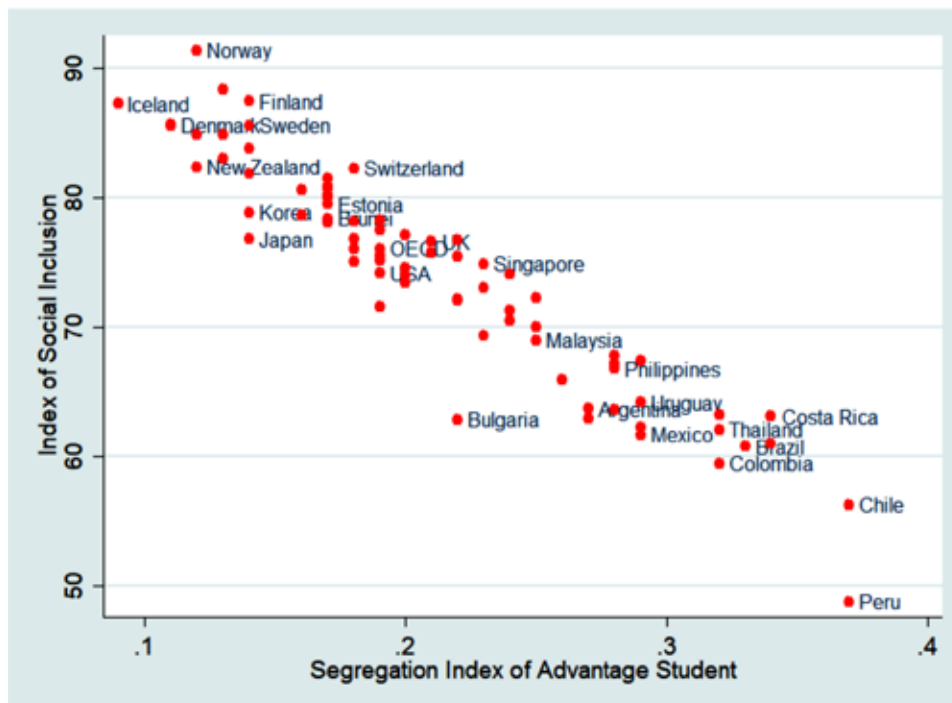
หมายเหตุ: แบ่งช่วงคะแนนตามควินไทล์
ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทยในระดับนานาชาติ

ผลการวิเคราะห์ของข้อมูลการสอบ PISA รอบล่าสุดในปี 2018 ทำให้เห็นหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าสถานการณ์ของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ก็ถือว่าอยู่ในกลุ่มที่มีความเหลื่อมล้ำสูงเช่นกัน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพต่างกันระหว่างผู้มีฐานะแตกต่างกัน ในหลายๆ ตัวชี้วัดด้านความเหลื่อมล้ำ ประเทศไทยถือว่าอยู่ในกลุ่มต้นๆ ของประเทศที่เข้าร่วมสอบ PISA ปี 2018 จำนวนเกือบ 80 ประเทศ เช่น ในดัชนีการหลอมรวมกันในสังคม (Index of Social Inclusion) ซึ่งวัดจากการกระจายตัวของเศรษฐกิจฐานะอันแตกต่างกันของนักเรียนทั้งในโรงเรียนเดียวกันและระหว่างโรงเรียน และดัชนีการแบ่งแยกของนักเรียนเศรษฐกิจฐานะสูง (Segregation Index of Advantaged Students) ซึ่งวัดการแบ่งแยกของนักเรียนกลุ่มเศรษฐกิจฐานะสูงออกจากนักเรียนในกลุ่มอื่นๆ

จากข้อมูล PISA 2018 แสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยมีการแบ่งแยกกันเรียนในโรงเรียนตามระดับเศรษฐกิจฐานะที่ค่อนข้างชัดเมื่อเทียบกับหลายๆ ประเทศ กล่าวคือนักเรียนที่มีเศรษฐกิจฐานะดีกับนักเรียนกลุ่มด้อยโอกาส มีสัดส่วนของการเรียนร่วมกันในโรงเรียนเดียวกันที่ต่ำ ในขณะที่นักเรียนที่มีเศรษฐกิจฐานะสูง มีผลคะแนนสอบที่ดี มักจะกระจุกตัวกันอยู่ในโรงเรียนจำนวนไม่กี่แห่ง พบว่าดัชนีเหล่านี้ของนักเรียนไทยในด้านการแบ่งแยกของนักเรียนเศรษฐกิจฐานะดีกับกลุ่มอื่นๆ เป็นรองเพียงแค่ประเทศในกลุ่มละตินอเมริกา คือ ชิลี เปรู คอสตาริกา ปานามา และบราซิล เท่านั้น (รูปที่ 10) ซึ่งเป็นข้อตรงข้ามกับประเทศที่มีการหลอมรวมตัวกันในสังคมสูงและมีการแบ่งแยกของนักเรียนตามเศรษฐกิจฐานะในโรงเรียนต่างๆ ในระดับต่ำ เช่น กลุ่มแอสกานดิเนเวียร์ อาทิ นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ เดนมาร์ก ไอซ์แลนด์ หรือ นิวซีแลนด์ หรือประเทศกลุ่มเอเชียตะวันออก เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ก็มีดัชนีการหลอมรวมตัวกันสูง หรือแม้แต่เพื่อนบ้านของไทย เช่น บรูไน สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ฯลฯ ก็มีดัชนีเหล่านี้ที่ดีกว่าไทยมาก (ภูมิศรัณย์, 2563)⁹

รูปที่ 10 ดัชนีของการรวมกันในสังคมและดัชนีของการแบ่งแยกเด็กกลุ่มเศรษฐกิจฐานะสูง

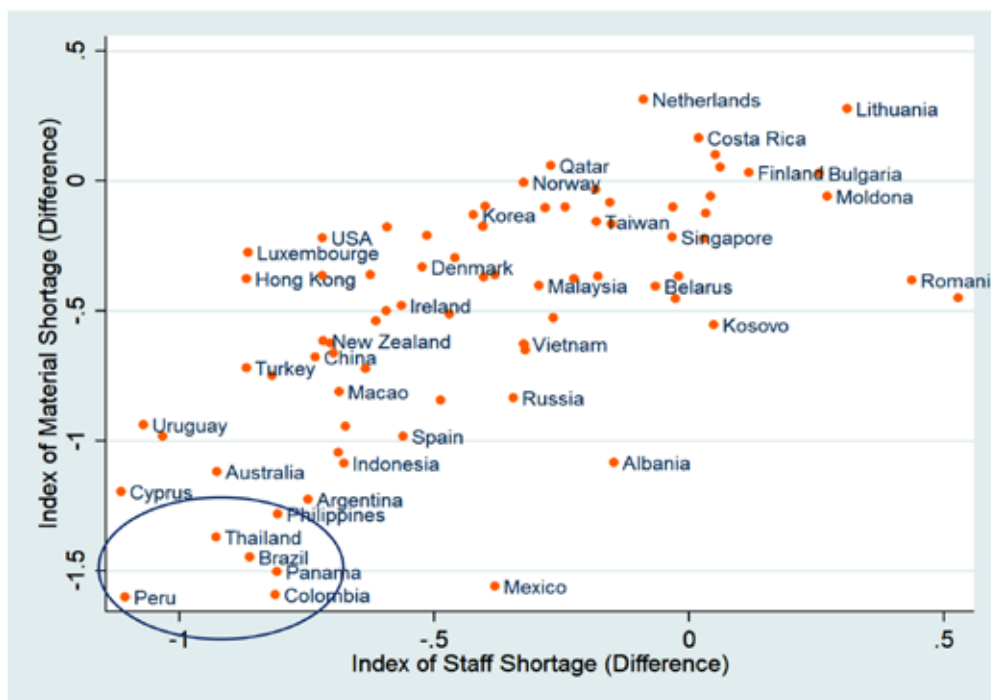
ที่มา: OECD (2019)¹⁰

⁹ ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค มองผลสัมฤทธิ์และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาผ่านการประเมินผล PISA ของประเทศไทย สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (มีนาคม 2563)

¹⁰ OECD (2019), PISA 2018 Results (Volume II): Where All Students Can Succeed, OECD Publishing

นอกจากนั้นข้อมูลจาก PISA 2018 ยังพบว่าหากเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจสูงสุดและล่างสุด 25% ของประเทศ โรงเรียนในประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำซึ่งวัดจากความแตกต่างของดัชนีด้านการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาและดัชนีการขาดแคลนบุคลากรในโรงเรียนที่ค่อนข้างสูง หรือกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีความแตกต่างของทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีเศรษฐกิจฐานะสูงสุดและต่ำสุดค่อนข้างมากเป็นอันดับต้นๆ ของโลก รองจากประเทศ เช่น เปรู ปานามา บราซิล โคลอมเบีย อุรุกวัย (รูปที่ 11)

รูปที่ 11 ดัชนีความเหลื่อมล้ำของการขาดแคลนอุปกรณ์ทางการศึกษาและการขาดแคลนบุคลากรของโรงเรียนระหว่างโรงเรียนที่เศรษฐกิจฐานะสูงสุด (25% บน) และต่ำสุด (25% ล่าง) ของประเทศ

ที่มา: OECD (2019)

จากข้อมูลเรื่องของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาดังกล่าวทั้งในระดับประเทศและในระดับเปรียบเทียบกับนานาชาติ และประกอบกับสถานการณ์ด้านโครงสร้างประชากรไทยที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ และแนวโน้มสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นนี้จะพบว่าประเทศไทยกำลังมีประชากรรุ่นใหม่ที่เกิดลง สวนทางกับประชากรสูงวัย และประชากรยากจนที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ รวมถึงการเข้าถึงคุณภาพการศึกษาและทรัพยากรต่างๆ ทางการศึกษาที่มีแนวโน้มของความเหลื่อมล้ำที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ในสังคม

การจะบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในการก้าวสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องส่งเสริมการเพิ่มขึ้นของประชากรเด็กเยาวชนที่ได้รับโอกาสทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และการพัฒนาทุนมนุษย์ทุกด้านอย่างเสมอภาคในทั่วทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย เพื่อให้ประชากรรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นเหล่านี้สามารถก้าวเข้าสู่วัยแรงงานได้ด้วยผลผลิตภาพและศักยภาพที่สูงขึ้นกว่าประชากรสูงวัยที่กำลังก้าวออกจากกำลังแรงงาน

หากทำเช่นนี้ได้แล้ว นอกจากประเทศไทยจะสามารถมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจากผลผลิตภาพกำลังคนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนก้าวออกจากกับดักรายได้ปานกลางได้แล้ว ปัญหาความยากจนก็จะไม่ตกทอดข้ามชั่วคนจากรุ่นประชากรสูงวัยที่กำลังก้าวออกจากกำลังแรงงานสู่ประชากรรุ่นใหม่ที่กำลังก้าวเข้าสู่วัยทำงานด้วยเช่นกัน

บทสรุปผู้บริหาร

ประเทศไทยมีความพยายามในการปฏิรูประบบการศึกษาอย่างยาวนาน ทั้งในด้านการเข้าถึงโอกาสที่เท่าเทียมกันและคุณภาพการศึกษา นับตั้งแต่การมี พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบันสถานการณ์ในการเข้าถึงและคุณภาพยังมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดเจน ฉะนั้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 วรรค 6 จึงได้ระบุให้จัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ขึ้นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู จึงเป็นที่มาของ พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และมีภารกิจตามวัตถุประสงค์ 7 ประการ ดังนี้

- 1 ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมวัยและพร้อมเข้าสู่ระบบการศึกษา
- 2 ช่วยเหลือและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสให้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3 สนับสนุนและช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสทุกช่วงวัย ให้ได้รับการศึกษาและพัฒนาศักยภาพ ทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัด
- 4 ส่งเสริมสถานศึกษาให้มีการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ตามความถนัดและศักยภาพของตน
- 5 เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพครูให้มีความสามารถจัดการเรียนการสอน พัฒนาเด็กและเยาวชนตามพื้นฐานศักยภาพที่แตกต่างกัน

6 ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาครูต้นแบบที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถพัฒนาผู้เรียนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา

7 ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา สนองความต้องการทางด้านกำลังแรงงานและยกระดับความสามารถของคนไทย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย **"การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา"** ไว้อย่างชัดเจน โดยมีเป้าหมายด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการบูรณาการ การดำเนินงานระหว่างหน่วยจัดการศึกษากับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งเน้นกลุ่มเด็กด้อยโอกาส และกลุ่มเด็กนอกระบบการศึกษา ปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียน และลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษาที่กระจุกกระจายอยู่ทั่วประเทศ

กสศ. ได้นำหลักการรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ของรัฐบาล แผนระดับประเทศ ไม่ว่าจะเป็น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเป็นหลักในการกำหนดเป็นทิศทางการดำเนินงาน โดยมีพันธกิจ 3 ด้านสำคัญ ดังนี้ (1) การลงทุนที่ใช้ความรู้มาเพื่อช่วยเหลือและสร้างคุณค่าเพิ่มแก่กลุ่มเป้าหมาย (2) การระดมการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์จากทุกภาคส่วน และ (3) การเสนอแนะมาตรการ เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายสาธารณะ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการดำเนินงานปีที่สอง กสศ. ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 2,537,365,000 บาท เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสร้างการมีส่วนร่วมจากสังคม ใน 4 ลักษณะ ดังนี้

- 1) การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และด้อยโอกาสในระบบและนอกระบบการศึกษา ผ่านการให้ทุนอุดหนุนตามความจำเป็นรายบุคคลและการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือเป็นรายบุคคล
- 2) การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาในรูปของทุนการศึกษา ควบคู่ไปกับการสนับสนุนโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาการพัฒนาทักษะความสามารถของกลุ่ม ประชากรวัยแรงงานในระบบและนอกระบบ

- 3) การศึกษาวิจัย นวัตกรรม พัฒนารูปร่างข้อมูล และเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ แนวทาง มาตรการใหม่ๆ หรือต้นแบบที่ทดลองให้มั่นใจว่า ได้ผลจริง นำไปสู่ผลลัพธ์เปลี่ยนแปลงชีวิตเด็กและ เยาวชนได้อย่างเป็นรูปธรรม และนำไปใช้ขยายผลใน หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถขจัดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาให้หมดไป ตลอดจนการส่งเสริมภาคส่วน ต่างๆ ทั้งในระดับพื้นที่ ภาคเอกชน และประชาชนให้ มีส่วนร่วมกับการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา
- 4) การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุน และการบริหารจัดการสำนักงาน ระบบการดำเนินงาน ด้านต่างๆ ระบบการควบคุมภายในและการบริหาร ความเสี่ยง ระบบสารสนเทศภายในสำนักงาน รวมทั้ง ระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินงานที่สำคัญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีจำนวน 9 โครงการดังนี้

1. โครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข

กสศ. ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ดำเนินโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข สามารถช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 711,536 คน ครอบคลุมสถานศึกษาจำนวน 27,805 แห่งทั่วประเทศ เพื่อเป็นค่าครองชีพ ค่าเดินทาง ค่าอาหาร และกิจกรรมพัฒนานักเรียนทุนเสมอภาคที่สอดคล้องกับความถนัดและความต้องการตามศักยภาพเป็นรายบุคคล ในจำนวนนี้เป็นเด็กที่มีความพิการด้อยโอกาส จำนวน 69,104 คน จากการสุ่มตัวอย่างผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการ พบว่า นักเรียนทุนเสมอภาค จำนวนร้อยละ 98 มีอัตราการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

2. โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

กสศ. ร่วมมือกับ 20 จังหวัดสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา สํารวจและคํานพบเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาจํานวน 49,474 คน คิดเป็นร้อยละ 23 ของเป้าหมายที่จะสํารวจทั้งหมดจํานวน 216,192 คน จากพื้นที่ 897 ตำบล 115 อําเภอ ใน 20 จังหวัดเป้าหมาย ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทําแผนการช่วยเหลือรายบุคคลโดยทีมสหวิชาชีพที่คณะทํางานจังหวัดได้ตั้งขึ้น โดย กสศ. จะสนับสนุนงบประมาณ 4,000 บาทต่อคน เพื่อสนับสนุนกระบวนการฟื้นฟูเยียวยาและเตรียมความพร้อมให้กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายสนับสนุนสถานศึกษาหรือหน่วยฝึกอาชีพเพื่อรับกลุ่มเป้าหมายกลับเข้าศึกษาต่อ หรือจัดให้มีการพัฒนาทักษะอาชีพ การสํารวจคํานพบจะดําเนินการได้ครบตามเป้าหมายภายในเดือนกันยายน 2563

3. โครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง

โครงการนี้มีนักศึกษาที่เป็นเยาวชนยากจนด้วยโอกาส ทุนรวมทั้งสิ้น 2,113 คน แบ่งเป็นประเภททุน 5 ปี (ปวช./ ต่อเนื่อง ปวส.) จำนวน 922 คน และประเภททุน 2 ปี (ปวส./ อนุปริญญาสายอาชีพ) จำนวน 1,191 คน มีผลสอบใน ภาคเรียน 2562/1 เกรต 3.0-4.0 จำนวนมากกว่าร้อยละ 65 โดยสาขาวิชาวิชาที่มีจำนวนผู้รับทุนสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาเครื่องกล สาขาเกษตรศาสตร์ สาขาการท่องเที่ยว และการโรงแรม สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสาขาไฟฟ้า สถาบันการอาชีวศึกษา

นอกจากนี้ กสศ. ยังร่วมกับสถานศึกษาสายอาชีพ จำนวน 36 สถาบันใน 26 จังหวัดครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มี คุณภาพสูง เช่น ความร่วมมือสาขาระบบขนส่งราง สาขา ระบบไฟฟ้าและสาขาเทคนิคเครื่องกลกับประเทศจีน ที่ส่งผล ให้นักศึกษาทุนที่สำเร็จการศึกษาจะได้วุฒิการศึกษาจากทั้ง ไทยและจีน และยังพัฒนาหลักสูตรใหม่ด้านเทคโนโลยี ดอบใจไทยโดยการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor)

4. โครงการพัฒนาสถาบันต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

กสศ. ร่วมมือ 20 จังหวัดสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ล่ารวจและค้นพบเด็กปฐมวัยจำนวน 21,136 คน ที่อยู่ในเกณฑ์ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ของ กสศ. เพื่อให้ได้รับการดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย กสศ. จัดสรรเงินอุดหนุนเพิ่มเติมจากส่วนที่รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้จัดสรรงบประมาณไว้เพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมเป็นรายบุคคล

นอกจากนี้ยังได้พัฒนาศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ดำเนินการใน 300 ศูนย์ ใน 17 จังหวัด เพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมเป็นรายบุคคล เมื่อเติบโตขึ้น เด็กจะมีความพร้อมและสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพเมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษา

5. โครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลเป็นครูรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชน (ครูรัก(ษ์)ถิ่น)

กสศ. จับมือ 5 หน่วยงานหลักในระดับนโยบาย ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ร่วมผลิตและพัฒนาครูรัก(ษ์)ถิ่น ในสาขาที่มีความต้องการและจำเป็นเร่งด่วน 2 สาขา คือ 1. สาขาวิชาประถมศึกษา และ 2. สาขาวิชาปฐมวัย ซึ่งเป็นลักษณะการดำเนินงานต่อเนื่อง เป้าหมายรุ่นละ 300 คน ผลิตจำนวน 5 รุ่น ในระยะเวลา 5 ปี (ปีการศึกษา 2563 - 2581) รวมทั้งหมด 1,500 คน

นอกจากนี้ ยังได้คัดเลือกมหาวิทยาลัยจำนวน 11 แห่ง เข้าร่วมเป็นสถาบันผลิตและพัฒนาครูรัก(ษ์)ถิ่นรุ่นที่ 1 โดยมีการวางแผนการค้นหา คัดกรอง คัดเลือกนักเรียนยากจน ด้อยโอกาสในพื้นที่ห่างไกล จำนวน 328 คน ในพื้นที่เขตตำบลที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนที่มีอัตราบรรจุข้าราชการครู ในปี พ.ศ. 2567 ครอบคลุม 45 จังหวัด

6. โครงการทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพ

โครงการนี้เริ่มต้นเมื่อ 26 พฤศจิกายน 2562 และขณะนี้ อยู่ระหว่างการสรรหานักศึกษาที่เป็นเด็กช่างเผือก แม่ด้อยโอกาสแต่มีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถสูง มีผลการเรียนดีเยี่ยมที่กำลังใกล้จบ ปวส. หรืออนุปริญญา สายอาชีพ ให้ได้รับโอกาสศึกษาต่อเต็มศักยภาพในระดับ

ปริญญาตรีถึงปริญญาเอกจำนวน 40 ทุน ในสาขาที่ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะในสาขา ที่เป็นกลุ่ม New Growth Engine (กลุ่ม First S-curve และกลุ่ม New S-curve) เทคโนโลยีดิจิทัล และสาขาที่ ขาดแคลนและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

7. โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หรือ TSQP

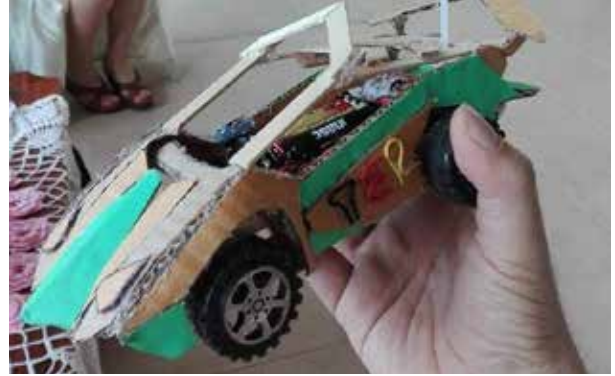
ความร่วมมือระหว่าง กสศ. และ สพฐ. ในโครงการนี้ ทำให้เกิดเครือข่ายโรงเรียนขนาดกลางในพื้นที่ห่างไกลที่ ผู้บริหารและครูผู้สอนสมัครใจ ร่วมพัฒนาโรงเรียนให้สามารถ พัฒนาคุณภาพตนเองได้ทั้งระบบ (Whole School Approach) จำนวน 291 แห่ง ในพื้นที่เป้าหมาย 35 จังหวัด สามารถพัฒนาครูจำนวน 5,800 คน ให้สามารถจัดการ เรียนการสอนในลักษณะของ Active Learning เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

และมีแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยมีนักเรียน ทั้งหมด 78,654 คน ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มี คุณภาพ ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ จำนวน 36,224 คน **ในอนาคตโครงการนี้จะบูรณาการ กับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลทั่วประเทศของทาง สพฐ. และจะทำให้เกิดโมเดลสำหรับการปฏิรูปคุณภาพ สถานศึกษาและครูเพื่อลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน**

8. โครงการการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ในโรงเรียน เพื่อความเสมอภาคในการเติบโตเป็นแรงงานคุณภาพยุค 4.0 ของเยาวชนไทย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 กสศ. สนับสนุนโรงเรียนต้นแบบที่ใช้เครื่องมือส่งเสริมและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ในทุกชั้นเรียนของโรงเรียน จำนวน 100 โรงเรียน ขณะที่ สพฐ. ร่วมสนับสนุนให้ขยายผลสู่ 42 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั่วประเทศ ผ่านกลไกของศึกษานิเทศก์ รวมทั้งในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อเป็นกลไกในการขยายผลการดำเนินงานในระดับประเทศต่อไป

นอกจากนี้ กสศ. ยังสนับสนุนการพัฒนาแนวทางการอบรมวิทยากร ผู้บริหารสถานศึกษา และครูแกนนำ รวมถึงศึกษานิเทศก์ทั้ง 42 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อถ่ายทอดกระบวนการจัดการเรียนการสอนและเครื่องมือที่พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ครูผู้สอนในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนไทยสู่การประเมิน PISA 2021 โดยมี พอล คอลลาร์ด (Paul Collard) นักการศึกษาระดับโลกผู้พัฒนาแนวคิด 'การศึกษาเชิงสร้างสรรค์' ผู้ก่อตั้งมูลนิธิ Creativity, Culture and Education (CCE) เป็นวิทยากรหลักในการอบรม

9. โครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส

กสศ. ร่วมมือกับหน่วยพัฒนาอาชีพ จำนวน 71 แห่ง ใน 42 จังหวัด ครอบคลุมทั้ง 5 ภูมิภาคทั่วประเทศ พัฒนาหลักสูตรอาชีพระยะสั้นที่ช่วยยกระดับทักษะการประกอบอาชีพแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส จำนวน 74 หลักสูตร อาทิ เกษตรผสมผสานระบบอินทรีย์ ผู้ประกอบการผ้าไหมขนาดย่อม เครื่องปั้นดินเผา ระบบ

ประกอบการสังคมออนไลน์ นักขายมือทอง (young salesman) นวดไทยเพื่อสุขภาพ การทำคุกกี้ครบวงจร การทำเครื่องแกงพื้นบ้าน โดยระบบต้นแบบของ กสศ. สามารถช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบ ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ว่างงาน ผู้ถือบัตรสวัสดิการคนจน เด็กและเยาวชน ในสถานพินิจ ได้จำนวน 6,055 คน

ด้วยทรัพยากรที่จำกัด การสร้างการเปลี่ยนแปลงตามภารกิจของ กสศ. ให้เกิดผลกระทบสูงสุด (High Impact) และมีความยั่งยืน (Sustainability) คณะกรรมการบริหาร กสศ. มีนโยบายให้ กสศ. มุ่งเน้นการสร้างสรรคนวัตกรรมที่มีคุณภาพ และมีผลกระทบเชิงระบบสูง เพื่อพัฒนารูปแบบและชี้เป้าให้หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องซึ่งมีทรัพยากรมากกว่า ขยายผลการดำเนินงานสู่กลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ต่อไป

ภายใต้นโยบายดังกล่าว กสศ. ได้ร่วมประชุมแนวทางการร่วมมือทางวิชาการกับศูนย์วิจัย (Abdul Latif Jameel Poverty Action Lab หรือ J-PAL) แห่งมหาวิทยาลัย MIT สาขาภูมิภาคอาเซียน ณ ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อพัฒนากรอบแนวทางการร่วมมือเพื่อวิจัยประเมินผลโครงการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของ กสศ. ด้วยเครื่องมือนวัตกรรมการวิจัยเชิงทดลอง (Randomized Controlled Trials: RCTs) ซึ่งเป็นแนวทางของนักวิจัยรางวัลโนเบลด้านเศรษฐศาสตร์ โดยศูนย์วิจัย J-PAL จะคัดเลือกทีมนักเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัย MIT และ สถาบันวิชาการภาคี เพื่อสนับสนุนการวิจัยและประเมินผลโครงการของ กสศ. ในประเทศไทย โดยจะเริ่มทดลองในบางพื้นที่

การประเมินผลลักษณะนี้ จะช่วยให้เกิดผลการวิจัยที่มีคุณภาพสูงเพื่อประกอบการตัดสินใจปรับปรุงพัฒนามาตรการเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ กสศ. และหน่วยงานภาคี ตลอดจนกำหนดทิศทางการทำงานของ กสศ. ในการจัดลำดับความสำคัญของพันธกิจภายใต้งบประมาณที่จำกัด รวมถึงเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า กสศ. จะสามารถแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

นวัตกรรมสำคัญที่ กสศ. พัฒนาขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานอีกนวัตกรรมหนึ่ง คือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา หรือ Information System for Equitable Education (iSEE) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา iSEE สามารถประมวลผลสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและจำนวนนักเรียนยากจนพิเศษในระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัด สถานศึกษา ไปจนถึงระดับผู้เรียน ทั้งในรูปแบบกราฟฟิกและตารางสรุปข้อมูลสถิติ รวมถึงข้อมูลภูมิสารสนเทศของสถานศึกษา

ในอนาคตอันใกล้จะบูรณาการ iSEE กับฐานข้อมูลภาครัฐ 6 กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง และกระทรวงแรงงาน โดยเชื่อมโยงกับระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS)

การดำเนินงานด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ผ่านมา แม้เพียงปีเศษก็พิสูจน์ว่าความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เป็นนโยบายสาธารณะที่อยู่เหนือประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง (Beyond Politics) ทุกภาคส่วนเริ่มมีบทบาทในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยในส่วนของ กสศ. พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มาตรา 29 (5) ได้กำหนดให้มีหน้าที่ในการส่งเสริมและระดมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริจาคหรือให้การสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาหรือของกองทุน โดย กสศ. ได้ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาหรือ iSEE เป็นเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชนและประชาชน โดยการชี้เป้าหมายสถานศึกษาและนักเรียนที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือเร่งด่วนฉุกเฉินในมิติปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคทางการศึกษา และสามารถรายงานผลการติดตามรายคนจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สังคมมั่นใจว่าทุกความช่วยเหลือที่ร่วมกับ กสศ. จะตรงไปยังเด็กและเยาวชนที่เดือดร้อนและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง **ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มียอดบริจาคที่ประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนร่วมกับ กสศ. ในกิจกรรมรณรงค์เดือนมิถุนายน 2562 - กุมภาพันธ์ 2563 เป็นเงินรวม : 7,299,233.98 บาท จากผู้บริจาคจำนวน 4,448 ราย**

แม้กสศ. จะเกิดขึ้นมาเพียงปีเศษแต่ผลการดำเนินงานในปี 2562 ก็เป็นสัญญาณที่จะให้เกิดความมั่นใจได้ว่า กสศ. และหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทุกภาคส่วนได้ร่วมมือกันอย่างจริงจังในการลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำด้านอื่นๆ โดยมีเป้าหมายว่าจะไม่มีการส่งต่อความยากจนข้ามรุ่นของสังคมไทยในอนาคตอันไม่ไกลนัก

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีโครงการสำคัญดังนี้

1	โครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา - 2562 914,102,000 บาท
2	โครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง	389,790,000 บาท
3	โครงการทุนพัฒนาเติมศักยภาพสายอาชีพ	120,000,000 บาท
4	โครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลเป็นครูรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชน (ครูรัก(ษ์)ถิ่น)	42,200,000 บาท
5	โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	111,000,000 บาท
6	โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กลุ่มเป้าหมายเด็กนอกระบบ และเด็กปฐมวัย)	111,000,000 บาท
7	โครงการพัฒนาสถาบันต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา	30,000,000 บาท
8	โครงการการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ในโรงเรียนเพื่อความเสมอภาคในการเติบโตเป็นแรงงานคุณภาพยุค 4.0 ของเยาวชนไทย	9,839,550 บาท
9	โครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส	111,000,000 บาท
งบประมาณโครงการสำคัญประจำปี พ.ศ. 2562 รวมทั้งสิ้น		1,838,931,550 บาท
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้รับการจัดสรร รวมทั้งสิ้น		2,537,365,000 บาท

ผลการดำเนินงาน

โครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษ แบบมีเงื่อนไข (Conditional Cash Transfer: CCT) หรือทุนเสมอภาค

1

1

โครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (Conditional Cash Transfer: CCT) หรือทุนเสมอภาค

กลุ่มเป้าหมาย : ประชากรวัยเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3-18 ปี)

แนวคิดโครงการ

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ระบุให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย แต่ข้อเท็จจริงมีเด็กกลุ่มหนึ่งที่จะได้เรียนฟรี แต่ความยากจนในระดับที่รุนแรงกว่า ยังเป็นอุปสรรคทำให้ไม่สามารถมาเรียนได้ เช่น ไม่มีค่าครองชีพ ค่าอาหาร ค่าเดินทาง การช่วยเหลือลักษณะนี้จึงยังไม่สามารถแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้

จึงนำมาสู่โครงการ จัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (Conditional Cash Transfer: CCT) หรือทุนเสมอภาค ที่เริ่มต้นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

โครงการนี้มีรากฐานจากงานวิจัย 3 เรื่องสำคัญ ได้แก่ บัญชีรายจ่ายด้านการศึกษาแห่งชาติ (National Education Account of Thailand : NEA) การวิจัยระบบเกณฑ์การคัดกรองรายได้ทางอ้อม (Proxy Means Tests) และระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ที่ กสศ. ร่วมมือกับ สพฐ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยนเรศวร นำมาสู่ข้อเสนอเชิงนโยบาย “การปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา” (Equity-based Budgeting) เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามอุปสงค์ (Demand-side Financing) ตรงตามความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในบริบทพื้นที่ซึ่งแตกต่างกันเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาและบรรเทาอุปสรรคการมาเรียน นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการศึกษา เป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำที่ต้นทาง ปกป้องเด็กไทยไม่ให้หลุดจากระบบการศึกษา

วิธีการ

1. สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ในการคัดกรอง ตรวจสอบ และรับรองข้อมูลผลการคัดกรองนักเรียนยากจน และนักเรียนทุนเสมอภาคตามหลักเกณฑ์การคัดกรองผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ด้วยวิธีการวัดรายได้ทางอ้อม (Proxy Mean Tests: PMT) ของ กสศ. โดยนักเรียนทุนเสมอภาคจะอยู่ในกลุ่มที่มีค่าคะแนนความยากจนที่ระดับ 0.91 - 1.00 (Extremely Poor)
2. จัดสรรเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไขให้แก่นักเรียนทุนเสมอภาคในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. สังกัด ตชด. และ สังกัด อปท. นำร่อง 10 จังหวัด ตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่ กสศ. กำหนด
3. สนับสนุนการดำเนินงานของ สพฐ. อปท. และ ตชด. ในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของนักเรียนทุนเสมอภาคที่สอดคล้องกับความถนัดและความต้องการตามศักยภาพเป็นรายบุคคล
4. สนับสนุนการติดตามผลการจัดสรรเงินอุดหนุนของนักเรียนทุนเสมอภาค ครั้วเรือน และสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการตามเงื่อนไขของโครงการ

เป้าหมาย

บรรเทาอุปสรรคการมาเรียน และสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษาและพัฒนาการของนักเรียนยากจนพิเศษที่สอดคล้องกับความถนัดและความต้องการตามศักยภาพเป็นรายบุคคล โดยเงินอุดหนุนที่นักเรียนยากจนพิเศษหรือ นักเรียนทุนเสมอภาคจะได้รับ มีเงื่อนไขพิเศษให้นักเรียนจะต้องรักษาอัตราการมาเรียนสูงกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ 2562 กสศ. จับมือ 3 หน่วยงาน ได้แก่ สพฐ. อปท. และ ตชด. ขยายผลปฏิรูประบบจัดสรรทรัพยากร ช่วยนักเรียนทุนเสมอภาคไปมากกว่า 7 แสนคน

ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562) กสศ. จัดสรรเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไขให้แก่ นักเรียนทุนเสมอภาคระดับชั้นประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น ในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. รวมจำนวนทั้งสิ้น 510,040 คน เพื่อเป็นค่าครองชีพ ค่าเดินทาง ค่าอาหาร และกิจกรรมพัฒนา นักเรียนทุนเสมอภาคที่สอดคล้องกับความถนัดและความต้องการตามศักยภาพเป็นรายบุคคล

ต่อมาคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ กสศ. ปรับอัตราเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไขให้แก่ นักเรียนยากจนพิเศษ (นักเรียนทุนเสมอภาค) จากเดิมจำนวน 1,600 บาท/คน/ปี เพิ่มเป็นจำนวน 3,000 บาท/คน/ปี และ กสศ. ได้ขยายกลุ่มเป้าหมายผู้สังกัด อปท. และ ตชด. รวมถึงขยายการช่วยเหลือตั้งแต่ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

นอกจากนี้ กสศ. ยังสนับสนุนการคัดกรองนักเรียนยากจนจำนวนกว่า 2 ล้านคนในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. อปท. และ ตชด. เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจนเป็นรายบุคคล (Demand-side Financing) ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้จ่ายของสถานศึกษาให้จัดสรรเงินสดไปยังตัวนักเรียนและครัวเรือนที่ขาดแคลนโดยตรง

จากความทุ่มเทของครูกว่า 400,000 คน จากสถานศึกษาทั้ง 3 สังกัด ได้แก่ สพฐ. ตชด. และอปท. ในการค้นหาเยี่ยมบ้านและคัดกรอง ทำให้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 กสศ. สามารถจัดสรรเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไขให้แก่ นักเรียนทุนเสมอภาค รวมจำนวนทั้งสิ้น 711,536 คน ครอบคลุมสถานศึกษาจำนวน 27,805 แห่งทั่วประเทศ ในจำนวนนี้เป็นเด็กที่มีความพิการด้อยโอกาส จำนวน 69,104 คน ครอบคลุมทุกภูมิภาค

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ช่วยเหลือนักเรียนทุนเสมอภาค 3 สังกัด 711,536 คน

- สถานศึกษาสังกัด สพฐ. จำนวน 699,737 คน
- สถานศึกษาสังกัด ตชด. จำนวน 10,216 คน
- สถานศึกษาสังกัด อปท. ในพื้นที่ 10 จังหวัดนำร่อง (เชียงใหม่ เชียงราย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น กาญจนบุรี นนทบุรี สระแก้ว สุราษฎร์ธานี ยะลา และภูเก็ต) จำนวน 1,583 คน

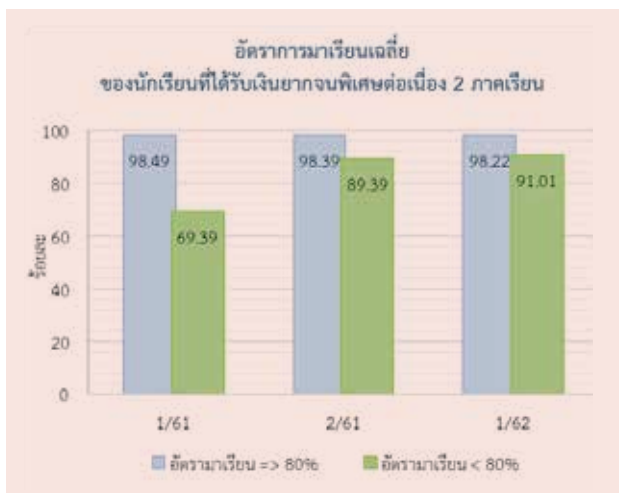
ทุนเสมอภาคยกระดับอัตราการมาเรียนของนักเรียนยากจนพิเศษ นักเรียนร้อยละ 98 มีอัตราการมาเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน

จากการรายงานของระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พบว่านักเรียนทุนเสมอภาคจำนวนร้อยละ 98 มีอัตราการมาเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างเด็กกลุ่มที่ได้รับทุนเสมอภาคต่อเนื่อง¹ ที่มีอัตราการมาเรียนต่ำกว่าร้อยละ 80 หรือกลุ่มนักเรียนยากจนพิเศษที่ขาดเรียนบ่อยมากกว่า 1 วันต่อสัปดาห์ กับกลุ่มที่มาเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ทำให้ค้นพบข้อสังเกตที่น่าสนใจ คือ เด็กนักเรียนยากจนพิเศษกลุ่มนี้ เมื่อได้รับเงินทุนเสมอภาคแล้ว ทำให้มีอัตราการมาเรียนที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (อัตราการมาเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01) กล่าวคือ ก่อนได้รับเงินทุนเสมอภาค เมื่อเทอม 1/2561 เด็กกลุ่มนี้มีอัตราการมาเรียนเฉลี่ยประมาณร้อยละ 69.4 เมื่อเด็กกลุ่มนี้ได้รับเงินช่วยเหลือในภาคเรียนถัดมา (2/2561) พบว่า อัตราการมาเรียนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 89.4 และเมื่อเด็กกลุ่มเดิมนี้ได้รับเงินอุดหนุนต่อเนื่องอีกหนึ่งภาคเรียน (1/2562) อัตราการมาเรียนเฉลี่ยของเด็กกลุ่มนี้ยิ่งเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 91.0 แสดงให้เห็นว่า เงินทุนเสมอภาคที่จัดสรรให้แก่ นักเรียนยากจนพิเศษ ช่วยยกระดับอัตราการมาเรียนของเด็กยากจนพิเศษที่มีอัตราการมาเรียนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

ก้าวต่อไป

ขยายความครอบคลุม (Coverage) สังกัดหน่วยงานหลักและขยายการอุดหนุนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย การศึกษาภาคบังคับ 12 ปี เพิ่มกลุ่มโรงเรียนสังกัดเอกชน (ที่ไม่แสวงหากำไร) เน้นการติดตามประเมินผลเพิ่มประสิทธิภาพของโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข และเน้นพัฒนาคุณภาพของนักเรียนทุนเสมอภาคโดยใช้เครื่องมือและผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผลการเรียนรู้ตามศักยภาพของนักเรียน ควบคู่กับพัฒนาและส่งเสริมหน่วยบริการจัดสรรเงินอุดหนุน หน่วยกำกับติดตาม เพื่อสร้างความมั่นใจ และมีความสามารถในการดำเนินงานโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับแผนงานระดมทุน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย นอกเหนือจากการใช้ทรัพยากรของรัฐเพียงอย่างเดียว

¹ คำนวณจากนักเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนฯ ต่อเนื่องสองภาคเรียน และมีอัตราการเข้าเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/61 ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 523 คน

กรณีตัวอย่าง

ความคุ้มค่าทุนนักเรียนเสมอภาค จอกเจย
ช่วยเด็กเรียนต่อเนื่อง หยุดปัญหาเด็กหาย

เปิดพื้นที่การศึกษานักเรียนหลังเรียน
ช่วยยกคุณภาพชีวิต หยุดวงจรขาดลา

“ทุนที่ได้สามารถแบ่งเบา
ภาระทางบ้านไปได้เยอะมาก
เดี๋ยวนี้เด็กไม่ขาดเรียน
หรือขาดเรียนน้อยมาก ”

“ทุนที่ได้สามารถแบ่งเบาภาระทางบ้านไปได้เยอะมาก
เดี๋ยวนี้เด็กไม่ขาดเรียนหรือขาดเรียนน้อยมาก บางวัน
ฝนตกหนักเด็กก็ขี้มาเรียน ไม่จำเป็นต้องหยุดไปช่วย
ผู้ปกครองทำงานเหมือนแต่ก่อน จะมีนานๆ ครั้งหยุด
เพราะเหตุจำเป็นจริงๆ เงิน 800 บาทอาจจะดูไม่เยอะ
แต่บางครอบครัวที่ขาดเงินจริงๆ ก็เป็นเงินที่สำคัญเป็น
ค่ากับข้าวทำให้พวกเขาสามารถกลับมาเรียนหนังสือได้

ถามว่าทุนเสมอภาคที่ได้นั้นสำคัญแค่ไหน มันไม่ได้ช่วย
แค่ตัวเด็ก แต่ยังช่วยไปถึงครอบครัวเด็กด้วย และทาง
โรงเรียนยังจัดกิจกรรมปลูกผักไฮโดรโปนิคส์เพื่อนำผัก
ที่ได้มาประกอบอาหารกลางวันให้กับเด็กนักเรียนและ
ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กสามารถนำไปประกอบอาชีพ
ได้ต่อไปในอนาคต”

ครูจินดาพร เรืองรักษ์

คุณครูโรงเรียนบ้านห้วยทรายทอง
อ.เวียงสระ จ.สุราษฎร์ธานี

อ่านเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ กสศ.

“เงินสนับสนุนจาก กสศ.
ถือว่ามีประโยชน์เป็นอย่างมาก
สามารถช่วยทำให้เด็กๆ ได้กลับ
มาเรียนหนังสือกันมากขึ้น ”

“เงินสนับสนุนจาก กสศ. ถือว่ามีประโยชน์เป็น
อย่างมาก สามารถช่วยทำให้เด็กๆ ได้กลับมาเรียน
หนังสือกันมากขึ้น เพราะโรงเรียนของเราอยู่หลังเขื่อน
ไกลจากตัวอำเภอ เด็กที่นี่มีฐานะยากจน เงินตรงนี้จะช่วย
ทุกอย่างแบบเป็นลูกโซ่ เพราะเมื่อเด็กมีเงินเขาก็จะได้
กินอาหารดีๆ ปกติเด็กที่นี่จะอยู่กันลำบาก บางคน
ขาดสารอาหาร ทุน กสศ. ยังช่วยให้เขาไม่ต้องลาเรียน
ไปช่วยพ่อแม่ทำงาน ทำให้เรียนทันเพื่อน ผลการเรียน
ก็ดีขึ้นตามไปด้วย”

จ.ส.ต.สมบัติ แก้วสะอาด

คุณครูจากโรงเรียน ตชด. บ้านปิล็อกค์
อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี

"ทุนเสมอภาค" ช่วยเด็กกลับมาเรียน
เติมเต็มโอกาสในชีวิตสู่อาคตสดใส

"ตั้งใจเป็นส่วนหนึ่งให้เด็กมีอนาคต"
เติมเต็มโอกาส เติมเต็มชีวิต มีความสุขกับโรงเรียน

“ ทุน กสศ. ไม่ได้ซ้ำซ้อน ”

“ทุน กสศ. ไม่ได้ซ้ำซ้อน อยู่ที่จุดประสงค์และแนวคิดของโรงเรียนว่าจะนำไปใช้ทำอะไรมากกว่า เช่น จัดโครงการอาหารเช้าเพราะเดิมมีแต่ทุนสำหรับอาหารกลางวันหรือจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพ สร้างรายได้ในอนาคต ซึ่งปกติไม่มีงบประมาณในส่วนนี้ มีแค่บงการการเรียนการสอนรายหัวเท่านั้น ทุนเสมอภาคจึงเติมเต็มให้เด็กได้รับประโยชน์มากขึ้น บางคนนำไปซื้ออาหารเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ช่วยให้เด็กกลับมาเรียนแต่ก็มีบางรายจริงๆ ที่บ้านเขาไม่พร้อมก็ต้องสลับไปทำงานหรือหยุดเรียนบ้าง พอได้เงินในส่วนนี้ เด็กๆ ก็ตั้งใจเพราะผ่อนหนักเป็นเบา ยังได้กลับมาเรียน”

นายอภิชาติ ไพลดำ

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านควนใต้ จ.กระบี่

เราตั้งใจที่จะเป็นส่วนหนึ่ง
ให้เด็กมีอนาคตกลับมาได้เรียนหนังสือ

“ หลังจากได้ทุนเสมอภาค เขาก็กลับมาเรียนกันมากขึ้น ไม่ขาดเรียนเหมือนก่อน ”

“ก่อนหน้านี้จะมี 2-3 คนที่ต้องหยุดเรียนบ่อยเพื่อไปช่วยพ่อแม่ตัดปาล์ม รับจ้างขนทะเลลายปาล์ม แต่พอหลังจากได้ทุนเสมอภาคเขาก็กลับมาเรียนกันมากขึ้น ไม่ขาดเรียนเหมือนก่อน เงินส่วนใหญ่เด็กนำไปใช้จ่ายในครอบครัวซื้ออาหาร ซื้ออุปกรณ์การเรียนที่ยังขาดแคลน

เงินแปดร้อยบาทสำหรับใครบางคนอาจจะดูไม่เยอะ แต่สำหรับนักเรียน ผู้ปกครองที่เขาได้รับก็รู้สึกดีใจสามารถนำไปช่วยเหลือจุนเจือในครอบครัว บางที่เราเข้าไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเจอสภาพบ้านเด็กถูกทิ้งให้อยู่กับตายาย รายหนึ่งไม่มีบ้านอยู่ต้องไปอยู่กับลูกแก่ที่ไปรับจ้างกรีดยาง ครูก็ดีใจเป็นส่วนหนึ่งให้เด็กมีอนาคตกลับมาได้เรียนหนังสือเหมือนเพื่อนฯ”

ครูรัชชานันท์ แสงอุไร

ครูโรงเรียนบ้านบ่อพระ จ.สุราษฎร์ธานี

พอเราได้ช่วยเหลือเด็กจนได้รับทุน เราก็รู้สึกดีใจภูมิใจ
ที่ช่วยพาเด็กกลับเข้าโรงเรียนเหมือนเพื่อนๆ ของเขา

โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

2

2

โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย : เด็กนอกระบบการศึกษาอายุระหว่าง 2 – 21 ปี

แนวคิดโครงการ

ผลงานหลักพื้นที่ สร้างตัวแบบช่วยเหลือเด็กนอกระบบ
รายกรณี ป้องกันหลุดซ้ำด้วยระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่น
เน้นความต้องการและปัญหาของเด็กเป็นตัวตั้ง

วิธีการ

ประเทศไทยมีกลุ่มเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส
นอกระบบการศึกษา รวบรวม 670,000 คน แต่ที่ผ่านมา
การช่วยเหลือดูแลเด็กกลุ่มนี้ ยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูล
ระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม
จากประสบการณ์การขับเคลื่อนงานปฏิรูปการศึกษาโดย
อาศัยพื้นที่เป็นตัวตั้ง หรือ Area-Based Education
ของ กสศ. พบว่า **หากย่อใจยุทธการแก้ปัญหาความ
เหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากระดับประเทศสู่ระดับจังหวัด
จะลดความซับซ้อนและขนาดของปัญหาลงมาราว
100 เท่า วิธีการนี้ยังทำให้จำนวนหน่วยงานและบุคลากร
ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับที่สามารถจัดการปัญหา และ
ร่วมกันดูแลกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างตามลักษณะ
ของพื้นที่ได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ**

กสศ. จึงได้พัฒนาโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อ
ความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความร่วมมือ
ระดับพื้นที่ในการดูแลกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกระบบการ
ศึกษาอายุระหว่าง 2 - 21 ปี รวม 115 อำเภอ ใน 20
จังหวัด ได้แก่

เชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน น่าน แพร่ สุโขทัย
พิษณุโลก ภูเก็ต สงขลา สุราษฎร์ธานี ยะลา ขอนแก่น
อำนาจเจริญ มหาสารคาม นครราชสีมา สุรินทร์
อุบลราชธานี นครนายก ระยอง และกาญจนบุรี

โดยทั้ง 20 จังหวัด มุ่งเน้นทำงาน 3 ด้านสำคัญ

- 1. ทำงานประสานความร่วมมือของกลไกจังหวัดให้เป็นหนึ่งเดียว** ประกอบด้วย ส่วนราชการ อาทิ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมัชชาการศึกษา สภาการศึกษา เครือข่ายประชาสังคม มูลนิธิ สมาคมต่างๆ สถาบันวิชาการในพื้นที่ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน
- 2. ระบบข้อมูลสารสนเทศฐานเพื่อการสำรวจ วางแผน ติดตามและช่วยเหลือเด็กนอกระบบเป็นรายคน** สามารถเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ กับส่วนกลาง
- 3. ตัวแบบมาตรการให้ความช่วยเหลือเด็กนอกระบบ** โดยมีทีมสหวิชาชีพที่กลไกจังหวัดตั้งขึ้นคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

การดูแลเด็กนอกระบบของ กสศ. และ 20 จังหวัดนำร่อง จะแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. เด็กปฐมวัย 2-6 ปีที่ยากจนสามารถเข้ารับการดูแลโดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือโรงเรียนในพื้นที่
2. เด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่ยังไม่จบการศึกษา ภาคบังคับให้เข้าศึกษาต่อใน กศน. หรือโรงเรียนที่มีความพร้อมในการปรับวิธีการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่น และมีระบบแนะแนวเพื่อป้องกันเด็กหลุดออกนอกระบบซ้ำ
3. เด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่ประสงค์จะได้รับการฝึกทักษะอาชีพ ให้สามารถหารายได้ดูแลตนเอง และครอบครัว เช่น การสามารถเก็บสะสมชั่วโมงการฝึกอาชีพเทียบโอนเป็นวุฒิมัธยมศึกษาได้ โดยกลไกจังหวัดจะประสานความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาพัฒนาฝีมือแรงงาน วิทยาลัยการอาชีพ

เป้าหมาย

เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำนวน 5,000 คน ได้รับโอกาสในการกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา หรือได้รับการฝึกทักษะอาชีพเพื่อดูแลตนเองและครอบครัว

ผลการดำเนินงาน

สำรวจแล้วกว่า 50,000 คน ใน 20 จังหวัด สู่แผนช่วยเหลือที่ยืดหยุ่น เปลี่ยนชีวิตเด็กๆ ให้ดีขึ้นได้จริง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำนวน 216,192 คน จากพื้นที่ 897 ตำบล 115 อำเภอ ของ 20 จังหวัดเป้าหมาย ได้รับการสำรวจรอบแรกแล้ว 49,474 คน คิดเป็นร้อยละ 23 ของเป้าหมายสำรวจทั้งหมด ปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำแผนการช่วยเหลือรายบุคคลโดยทีมสหวิชาชีพที่คณะทำงานจังหวัดได้ตั้งขึ้น โดย กสศ. จะสนับสนุนงบประมาณ 4,000 บาทต่อคน เพื่อสนับสนุนกระบวนการฟื้นฟูเยียวยา และเตรียมความพร้อมให้กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายสนับสนุนสถานศึกษาหรือหน่วยฝึกอาชีพ เพื่อรับกลุ่มเป้าหมายกลับเข้าศึกษาต่อ หรือจัดให้มีการพัฒนาทักษะอาชีพ การสำรวจค้นหาจะดำเนินการได้ครบตามเป้าหมายภายในเดือนกันยายน 2563

ระบบสารสนเทศเพื่อจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ และแอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้น เพื่อสำรวจ ค้นหา และวางแผนการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ได้มีการทดลองใช้ใน 20 จังหวัดเป้าหมาย และผู้ใช้งานในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ได้มีการสะท้อนผลการใช้งานในพื้นที่เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีความแม่นยำและสอดคล้องกับการใช้งานจริง

โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

ก้าวต่อไป

ในปี 2563 จังหวัดน่าน 20 แห่ง จะได้รับการหนุนเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในการค้นหาและช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การเชื่อมโยงกลไกระดับจังหวัดกับระดับอำเภอหรือตำบล การพัฒนาระบบสารสนเทศของจังหวัดเพื่อบริหารจัดการฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมายให้แม่นยำมากขึ้น การพัฒนาระบบช่วยเหลือดูแลแบบประคับประคอง รวมทั้งการสังเคราะห์และถอดบทเรียนผลการดำเนินงานของจังหวัดน่าน 20 แห่ง เพื่อขยายผลในระดับนโยบาย

กรณีตัวอย่าง

"มะซากิ มีมะ"

เด็กหนุ่มผู้สร้างปาฏิหาริย์ ด้วยการออกเดิน

16 ปีคือวันเวลาที่มะซากิต้องหายไปจากระบบการศึกษาด้วยความบกพร่องทางร่างกาย แขนขามีสถานะอ่อนแรง กระดูกขาและเท้าพับผิดรูป จนหมอลงความเห็นไว้ว่า "ไม่สามารถเดินได้ไปตลอดชีวิต" อีกทั้งครอบครัวยังมีรายได้น้อยพอจะจ่ายค่ารักษา ทำให้เขาไม่มีโอกาสไปโรงเรียนเหมือนเด็กคนอื่น

2560-2561 : ออกก้าว

เมื่อมะซากิอายุได้ 15 ปี พ่อก็หาไม้ค้ำช่วยเดินมาให้ ซึ่งคราวนี้เขาไม่เพียงลุกจากวีลแชร์ไปหาไม้ค้ำ แต่ยังต่อสู้กับความเจ็บปวดด้วยการทำกายภาพบำบัดเอง โดยใช้มือช่วยเหยียดขากับเท้าให้ค่อยๆ คลายออกช้าๆ ทุกวัน ร่วมกับการลุกขึ้นหัดเดิน จน 1 ปีผ่านไป ในที่สุดก็บิดตัวร่างกายตัวเองจนขากับเท้าที่เคยพับกลับยืดยาว พร้อมกลับเริ่มยืนบนขาตนเองโดยปราศจากไม้ค้ำ ฝึกเดินทุกวัน วันหนึ่งก็สามารถออกเดินด้วยตัวเองโดยไม่ต้องมีอะไรมาช่วยอีก

“แค่เดินได้ยังไม่พอ
ต้องสานต่อฝันที่อยากเรียน”

พอเริ่มเดินได้มะซากิเริ่มคิดถึงการเรียนหนังสือ แต่สำหรับคนที่ไม่เคยผ่านระบบการศึกษามาก่อนเลยจนอายุ 16 ปี ทั้งตัวเขา ครอบครัว หรือครูอาสาในชุมชน ทุกคนไม่มีใครรู้ว่าต้องเริ่มต้นจากตรงไหน

ปี 2562 เปิดประตูสู่โอกาส

เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ประตูสู่การศึกษาของเด็กนอกระบบนับแสนคนในประเทศไทยกำลังจะเปิดขึ้นพร้อมกัน หลังกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มีโครงการสำรวจเด็กนอกระบบ เพื่อหาทางจัดการศึกษาที่เหมาะสมเป็นรายกรณี

พฤศจิกายน 2562 มะซากิก็ได้เดินตามฝันที่รอมารั้งชีวิต ด้วยการเข้าร่วมเรียนในชั้นอนุบาล 3 ที่ โรงเรียนบ้านนันทาอินทร์ฉัตรมิตรภาพที่ 200 ที่ระลอก ส.ร.อ.

กสศ. - อบจ. ยะลา สานฝันเด็กไทย

ชีวิต 16 ปี เด็กปลายด้ามขวานไม่เคยได้ศึกษา
มานะสู้ฝันสักครั้งขอเข้าห้องเรียน

ซึ่งเป็นการจัดการศึกษารูปแบบพิเศษ เพื่อปูพื้นฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับมะซากิ โดย “โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา” ภายใต้ความร่วมมือของ กสศ. กับ กศน. ท้องที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จ.ยะลา และภาคีเครือข่ายทุกระดับ

เส้นทางการศึกษาที่ต่างออกไป

ด้วยความที่ไม่เคยเรียนมาก่อน มะซากิจึงต้องปูพื้นฐานภาษาไทย ร่วมกับเด็กชั้นอนุบาล 3 เพื่อเรียนรู้ทักษะด้านสังคม ปรับตัวกับห้องเรียน ซึ่งทุกวันเขาจะมาโรงเรียนแต่เช้าเพื่อรอเวลาเข้าห้องเรียน ในคาบเรียนปกติ เข้า-เที่ยงจะมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยครูดูแลน้องๆ พอถึงช่วงบ่าย น้องๆ เข้านอนแล้ว ก็จะได้มาเรียนอ่านเขียนเบื้องต้นกับ “ครูเอ๋ มณีรัตน์ ชาวทอง” ครูประจำชั้นอนุบาล 3 แบบตัวต่อตัว

ครูเอ๋เล่าว่า มะซากิไม่เคยขาดเรียนแม้แต่วันเดียว หลังเลิกเรียน เขาจะกลับไปทบทวนสิ่งที่ครูสอน และมีพัฒนาการทุกครั้งหลังกลับมาเจอกันวันถัดไป แสดงให้เห็นว่าเขาทบทวนอย่างหนักทุกวัน ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายที่ใครสักคนต้องมาเริ่มเรียนอ่านเขียนตอนอายุย่างเข้า 17 ปี โดยเฉพาะในภาษาที่ไม่คุ้นเคย (ที่ชายแดนใต้ใช้ภาษายาวีเป็นภาษาถิ่น) แต่มะซากิแสดงให้เห็นว่า การที่เขาพูดว่าเขาอยากเรียนหนังสือมาตลอดชีวิต “เขาหมายความว่าตามนั้นจริงๆ”

“วันนี้มะซากิสามารถอ่านออกและเขียนได้แล้ว
หลังจากใช้เวลาเพียง 3 เดือนเท่านั้น ตั้งแต่ได้เข้าเรียน”

มะซากิเอาชนะทุกอุปสรรคชีวิตโดยมีความพยายามเป็นที่ตั้ง และหากจะนิยามคำว่า “ปาฏิหาริย์” สิ่งๆ นั้นก็คือหัวใจของเขาเองที่เชื่อมั่นเสมอว่าจะทำได้ ร่วมด้วยโอกาสดีๆ ที่ช่วยผลักดันให้เขาได้แสดงความสามารถที่มีออกมา

“มะซากิคือผลลัพธ์จากองค์ประกอบของความพร้อมทุกด้านที่มาบรรจบกัน เขามีใจมุ่งมั่นจะทำให้ได้ แต่อีกด้านหนึ่งคือ เมื่อหัวใจนั้นได้รับโอกาสที่เหมาะสม เขาได้รับการค้นพบ ได้รับความช่วยเหลือ ได้เข้าเรียนในรูปแบบที่เราใส่ความรู้ให้เขาได้เต็มทีทุกวัน หลายอย่างที่ประกอบกันนี้จึงทำให้เขาเรียนรู้ได้เร็วขึ้นด้วย เป็นพัฒนาการที่พิเศษตั้งแต่จุดเริ่มต้น แม้จะต้องเจอข้อแม้ที่หนักกว่าคนอื่น แต่ก็ยังมุ่งมั่นเสมอ สิ่งนี้แหละที่เป็นความพิเศษในตัวเขา” ครูเอ๋กล่าวปิดท้ายด้วยรอยยิ้ม

หยุดชีวิตนอกรั้วโรงเรียน ด้วยระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น

เริ่มชีวิตใหม่ที่เบ่งบาน

“ตอนนั้นที่บ้านไม่มีเงินเลย ผมรู้สึกเศร้าที่จะไม่ได้ไปเรียนอีก แต่ก็ไม่มีทางอื่นนอกจากนั้น เมื่อออกจากโรงเรียนมาแล้วผมก็ไปทำงานทำในสวนในไร่ มีงานอะไรให้ทำก็ทำหมด ส่วนใหญ่คือเก็บน้ำยางและขึ้นต้นลองกอง ใครบอกว่ามีงานที่ไหนผมก็ไป จังหวัดอื่นๆ ผมก็ไป มีบ้างที่ตอนทำงานอยู่แล้วคิดถึงโรงเรียน คิดถึงตอนได้เล่นฟุตบอลกับเพื่อนๆ แต่ก็คิดว่าคงไม่มีทางได้กลับไปเรียนอีกแล้ว”

สุดอยบิ เหล่าเขตกิจ

อายุ 17 ปี

“สุดอยบิ เหล่าเขตกิจ เป็นเสมือนตัวแทนของเด็กนอกระบบอีกหลายคน ครอบครัวของเขาไม่มีรายได้เพียงพอที่จะส่งลูกทุกคนเรียนหนังสือ พี่น้องต้องแบ่งกันเรียน ถึงจุดหนึ่งพี่ก็ต้องออกจากโรงเรียนให้น้องได้เรียนต่อไป กสศ. และ อบจ. ยะลา ประสานความช่วยเหลือ ให้สุดอยบิได้เรียนหนังสือจนจบชั้น ม.3 ที่โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 41 ซึ่งมีนโยบายรับเด็กที่หลุดจากโรงเรียนไปแล้วให้กลับเข้าเรียนอีกครั้ง โดยมีกระบวนการช่วยปรับตัวกลับสู่ระบบการศึกษา มีครูที่ปรึกษา และกลุ่มเพื่อนที่มีทักษะสังคมช่วยดูแลใกล้ชิด เพื่อไม่หลุดออกนอกระบบซ้ำอีก และเมื่อจบชั้น ม.3 จะไปเรียนต่อที่โรงเรียนพระดาบสซึ่งเป็นโรงเรียนกึ่งนอน-ฝึกอาชีพ ไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นความต้องการของเจ้าตัวที่มีเป้าหมายอยากเป็นช่างยนต์ และหลังจากจบการฝึกอาชีพเป็นเวลา 1 ปี เขาก็จะพร้อมสำหรับการทำงาน ซึ่งจะประสานผู้ประกอบการรับเข้าทำงานได้ทันที”

นางพาทิมะ ดิธี

ครู กศน. ในพื้นที่อำเภอรามัน จ.ยะลา

อ่านเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ กสศ.

ความฝัน ความหวัง กำลังใจ

ชีวิตใหม่ก้าวแรก...ได้กลับมาเรียนหนังสือ
เติมกำลังใจเด็กนอกระบบ กล้าคิด มุ่งทำตามฝัน

“ที่เราเสียดายคือเขาเป็นเด็กเรียนดี เขาทำคะแนนวิชาภาษาอังกฤษได้ดีมาก ชอบทำงานฝีมือ แล้วเขาแสดงให้เห็นว่ากระตือรือร้นอยากจะเรียนหนังสืออยู่ตลอด แต่ว่าที่บ้านไม่มีเงินทุนให้อันจึงต้องออกไปทำงาน จากนั้นก็กลับมาอยู่บ้านช่วยแม่เลี้ยงน้องตาเขาก็พิการเดินไม่ได้ ต้องมีคนคอยดูแลตลอด ตอนชักชวนให้อันไปเรียนอีกครั้ง สิ่งแรกที่ต้องทำคือพาอันกลับไปโรงเรียน แก่ ร เพื่อรับวุฒิ ม.3 จากนั้นจึงพาเขาไปสมัครเรียน กศน. ให้ได้วุฒิ ม.6 ซึ่งใจจริงแล้วอันอยากเรียนในโรงเรียน แต่คิดว่ายังต้องช่วยที่บ้านทำงานหลายอย่าง กศน. จึงเป็นการเรียนที่เหมาะสมกับอันในเวลา”

จิรพันธ์ เครือจันทร์

ครูผู้ลงพื้นที่ค้นหาและดูแลเด็กนอกระบบ
ต.เมืองสิง จ.สุรินทร์

โครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง

3

3

โครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง

กลุ่มเป้าหมาย : นักเรียน ม.ปลาย /ปวช. ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ รวมถึงเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษาต่อหลังจากชั้น ม.3

"ความจนไม่ได้ทำร้ายผมเลย ตั้งแต่เกิดมามีมันเป็นแรงบันดาลใจให้สู้ด้วยซ้ำ"
ทิด แสนองค์ นักเรียนทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูงรุ่นที่ 1

แนวคิดโครงการ

ทุนสร้างโอกาสให้เด็กยากจนที่เก่ง เรียนดี มีฝีมือ มีโอกาสเรียนสูงกว่าชั้น ม.3 ได้งานทันทีเมื่อเรียนจบ พร้อมร่วมมือสถานศึกษากระดับหลักสูตรสายอาชีพชั้นสูง ผลิตกำลังคนคุณภาพ ตอบโจทย์นโยบายขับเคลื่อนประเทศไทยแลนด์ 4.0

หนึ่งในชุดตัวเลขที่สะท้อนถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่สำคัญคือ ประเทศไทยมีเด็กและเยาวชนจากครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุด 20% แรก ประมาณ 160,000 คน มีโอกาสศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาโดยเฉลี่ยเพียง 5% หรือประมาณ 8,000 คน ต่อรุ่น ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยครอบครัวทั่วไปที่ได้เรียนต่อระดับอุดมศึกษาถึงร้อยละ 32

เด็กและเยาวชนด้วยโอกาสเหล่านี้เป็นกลุ่มที่อยู่กันบึงของสังคมไทย **ภารกิจหลักด้านหนึ่งของ กสศ. คือ การช่วยเหลือเยาวชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีโอกาสศึกษาต่อเต็มศักยภาพ** ด้วยงบประมาณจำกัด เราคิดค้นวิธีการลงทุนเพื่อพัฒนาเรื่องนี้ให้ถูกจุดเริ่มต้นจากโจทย์ที่ว่า การเรียนรูปแบบไหนที่สร้างโอกาสให้กับเยาวชนกลุ่มนี้มากที่สุด และยังคงตอบโจทย์ทางเศรษฐกิจของประเทศควบคู่กันไปด้วย

จึงนำมาสู่การคิดค้นนวัตกรรมการสนับสนุนทุนให้นักเรียนที่มีศักยภาพสูงเรียนต่อสายอาชีพ ภายใต้**โครงการ "ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง"** ที่มุ่งเน้นทำงานใน 3 เรื่องสำคัญ ได้แก่

1. ส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้วยโอกาสให้ได้รับโอกาสการพัฒนาและศึกษาต่อในสายอาชีพชั้นสูง
2. สร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สร้างสมรรถนะ (Competencies) และคุณภาพชีวิตของเยาวชน
3. พัฒนาให้เกิดการพัฒนาคุณภาพในการผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีพที่ตอบสนองต่อนโยบายขับเคลื่อนประเทศไทยแลนด์ 4.0

“ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง” โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา(กสศ.)

ข้อมูลการกระจายตัว
ของจังหวัด/ภูมิภาค

จำนวนสถาบันในแต่ละจังหวัด

จำนวนรวม **26** จังหวัด

“ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง” โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา(กสศ.)

จำนวนสาขา รวมกว่า 40 สาขา

- สาขาเป้าหมายประเทศ
- สาขาขาดแคลน
- สาขา STEM และ เทคโนโลยี ดิจิทัล
- การแปรรูป
- เทคโนโลยีอาหาร
- เกษตรยุคใหม่
- อุตสาหกรรมเกษตร
- ท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี
- เชิงสุขภาพ
- เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
- หุ่นยนต์อัจฉริยะ
- คอมพิวเตอร์กราฟฟิก
- มัลติมีเดีย
- โลจิสติกส์
- ระบบขนส่งทางราง
- งานรถไฟความเร็วสูง
- ช่างอากาศยาน

อีกหลายสาขาอาชีพที่น่าสนใจ

วิธีการ

กสศ. สนับสนุนการดำเนินงาน 3 ด้าน ดังนี้

1. ทูพัฒนาสถาบันการศึกษาที่ผ่านการพิจารณาไม่เกิน 50 สถาบันต่อปี เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การดูแลความเป็นอยู่และสวัสดิภาพของผู้เรียนให้สามารถเรียนจบตามกำหนดเวลา ตลอดจนการส่งเสริมโอกาสการทำงานของผู้รับทุน เช่น การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เน้นการเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติงานจริง

กสศ. และสถาบันการศึกษา จะทำงานร่วมกันในลักษณะพันธมิตรเพื่อปฏิรูปคุณภาพหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูง สร้างกำลังคนสายอาชีพให้มีสมรรถนะทักษะอาชีพตาม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งเป็นนโยบายรัฐบาล รวมถึงความต้องการตลาดแรงงานในท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย

2. ทุนการศึกษาแก่นักเรียนจำนวนไม่เกิน 2,500 ทุนต่อปี ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ คือ มีฐานะยากจน เรียนดี หรือมีทักษะฝีมือหรือความสามารถพิเศษ ผ่านการคัดเลือกโดยสถาบันการศึกษาที่ร่วมโครงการ

ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูงเป็นทุนให้เปล่า ประกอบไปด้วยค่าใช้จ่ายรายเดือน ค่าธรรมเนียมการศึกษาในอัตราประหยัด โดยแบ่งเป็นทุน 2 ประเภท คือ

- ทุน 5 ปี สำหรับนักเรียนชั้น ม.3 ให้เรียน ปวช. ต่อเนื่องจนถึงระดับปวส. / อนุปริญญาสายอาชีพ
- ทุน 2 ปี สำหรับนักเรียนชั้น ม.6 หรือ ปวช.3 ให้เรียน ปวส. / อนุปริญญาสายอาชีพ

3. กิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพสถาบันการศึกษาและผู้รับทุน การสนับสนุนเชิงวิชาการโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมการทำงานระหว่างสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ

ผลการดำเนินงาน

นักเรียนทุนรุ่นแรก 2,113 คน มีเกรดเฉลี่ยสูง 3.00-4.00 ถึงร้อยละ 65 เกิดต้นแบบปฏิรูปหลักสูตร เรียนจบได้วุฒิการศึกษาจากทั้งไทยและจีน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีสถาบันการศึกษาสายอาชีพที่ได้รับคัดเลือกเข้าโครงการ จำนวน 36 สถาบันใน 26 จังหวัด ครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ มีนักศึกษาผู้รับทุนรวมทั้งสิ้น 2,113 คน แบ่งเป็น ประเภททุน 5 ปี (ปวช. ต่อเนื่อง ปวส.) จำนวน 922 คน และประเภททุน 2 ปี (ปวส./อนุปริญญาสายอาชีพ) จำนวน 1,191 คน เข้าศึกษาต่อใน 30 สาขาวิชาขาดแคลนและเป็นที่ต้องการของประเทศ

เป้าหมาย

- ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้เยาวชนยากจนหรือด้อยโอกาสได้รับการศึกษาต่อระดับสายอาชีพชั้นสูง เป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง/อนุปริญญา โดยกลุ่มเป้าหมายมีโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้น เกิดการเลื่อนระดับทางสังคม (Social Mobility) และส่งผลถึงการขจัดความยากจนข้ามชั่วคน (Generations)
- สร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาเชิงระบบในระบบดูแลป้องกันการ drop-out การจัดการเรียนการสอน พัฒนาสมรรถนะ และคุณภาพเยาวชนให้มีความทำงาน
- เป็นส่วนหนึ่งของการผลิตกำลังคนสายอาชีพ/อาชีวศึกษาให้กับภาคการผลิตและภาคธุรกิจ สร้างความสามารถทางการแข่งขันตามนโยบายประเทศไทย 4.0
- ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและทางอ้อม

1. ผลตอบแทนทางตรงต่อนักศึกษาได้รับทุนจากการประมาณการ Cost-Benefit Analysis ของโครงการ พบอัตราผลตอบแทนการลงทุน IRR อยู่ที่ร้อยละ 10.1 โดยนักศึกษารับทุนมีการทำงานที่ใช้ทักษะสูง และมีผลตอบแทนที่สูงขึ้น สร้างรายได้เพิ่ม 11,784 ล้านบาท คิดเป็นค่าตอบแทนโครงการ (หักต้นทุนโครงการ) 10,063 ล้านบาท
2. ผลตอบแทนทางอ้อม ได้แก่ ผลตอบแทนต่อผู้ประกอบการ เพิ่มผลิตภาพของบริษัท การประหยัดต้นทุนของบริษัท ในการสรรหาแรงงานทักษะสูง ลดอัตราการเข้าออกของพนักงาน และส่งเสริมภาพลักษณ์บริษัท

และผลตอบแทนต่อสังคมในการเพิ่มการมีส่วนร่วมในสังคม ลดปัญหาอาชญากรรม เพิ่มสุขอนามัยแก่ประชากร และลดต้นทุนสาธารณสุข

โดยสาขาวิชาที่มีจำนวนผู้รับทุนสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาเครื่องกล สาขาเกษตรศาสตร์ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสาขาไฟฟ้า

นอกจากนี้ยังร่วมกับสถานศึกษาสายอาชีพปฏิรูปหลักสูตร เช่น ความร่วมมือสาขาระบบขนส่งทางราง สาขาระบบไฟฟ้าและสาขาเทคนิคเครื่องกลกับประเทศจีน (นักศึกษาทุนที่เรียนจบจะได้วุฒิการศึกษาจากทั้งไทยและจีน) พัฒนาหลักสูตรใหม่ด้านเทคโนโลยีตอบโจทย์ EEC

นักศึกษาผู้รับทุนมีผลสอบในภาคเรียนแรก (2562/1) ระดับเกรดเฉลี่ย 3.0-4.0 มากกว่าร้อยละ 65

ก้าวต่อไป

โครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง รุ่นที่ 2 กสศ. พัฒนาแนวทางเพิ่มเติม 2 เรื่องสำคัญได้แก่

- (1) การให้ทุนเชิงรุก (Strategic Grant) โดยให้ความสำคัญกับสถานศึกษาที่มีความร่วมมือในการผลิตกำลังคนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) โดยเป็นการเสริมหนุนการทำงานตามนโยบายและเป้าหมายด้านการพัฒนากำลังคนสายอาชีพตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยการทำงานปี 2563 จะมุ่งให้การสนับสนุนทุนสถาบันที่มีโครงการความร่วมมือผลิตบุคลากรให้แก่บริษัทที่มีความชัดเจนและสาขาที่ให้การสนับสนุนทุนจะเน้นในสาขาที่มีโอกาสได้รับการเข้าทำงานสูง
- (2) การระดมความร่วมมือผ่านการร่วมทุนกับบริษัทต่างๆ เป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่เพิ่มเติมขึ้นมาในการสร้างโอกาสให้แก่เยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสและสร้างกำลังคน ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (Corporate Social Responsibility : CSR) เป็นนโยบายสำคัญในการดำเนินงานของหลายองค์กร กสศ. สามารถใช้หลักการข้างต้นในการแสวงหาความร่วมมือในลักษณะ Co-funding หากได้รับการสนับสนุนงบประมาณทุนการศึกษาจะลดลง

“ ถ้าไม่ได้เป็นนักศึกษาทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง หนูก็คงต้องทำงานอยู่ที่บ้าน ไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่ได้ร่วมโครงการดีๆ มากมาย และที่สำคัญคือไม่มีสิทธิ์จะคิดเกี่ยวกับแผนการใดๆ ในอนาคตเลย ”

‘น้องนา’ สุภาวรรณ วงษ์พิพันธ์

นักศึกษาทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง กสศ. รุ่น 1
สาขาวิชาแปรรูปสัตว์น้ำ
วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

กรณีตัวอย่าง

ความภูมิใจในชีวิต

จุดประกายการศึกษาพื้นที่ห่างไกล
จากฝันที่เลือนราง เพิ่มอนาคตมั่นคง

“ สิ่งแรกที่ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูงมอบให้คือเงินทุนที่หนูได้นำมาใช้เป็นค่าเล่าเรียน ค่าที่พัก ค่าเดินทาง และค่าอาหาร ได้รู้จักเพื่อนใหม่จากหลากหลายวิทยาลัย ได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ชีวิตกัน เราได้พบว่าทุกคนล้วนลำบากและต้องต่อสู้เพื่อจะได้เรียนหนังสือ รวมถึงยังเป็นครั้งแรกที่ได้ออกเดินทางไปหลายพื้นที่ที่ไม่เคยไปมาก่อน ทำให้โลกของเรากว้างขึ้น ทั้งยังต่อยอดให้เราได้ไปเข้าร่วมกับโครงการอื่นๆ โดยเฉพาะการได้เป็นหนึ่งในตัวแทนของวิทยาลัยไปแข่งขันทักษะวิชาชีพขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกท.) และได้รางวัลอันดับ 1 กลับมาทั้งในระดับภาคและระดับประเทศไทย ซึ่งเป็นเรื่องที่ภูมิใจมากผลที่ได้นี้หนูคิดว่าความดูแลเอาใจใส่และช่วยฝึกฝนของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการคือปัจจัยที่สำคัญมากๆ แต่เหนืออื่นใด การได้เป็น ‘นักศึกษารางวัลพระราชทานประจำปี 2562’ จากกรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ คือความภาคภูมิใจที่สุดของชีวิตตอนขึ้นไปรับรางวัลนักศึกษารางวัลพระราชทานฯ หนูคิดในใจว่า ถ้าวันนั้นครูไม่แนะนำให้เราสมัครทุน กสศ. ถ้าครูไม่ยอมลำบากเดินทางไปเยี่ยมบ้านเรา หรือถ้าเราไม่ได้เป็นนักศึกษาทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง หนูคงไม่ได้ไปยืนอยู่กับเพื่อนๆ บนเวทีนั้น มันทำให้มองเห็นเป็นภาพลำดับขั้นตอนของชีวิตว่า หากไม่ได้รับโอกาสดีๆ เข้ามา หนูก็คงต้องทำงานอยู่ที่บ้าน ไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่ได้ร่วมโครงการดีๆ มากมาย และที่สำคัญคือไม่มีสิทธิ์จะคิดเกี่ยวกับแผนการใดๆ ในอนาคตเลย ”

“พวกเขาและเธอ เป็นส่วนหนึ่งในความภาคภูมิใจของเรา”

พรญาณี สมดี หรือ แจ้ว นักศึกษาทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง กสศ. รุ่น 1 ปวช.1 วิทยาลัยเทคโนโลยี พาณิชยการ ปากช่องสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่แจ้วสมชื่อได้เกรดเฉลี่ย 4.00 ในเทอมนี้ ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจเรียน จะใช้เวลาหลังเลิกเรียนและทำธุระส่วนตัวเสร็จเรียบร้อย มานั่งทบทวนบทเรียนจนถึงตีสอง และตื่นเช้ามาอ่านอีกรอบ เพราะตอนเช้าเป็นเวลาที่สุดมองจดจำบทเรียนได้ดี

“เมื่อได้ทุนจาก กสศ. ช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัวได้เยอะ เพราะคุณพ่อเสียตั้งแต่ยังเล็ก คุณแม่ต้องดูแลพี่ชายที่รลล้มขาเสียจนพิการ ต้องดูแลคุณตา คุณยายที่แก่มาก แต่คุณแม่ก็บอกมาให้เก็บเงินไว้เรียนต่อด้วย ทำให้ต้องใช้เงินอย่างประหยัดที่สุดและตั้งใจเรียนให้เต็มที่เพื่อกลับมาตอบแทนสังคมในอนาคตและดูแลครอบครัวให้ดีที่สุด”

ถ้าไม่มีทุนการศึกษาคงทำได้เพียงอย่างเดียว

คือ **หยุดเรียน** บันไดสู่ “เซฟมือทอง” ดีกรีแชมป์ทำอาหารระดับชาติ กับโอกาสการศึกษาใหม่ในชีวิต

สุกัญญา ชันสวะ หรือ ‘ฮิปเตอร์’ นักศึกษาทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูงรุ่นที่ 1 ชั้น ปวส.1 สาขาอาหารและโภชนาการ วิทยาลัยเทคนิคลำพูน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การแข่งขันทักษะวิชาชีพระดับชาติ ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีการศึกษา 2562 จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการทำเมนูสร้างสรรค์ว่ากุ้งปลาตุ๋นพูชนมจินน้ำพริก และเมนูลูกชุบ

จิตอาสาสาธารณะ

ช่างซ่อมประจำชุมชน สู่แชมป์เหรียญทองแรงงานฝีมือ

วิษญาพล คงรอด หรือ ‘ขบูน’ นักศึกษาทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง รุ่น 1 ชั้น ปวส.1 แผนกวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก ได้รับรางวัลเหรียญทอง สาขาเทคโนโลยียานยนต์ ในการแข่งขันฝีมือแรงงานแห่งชาติ ครั้งที่ 28 ระดับภาค จากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ท่ามกลางผู้เข้าแข่งขันที่มีทั้งนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ช่างยนต์อาชีพจากบริษัทยานยนต์ขนาดใหญ่ รวมถึงนักศึกษาสายอาชีพที่มีประสบการณ์และชั้นเรียนสูงกว่า

นอกจากนี้ เขายังมีหน้าที่เป็นช่างประจำชุมชน ใครที่มีปัญหามอเตอร์ไซค์สตาร์ทไม่ติด หรือเครื่องตัดหญ้ามีปัญหา ก็มักจะแวะเวียนมาให้เขาซ่อมเสมอ รวมถึงงานอาสาเพื่อสังคมที่ได้เข้าร่วมกับวิทยาลัย เช่น การลงพื้นที่ช่วยชาวบ้านผู้ประสบภัยน้ำท่วมในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ให้บริการช่วยเหลือประชาชนในเรื่องงานช่างซ่อมแซมรถยนต์ มอเตอร์ไซค์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่จมน้ำ

โครงการพัฒนาสถาบันต้นแบบ ด้านการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

4

4

โครงการพัฒนาสถาบันต้นแบบ ด้านการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย : เด็กปฐมวัยในครอบครัวที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

แนวคิดโครงการ

ปกป้องเด็กไทยไม่ให้หลุดออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัย และได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม

เป้าหมาย

เด็กปฐมวัยในครอบครัวยากจนและด้อยโอกาสที่อยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจำนวน 30,000 คน ต่อปีได้รับเงินอุดหนุนสำหรับจัดบริการเพิ่มเติมเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมเป็นรายบุคคล ซึ่งเมื่อเติบโตขึ้น เด็กจะมีความพร้อมและสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพเมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษา

วิธีการ

งานวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า **การพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย (early childhood development) สามารถช่วยลดความแตกต่างด้านทุนมนุษย์ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของชีวิต** ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตามพบว่า **ที่ผ่านมามีความยากจนยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเรื่องนี้ในประเทศไทย** การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2558 - 2559 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า เด็กอายุระหว่าง 0-4 ปี ในประเทศไทยมากกว่า 1 ใน 5 ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ แม่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ เนื่องจากครอบครัวยากจน ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพทั้งคู่ จึงต้องฝากลูกไว้กับปู่ย่าตายายหรือสมาชิกคนอื่น ๆ ของครอบครัวในจังหวัดบ้านเกิด สิ่งที่เกิดขึ้นคือ **ผลกระทบต่อระบบตั้งแต่วัยเยาว์ ในระยะยาวหากแก้ไขไม่ได้ เด็กกลุ่มนี้ก็จะเข้าสู่วัฏจักรความยากจนข้ามชั่วคน เพราะเข้าไม่ถึงการศึกษา หรือได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพต่างกัน** เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตและลดความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กันไปในระยะยาว (Heckman and *et.al.*, 2010, 2013) กสศ. จึงได้พัฒนา “โครงการการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา” ที่มุ่งดำเนินงานใน 3 วิธีการหลักคือ

- (1) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย และส่งเสริมให้เกิดการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา
- (2) การพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 2 รูปแบบ คือ ศูนย์อบรมเชิงปฏิบัติการในสถานที่จริง (On-site training center) และพัฒนาศักยภาพของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ในจังหวัดต้นแบบของ กสศ.
- (3) การศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนาข้อเสนอนโยบายในการจัดตั้งสถาบันต้นแบบฯ และการพัฒนาครูปฐมวัย

ผลการดำเนินงาน

กสศ. ร่วมมือ 20 จังหวัด รุกช่วยเด็กปฐมวัยในครอบครัวด้อยโอกาสมากกว่า 20,000 คน ยกกระดับต้นแบบ ศพด. 300 ศูนย์ และก้าวสู่การสำรวจวิจัยที่มีพื้นที่ทดลองเห็นผลจริง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 กสศ. จึงได้พัฒนาระบบตัวอย่างเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเด็กปฐมวัย เพื่อทำงานในประเด็นสำคัญดังนี้

1. กลไกจังหวัดเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาจำนวน 20 จังหวัด ทำงานเชิงรุกสำรวจเด็กปฐมวัย ที่อยู่ในเกณฑ์ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ของ กสศ. เพื่อให้ได้รับการดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการคัดกรองความยากจนพบว่า มีเด็กปฐมวัยที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ จำนวน 21,136 คน ซึ่ง กสศ. จัดสรรเงินอุดหนุนจำนวน 400 บาทต่อคนต่อภาคการศึกษา เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้ในการจัดกิจกรรม หรือบริการเพิ่มเติมจากส่วนที่รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้จัดสรรงบประมาณไว้
2. การพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ใน 2 รูปแบบ คือ
  - การพัฒนาศูนย์อบรมเชิงปฏิบัติการในสถานที่จริง (On-site training center) เพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้และสร้างทักษะการจัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรไฮสโคปแก่ครูปฐมวัยทุกสังกัด โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 พัฒนาศูนย์อบรมฯ 5 ศูนย์ ใน 5 ภูมิภาค
  - พัฒนาศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ดำเนินการใน 300 ศูนย์ ใน 17 จังหวัด
3. การพัฒนาระบบสารสนเทศของเด็กปฐมวัยที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการวิจัย ติดตาม และพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยกลุ่มนี้ โดยระบบสารสนเทศจะแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงก่อน-หลังการจัดสรรเงินอุดหนุน ทั้งอัตราค่ามาเรียนพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามแบบประเมิน DSPM และน้ำหนัก-ส่วนสูง ตลอดช่วงระยะเวลาที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังกล่าว

4. สํารวจสถานะความพร้อมในการเข้าสู่ระบบการศึกษาของเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด โดยพัฒนาเป็นฐานข้อมูลทีแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการเข้าเรียนต่อระดับประถมศึกษาของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดเครื่องมือที่พัฒนามาจากชุดเครื่องมือ Measuring Early Learning and Quality and Outcomes (MELQO) (UNICEF *et al.*, 2017) ครอบคลุมปัจจัยทั้ง 3 มิติคือ 1) ความพร้อมของเด็กปฐมวัย (readiness in the children) 2) ความพร้อมของสถานศึกษา (school's readiness for children) และ 3) ความพร้อมของครอบครัว (family's readiness for children) รวมถึงประเด็นความพร้อมในด้านรอยต่อระหว่างอนุบาลและประถมศึกษา (transition) อีกด้วย โดยแล้วเสร็จใน 6 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ศรีสะเกษ ระยอง กาญจนบุรี ภูเก็ต และมหาสารคาม

5. การพัฒนาฐานข้อมูลเด็กปฐมวัยระยะยาว (Early Childhood Longitudinal Database) ดำเนินการร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่ปี 2558 ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามและกาฬสินธุ์ทุกปี ปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 1,100 คน อายุระหว่าง 5 ถึง 8 ปี ซึ่งข้อมูลชุดนี้ครอบคลุมทุกมิติของเด็กปฐมวัยรายบุคคล ทั้งสภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน การศึกษา และสุขภาพของเด็กปฐมวัย รูปแบบและพฤติกรรม การเลี้ยงดู รวมถึงรูปแบบและคุณภาพการเรียนการสอนของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องในกลุ่มตัวอย่างเดิม จะช่วยให้สามารถประเมินผลกระทบของนโยบายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงวัย นำไปสู่การกำหนดนโยบายการศึกษาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based education policy) ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถจัดสรรงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาข้อเสนอในการปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครูปฐมวัย ผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ช่วย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย โดยข้อเสนอดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการพัฒนาระบบการผลิตครูปฐมวัยระดับปริญญาตรี ระบบการพัฒนาครูปฐมวัย ผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ช่วยที่ประจำการแล้ว และเมื่อนำไปสู่การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อทดลองในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจริงแล้ว จะได้พัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในระดับต่างๆ ต่อไป

ผลการวิจัยของนักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ศาสตราจารย์ James J. Heckman แห่ง University of Chicago (Heckman and *et.al.*, 2010, 2013) พบว่า การลงทุนในเด็กที่มีอายุน้อยกว่าจะนำไปสู่อัตราผลตอบแทนที่สูงกว่า 7 - 12 เท่า การดำเนินงานของ กสศ. จะช่วยสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม สามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาได้อย่างเหมาะสม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และลดความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กันไปในระยะยาว

ก้าวต่อไป

ปี 2563

- (1) ขยายผลการสำรวจความพร้อมในการเข้าสู่ระบบการศึกษาของเด็กปฐมวัยไทยและพัฒนาเป็นฐานข้อมูลความพร้อมในการเข้าเรียนต่อระดับประถมศึกษาของเด็กปฐมวัย อีก 35 จังหวัด และจะครอบคลุม 76 จังหวัด และ กทม. ภายในปี 2565
- (2) วิเคราะห์ผลลัพธ์จากฐานข้อมูลเด็กปฐมวัยระยะยาว (Longitudinal Data-base) ที่ดำเนินการร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เพื่อพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็กปฐมวัยไทย
- (3) พัฒนาศูนย์อบรมฯ เพิ่มเติมอีก 10 ศูนย์ครอบคลุม 5 ภูมิภาค โดยมุ่งให้ศูนย์อบรมฯ เป็นแหล่งในการถ่ายทอดความรู้และทักษะการจัดการเรียนการสอนแบบไฮสโคปแก่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัด
- (4) ยกระดับและจัดทำแนวทางพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด อปท. ในจังหวัดต้นแบบของ กสศ. และบูรณาการการทำงานระดับพื้นที่ร่วมกับ อปท. ต้นสังกัด
- (5) นำผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาสถาบันต้นแบบในการผลิตและพัฒนาครูปฐมวัย ครูผู้ช่วย และผู้ดูแลเด็กไปทดลองจริงในระดับพื้นที่

กรณีตัวอย่าง

เด็กจบออกไปจากที่นี่ไปเข้าอนุบาล
ทุกคนจะมีความพร้อม

“ปฐมวัยถือเป็นช่วงที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งสำหรับการพัฒนาคน แต่ความยากจนทำให้เด็กจำนวนไม่น้อยถูกปล่อยปละให้อยู่กับญาติผู้ใหญ่ ขณะที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานรับจ้างตามสถานที่ต่างๆ ทำให้มีความเสี่ยงจะหลุดออกจากระบบการศึกษาต่อไปในอนาคต การติดตามเพื่อพาเด็กเหล่านี้เข้ามาสู่การศึกษาจะช่วยตัดวงจรไม่ให้เป็นปัญหากับสังคมในอนาคต และที่สำคัญศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในปัจจุบันก็มีพัฒนาการอย่างดี มีหลักสูตรที่ได้มาตรฐานในการพัฒนาเด็ก ไม่ใช่อย่างที่เคยถูกมองว่าเป็นแค่ศูนย์ฝากเลี้ยงเข้ามาส่งเย็นรับกลับเหมือนในอดีตอีกต่อไป”

“เราลงพื้นที่ติดตามค้นหาเด็กกลุ่มนี้เพื่อให้ความช่วยเหลือ เราได้พบกับเด็กคนหนึ่ง อยู่ในสภาพบ้านที่ใช้ไม้ผุมาต่อๆ กันพอให้อาศัยอยู่ได้ ไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง ด้านหลังบ้านเป็นป่า พ่อทำงานรับจ้างคนเดียวรายได้ไม่มากนัก แม่ไม่ได้ทำงาน เราก็จวนให้เขาพาน้องมาที่ศูนย์เมื่ออายุครบ จากเดิมที่ติดแม่กลัวคนแปลกหน้า ปัจจุบันน้องแพรวอายุ 3 ปี 10 เดือนเมื่อเข้ามาที่ศูนย์และเริ่มเห็นพัฒนาการที่ดีขึ้นสดใสมากขึ้น เด็กจบออกไปจากที่นี่ไปเข้าอนุบาลทุกคนจะมีความพร้อม ได้รับผลตอบรับจากโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงและรับเด็กของเราไปเรียนต่อ เขาบอกว่าเด็กที่ผ่านจากที่ศูนย์มีพัฒนาการไว สามารถเรียนรู้ตอบสนองได้ดี พื้นฐานดี”

ครูบังอร ตงสาลี

หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน
ชุมชนบ้านคูคตพัฒนา เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

ที่ศูนย์จะไม่มีการตีเด็ก จะเก็บเด็กด้วยรอยยิ้ม

“การศึกษาปฐมวัยถือเป็นสิ่งสำคัญ หากได้รับการปลูกฝังสิ่งที่ดีๆ เขาก็จะจดจำ นำไปใช้ต่อยอดตอนโตขึ้น เราก็ต้องปลูกฝังพัฒนาการที่ดีให้เขาในช่วงวัยนี้ เช่น เล่นยังงี้ให้ได้ความรู้ เรียนยังงี้ให้มีความสุข คุณครามีความสุข เด็กก็มีความสุข เชื่อว่าเด็กทุกคนที่จบจากที่นี่ไปจะไปเข้า ป.1 ได้ทุกคนแน่นอน แต่เป้าหมายที่สำคัญคือการศึกษาที่เด็กจบจากที่นี่ไปจะเข้าสังคมได้ สามารถอยู่กับเพื่อนคนอื่นได้ ปฏิบัติหน้าที่ภารกิจของตัวเองได้”

“ที่ศูนย์จะไม่มีการตีเด็ก จะเก็บเด็กด้วยรอยยิ้ม เสียงเพลง เพราะเด็กแต่ละคนมีที่มาแตกต่างกัน เมื่อมาอยู่ที่นี่เราก็อยากให้เด็กรู้สึกมีความสุขที่สุด เด็กบางคนมีปัญหาเพราะพ่อแม่สมัยนี้สละปล่อยให้เล่นโทรศัพท์ บางคนก็จะมีอาการออทิสติกเทียม ไม่ปฏิสัมพันธ์กับครูกับเพื่อนคนอื่น พูดไม่ได้ ร้องอย่างเดียว เราก็ต้องสอนให้เขาเข้าสังคม ต้องคอยเอาใจใส่ดูแล บางคนถ้าอาการหนักก็ต้องแจ้งผู้ปกครองให้ไปรักษา หากรักษาเร็วก็จะแก้ไขง่าย แต่บางคนพ่อแม่ผู้ปกครองไม่ยอมรับ เราก็ต้องใช้วิธีคุยอ้อมๆ หากเขายอมรับก็ค่อยบอกให้พาไปหาหมอ แต่ก็ยังมีบางคนไม่ยอมรับ บางเคสก็บอกไม่ว่างไม่มีเวลา”

ชวีวรรณ หงษ์ทอง

ครูผู้ดูแลเด็กผู้มีทักษะ ศพด. นศรนนท์ 12

อ่านเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ กสศ.

โครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียน ในพื้นที่ห่างไกลเป็นครูรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนของชุมชน (ครูรัก(ษ์)ถิ่น)

5

5

โครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลเป็นครูรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชน (ครูรัก(ษ์)ถิ่น)

กลุ่มเป้าหมาย : นักเรียน ม.ปลาย ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ครูในพื้นที่ห่างไกล และโรงเรียนที่ดูแลเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

จึงเป็นที่มาของโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น ทุนสร้างโอกาสสำหรับนักเรียนจากครอบครัวที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีและมีจิตวิญญาณความเป็นครูได้เรียนครูจนจบปริญญาตรีอย่างมีคุณภาพ มีทักษะความพร้อมสำหรับการเรียนรู้อื่นๆ ในศตวรรษที่ 21 และมีสมรรถนะของนักพัฒนาชุมชน ปีละประมาณ 300 คน ศึกษาจนจบตามหลักสูตร และได้รับการบรรจุเป็นครูรุ่นใหม่ในโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่ห่างไกลซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนเอง ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในเชิงคุณภาพการศึกษาให้กับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล (Protected School/ Standalone) ประมาณ 2,000 แห่ง ภายในระยะเวลา 10 ปี จะทำให้มีครูเพียงพอต่อความต้องการ

ครูรัก(ษ์)ถิ่นเป็นความร่วมมือระหว่าง กสศ. และ 5 หน่วยงาน ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา โดยได้มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่าง 6 หน่วยงานหลักในระดับนโยบายร่วมผลิตและพัฒนาครูรุ่นใหม่

สำหรับวิธีการทำงานมีรายละเอียดดังนี้

- กสศ. จะทำงานร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ ที่ผ่านการคัดเลือกอย่างน้อย 10 แห่งในลักษณะเครือข่ายร่วมพัฒนา โดยสถาบันจะมีบทบาทในการคัดเลือกผู้รับทุนร่วมกับโรงเรียนและผู้แทนชุมชน ให้ได้จำนวนอย่างน้อยปีละ 300 คน ตามเกณฑ์การพิจารณาซึ่งประกอบไปด้วยคุณสมบัติด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านผลการเรียน และด้านทัศนคติ
- โครงการนี้ยังสนับสนุนให้สถาบันผลิตและพัฒนาครูเกิดการปรับกระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรมสร้างเสริมความเป็นครูเพื่อให้ได้บัณฑิตครูคุณภาพตามเป้าหมาย สอดคล้องบริบทโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล

แนวคิดโครงการ

ปฏิรูปกระบวนการผลิตครูอย่างมีส่วนร่วม สร้างครูของชุมชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในโรงเรียนห่างไกล

วิธีการ

ปัจจุบันมีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประมาณ 2,000 แห่งที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลซึ่งไม่อาจจะควบรวมได้ เช่น โรงเรียนบนพื้นที่สูงตามแนวชายขอบ หรือตั้งอยู่บนเกาะแก่ง จำเป็นต้องได้รับการดูแลเพื่อให้ดำรงอยู่ต่อไป (Protected School หรือ Standalone) เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชน และคนในชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนเหล่านี้ยังขาดแคลนครูโดยเฉพาะครูที่สอนระดับประถมศึกษา เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากร และการกระจายของครูที่ยังไม่เพียงพอ รวมถึงระบบการผลิตและพัฒนาครูที่ยังไม่ตอบสนองกับความต้องการได้อย่างแท้จริง เรื่องนี้เป็นหนึ่งในปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

เป้าหมาย

1. ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสทางการศึกษา ให้มีโอกาเรียนครูจนจบการศึกษา ระดับปริญญาตรีอย่างมีคุณภาพ เพื่อกลับไปทำงานในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล (Protected School/ Standalone) ลดอัตราการโยกย้าย และการขาดแคลนครูปีละ 300 คน ต่อเนื่อง 5 ปี (2563 - 2567 รวม 1,500 คน)
2. สถาบันอุดมศึกษา 11 แห่ง เกิดการปรับกระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมสร้างความเป็นครู เพื่อให้ได้บัณฑิตครูคุณภาพตามเป้าหมาย สอดคล้องบริบทโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล และเกิดเป็นเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่เข้มแข็ง ในการร่วมยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ
3. เกิดการขับเคลื่อนการทำงานโดยการนำผลการศึกษา ค้นคว้า วิจัยในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ มาใช้เป็นแนวทางของการออกแบบการดำเนินโครงการ กำหนดทิศทางการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมของการผลิตและพัฒนาครู

ผลการดำเนินงาน

1. เกิดความร่วมมือของภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการผลิตและพัฒนาครุรุ่นใหม่ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ โดยมีเครือข่ายมหาวิทยาลัย 11 แห่ง ได้รับการคัดเลือกให้ร่วมดำเนินการผลิตและพัฒนาครุรัก(ษ์)ถิ่น รุ่นที่ 1 ในสาขาที่มีความต้องการและจำเป็นเร่งด่วน 2 สาขา คือ
  - 1) สาขาวิชาประถมศึกษา และ
  - 2) สาขาวิชาปฐมวัยซึ่งเป็นลักษณะการดำเนินงานต่อเนื่อง ประกอบด้วย

มหาวิทยาลัย

หลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ปฐมวัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	ปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	ประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	ปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	ประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	ปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	ปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	ปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	ประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	ปฐมวัย

โดยได้มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่าง 11 มหาวิทยาลัยที่ได้รับคัดเลือก ในการเข้าร่วมเป็นสถาบันผลิตและพัฒนาครูในโครงการสร้างโอกาสทางการศึกษา สำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล เป็นครุรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชน

2. เครือข่ายมหาวิทยาลัยทั้ง 11 สถาบัน จะร่วมมือกับ กสศ. ยกระดับหลักสูตรการผลิตครูใน 4 เรื่อง ได้แก่
  - 1) การพัฒนารูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็กในถิ่นทุรกันดาร
  - 2) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นครู และทักษะการทำงานโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับ นักศึกษาครูผู้รับทุน
  - 3) รูปแบบการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือดูแลระบบหอพัก และกิจกรรมเสริมสร้างความเป็นครู สำหรับ นักศึกษาครูผู้รับทุนตลอด 4 ปี
  - 4) กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และระบบ นิเทศทางการศึกษาทางไกลสำหรับนักศึกษาครู ผู้รับทุน
3. กสศ. สนับสนุนทีมวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนปลายทาง ทั้ง 282 แห่งควบคู่กันไปด้วยตั้งแต่ในปีแรกนี้ เพื่อให้ สอดคล้องกับโครงการและรองรับการทำงานของครูรุ่น ใหม่ได้ตามเป้าประสงค์ของโครงการซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่ง ของภารกิจเพื่อปฏิรูปการศึกษา
4. เกิดระบบฐานข้อมูลครูรัก(ษ์)ถิ่น สำหรับเก็บข้อมูล นักเรียนผู้รับทุน และติดตามการทำงานของมหาวิทยาลัย 11 แห่งที่ร่วมผลิตและพัฒนาครู
  - 1) วางแผนการค้นหา คัดกรอง และคัดเลือกนักเรียน ยากจนด้อยโอกาสในพื้นที่ห่างไกลสำหรับการศึกษา ต่อในคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์
  - 2) สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนปลายทางที่มี อัตรารับบรรจุข้าราชการครูในปี 2567 ครอบคลุมพื้นที่ 45 จังหวัด จำนวน 282 โรงเรียน

ครูรัก(ษ์)ถิ่นเป็นโครงการที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ ด้านการศึกษาในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล และปลายทาง จะเกิดเป็นเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่เข้มแข็ง ในการ ร่วมยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ

ก้าวต่อไป

1. การค้นหา คัดกรอง และคัดเลือกนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล และด้อยโอกาสเรียน เพื่อให้ทุนการศึกษาสำหรับศึกษา ต่อในคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ รุ่นที่ 1 จำนวน 328 คน ครอบคลุมพื้นที่ 45 จังหวัด
2. สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษา 11 แห่ง พัฒนาหลักสูตร กิจกรรมเสริมศักยภาพ (Enrichment Program) ที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาผู้รับทุนในโครงการครู รัก(ษ์)ถิ่น เพื่อให้ นักศึกษาครูมีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน และมีจิตวิญญาณความเป็นครู
3. การค้นหาสถาบันผลิตและพัฒนาครู จำนวน 10 สถาบัน เพื่อดำเนินการร่วมผลิตและพัฒนาครูรุ่นใหม่ ในรุ่นที่ 2 ที่จะเข้าศึกษาต่อในปีการศึกษา 2564
4. การพัฒนาและเตรียมความพร้อมโรงเรียนปลายทาง ที่มีอัตรารับบรรจุข้าราชการครูในปี 2567 และ ปี 2568 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จะรองรับครูรุ่นใหม่ในรุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 อย่างต่อเนื่อง
5. สนับสนุนให้เกิดการวิจัย ติดตาม ประเมินผล และถอด บทเรียนการดำเนินงานโครงการ ของการผลิตและ พัฒนาครูรุ่นใหม่ รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เพื่อนำ มาพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน

กรณีตัวอย่าง

เส้นทางเจียรระใบครูรัก(ษ์)ถิ่น

“โครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น กสศ. ไม่ได้ผลิตครูให้กลับมาเป็นครูในโรงเรียนอย่างเดียว แต่ต้องการให้กลับมาเป็นครูของชุมชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญ เพราะหากชุมชนอยากปั้นเด็กให้เป็นอย่างไร ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ผ่านการทำงานกับสถาบันผลิตและพัฒนาครูได้ทุกขั้นตอน นับเป็นมิติใหม่ของการพัฒนาครูรุ่นใหม่”

ผศ.ดร.พิศมัย รัตนโรจน์สกุล

ผู้จัดการโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น

ปลุกจิตสำนึกสร้างครูชุมชน

ส่องแนวทางเจียรระใบ "ครูรัก(ษ์)ถิ่น" จาก 'เด็กม้งยากไร้' สู่ 'ครูดอยหัวใจนักพัฒนา'

“โรงเรียนเปิดโอกาสทางการศึกษาให้เด็ก ๆ ในพื้นที่มาโดยตลอด เพราะเป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนห่างไกล เด็กส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าม้ง และมีฐานะยากจน ซึ่งตั้งแต่ร่วมโครงการกับ กสศ. ก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน และประสานงานโดยมอบหมาย “ครูแนะแนว” ของโรงเรียนไปให้ความรู้แก่เด็กในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีฐานะยากจนและมีใจอยากเป็นครูให้มาสมัครกันเยอะ ๆ เพราะนี่คือโอกาสที่ดีทางการศึกษาสำหรับเด็กชายขอบ

สิ่งที่ทางโรงเรียนคาดหวัง คือ อยากเห็นเด็กที่เข้าร่วมโครงการ เรียนจบออกมาแล้วกลับมาเป็นครูที่ดีของโรงเรียน และกลับมาพัฒนาชุมชนของตัวเอง อยากให้จัดกิจกรรมดี ๆ ปลุกจิตสำนึกสาธารณะแก่เด็กระหว่างอยู่ในมหาวิทยาลัย สำหรับ กสศ. ก็อยากให้มีโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่ชายขอบแบบนี้อีกมาก”

นายศักดิ์ดิษฐ์ พุกษ์เจริญ

ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้จ๊กศ 4 ในฐานะ 1 ใน 282 โรงเรียนที่นักศึกษาทุนจะบรรจุเป็นครูรัก(ษ์)ถิ่น

ครูกลับมาสอนที่บ้านเกิด แรงบันดาลใจสำคัญของท้องถิ่น

รอยยิ้ม ท่าทีร่าเริงเป็นมิตรของเด็กๆ และความตั้งใจมาเรียนจนอัตราราชการเรียนด้วยสาเหตุอื่นๆ ที่ไม่ใช่การลาป่วยมีตัวเลขเป็นศูนย์ เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เห็นได้จากโรงเรียนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) บ้านห้วยสลุง อ.แม่ระมาด จ.ตาก

สิ่งที่กล่าวมา ไม่ใช่เรื่องบังเอิญที่เกิดขึ้น แต่เป็นความสำเร็จในการจัดการที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของครู นักเรียน ผู้ปกครองและทุกๆ คน ในโรงเรียนแห่งนี้ที่ค่อยๆ ถักทอภาพของโรงเรียนในฝันขึ้นมาพร้อมกัน แต่สิ่งเหล่านี้อาจจะเกิดขึ้นยาก หากขาดหัวเรือหลักอย่าง ด.ต.หญิง วิไล ธนวิภาศรี ครูใหญ่โรงเรียน ตชด. บ้านห้วยสลุง คอยกำกับทิศทาง

“เหตุผลสำคัญของการทำงานได้อย่างเข้าใจธรรมชาติของเด็กในพื้นที่และชุมชนนั้นมาจากการเป็นคนในพื้นที่เป็นครู ตชด. ที่ได้กลับมาทำงานในบ้านเกิดตัวเอง”

ด.ต.หญิง วิไล ธนวิภาศรี

ครูใหญ่โรงเรียน ตชด. บ้านห้วยสลุง

อ่านเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ กสศ.

“ครูณิ” และ “ครูยุ” ผู้อุทิศตนเพื่อให้เด็กๆ ในพื้นที่ ได้กลับมา
มีโอกาสที่ดีอีกครั้ง

“ข้าวที่ถูกเสนาออกไปนั้นสั่งสมยาวนานพอจะทำให้ภาพลักษณ์ของ อ.ศรีสาคร ดูน่ากลัวสำหรับคนภายนอก แต่ในฐานะครูคนหนึ่งที่ได้เติบโตขึ้นจากการเป็นนักเรียนที่นี่ ความยากจนด้วยโอกาสของเด็กๆ คือสิ่งที่ “น่ากลัวยิ่งกว่า” และนั่นคืออุปสรรคของการพัฒนาชุมชนที่แท้จริง”

ครูณิดาอุมา หรือ ‘ครูณิ’ ครูโรงเรียนบ้านคอลอกาเว อ.ศรีสาคร จ.นราธิวาส เป็นคนที่นี่ตั้งแต่เกิด เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านคอลอกาเวแห่งนี้ พอจบ ป.6 จึงย้ายไปเรียนที่ยะลาจนจบเอกครูจากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จากนั้นได้งานเป็นครูสอนในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งใน อ.รามัน จ.ยะลา เป็นเวลา 3 ปี พอถึงเวลาสอบบรรจุ เธอก็ตัดสินใจกลับมาสอนที่นี่

“ตอนเราเรียนที่นี่ครูเขาทำให้เรามองเห็นเป้าหมายชีวิต ทำให้เรามีแรงพยายามเรียนจนสำเร็จ จากวันนั้นเราเลยรู้สึกว่ามีอาชีพไหนที่เปลี่ยนแปลงผู้คนได้เท่ากับการเป็นครู เพราะที่เราเป็นอย่างทุกวันนี้ได้ก็เพราะมีครูที่ดีมาก่อน ทุกวันนี้เหตุการณ์รุนแรงต่างๆ เจียบเสียงลงไปแล้ว แต่มันเหมือนเป็นภาพจำว่าชุมชนของเราไม่ปลอดภัย นานครั้งจึงจะมีคนจากพื้นที่อื่นๆ มาที่นี่ ครูส่วนหนึ่งที่บรรจุเข้ามาแล้วเขาก็อยู่กันไม่นานจะมีก็แต่คนในพื้นที่เราเองที่พร้อมจะปักหลักทำงาน เพราะเรามองว่าชุมชนนี้คือบ้าน คือครอบครัวของพวกเขา”

โครงการทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพ

6

6

โครงการทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพ

กลุ่มเป้าหมาย : นักเรียน ม.ปลาย/ปวช. ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

แนวคิดโครงการ

โครงการทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพ เป็นทุนส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของ กสศ. เพื่อค้นหาคัดเลือกพัฒนาเด็กเยาวชนที่เรียกว่า 'เด็กข้างเผือก' ที่มาจากพื้นฐานสายอาชีพให้มีโอกาสได้เรียนต่อในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา คือเปิดโอกาสปฏิรูปให้เด็กที่ยากจนที่สุด 20 % แรกของประเทศได้เรียนต่อสูงขึ้น เป็นการเสริมเด็กข้างเผือกให้ก้าวไกลด้วยทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพเรียนจนจบปริญญาเอก

วิธีการ

งานศึกษาขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือ OECD พบว่าประเทศไทยมีกลุ่มนักเรียนข้างเผือกที่มีฐานะยากจนกลุ่มล่างสุด 25% ของประเทศ แต่สามารถทำคะแนนได้อยู่ในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด 25% ของประเทศ โดยประเทศไทยมีเด็กข้างเผือกกลุ่มนี้จำนวน 13% ของเด็กในกลุ่มเศรษฐกิจฐานล่างสุด (bottom 25%) หรือ 6,111 คน ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยโออีซีดีซึ่งมี 11.3% ซึ่งหากเด็กกลุ่มนี้ไม่ได้รับโอกาสสนับสนุนการเรียนต่อ จะมีแนวโน้มหลุดออกนอกระบบการศึกษา หรือได้รับการศึกษาที่ไม่สามารถแสดงศักยภาพหรือได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ นับเป็นการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศ สอดคล้องกับข้อมูลเด็กและเยาวชนด้อยโอกาสมีโอกาสศึกษาต่อระดับสูงเพียงร้อยละ 5 หรือ 8,000 คน ต่อรุ่นเทียบกับค่าเฉลี่ยของประชากรประเทศที่มีโอกาสถึงร้อยละ 30

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเป็นที่มาของ **โครงการทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพ** ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ 4 เรื่อง ได้แก่

1. **ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาต่อเติมศักยภาพให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้ใกล้จบ ปวส. หรืออนุปริญญาสายอาชีพให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาต่อเติมศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก** โดยต้องเป็นเยาวชนที่มีผลการเรียนดีเยี่ยม มีความสามารถพิเศษ โดยเฉพาะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และมีเจตคติที่ดีต่อสายอาชีพแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสตามเกณฑ์ของ กสศ.
2. **เสริมสร้างสมรรถนะของกำลังคนเพื่อตอบสนองความต้องการสายอาชีพ โดยสาขาที่ส่งเสริมจะเป็นสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการและพัฒนากำลังคนของประเทศ** โดยเฉพาะในสาขาที่เป็นกลุ่ม New Growth Engine (กลุ่ม First S-curve และกลุ่ม New S-curve) เทคโนโลยีดิจิทัล และสาขาที่ขาดแคลนและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน
3. **การส่งเสริมให้ภาคเอกชนหรือภาคประกอบการมีส่วนร่วมในการลงทุนในลักษณะ co-funding** โดยสามารถทำในรูปแบบการใช้โจทย์ศึกษาวิจัยจากภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการในการทำโครงการ/วิจัยของนักศึกษาทุน มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลิตภัณฑ์ หรือการประยุกต์ใช้งานแบบใหม่ร่วมกันระหว่างภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการและนักศึกษาทุน จากการศึกษาวิจัยสู่ภาคการผลิต และภาคบริการ เป็นการเพิ่มมูลค่าของโครงการ โดยภาคเอกชนหรือภาคประกอบการร่วมลงทุนทางการศึกษา

4. **การพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา และผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ ในการบ่มเพาะและพัฒนาคุณภาพของเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ผ่านกิจกรรมเสริมคุณภาพ** อาทิ โครงการงาน (Project-based learning) การเรียนรู้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์และการฝึกงาน (Internship/Attachment) จากประสบการณ์จริงของพี่เลี้ยง และภาคผู้ประกอบการ เพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในสายงาน เป็นการสร้างกำลังคนที่มีความรู้และทักษะวิชาชีพ

ทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพ จะให้สถาบันการศึกษาเป็นผู้เสนอชื่อผู้รับทุน โดยสามารถเสนอชื่อนักศึกษาผู้รับทุนสาขาละไม่เกิน 2 คน สถาบันการศึกษาที่สามารถเสนอชื่อได้ ได้แก่ สถาบันที่มีนักศึกษากำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรต่อเนื่อง/เทียบโอนในปีการศึกษา 2562 ในสาขาที่กำหนด ได้แก่

- 1) สาขาที่เป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ (First S-Curve) อุตสาหกรรมยานยนต์ใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมกลุ่มรายได้ดีและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ และอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร
- 2) สาขาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (STEM) และเทคโนโลยีดิจิทัล

เป้าหมาย

- ส่งเสริม สนับสนุนเยาวชนที่มีศักยภาพและความสามารถพิเศษแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ให้ได้รับการพัฒนาและโอกาสทางการศึกษาต่อเติมศักยภาพต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรีขึ้นไป เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีพที่ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนประเทศตามนโยบายประเทศไทย 4.0
- ส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษจากกลุ่มอาชีวศึกษา ให้ได้ใช้ทักษะและพัฒนาตนเองเป็นผู้เชี่ยวชาญ/บุคลากรชั้นนำของประเทศจากระบบการศึกษาระดับสูง โดยจะเกิดผลกระทบในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
- ส่งเสริมให้เห็นถึงโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาทางด้านสายอาชีพ/อาชีวศึกษาว่ามีโอกาสก้าวหน้าในการศึกษาต่อระดับสูง (การเป็น role model)

ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 อยู่ระหว่างการสรรหานักศึกษาที่มีศักยภาพและความรู้ความสามารถที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีในหลักสูตรต่อเนื่องหรือเทียบโอนของสาขาวิชาชีพที่สามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จำนวน 40 คน

ก้าวต่อไป

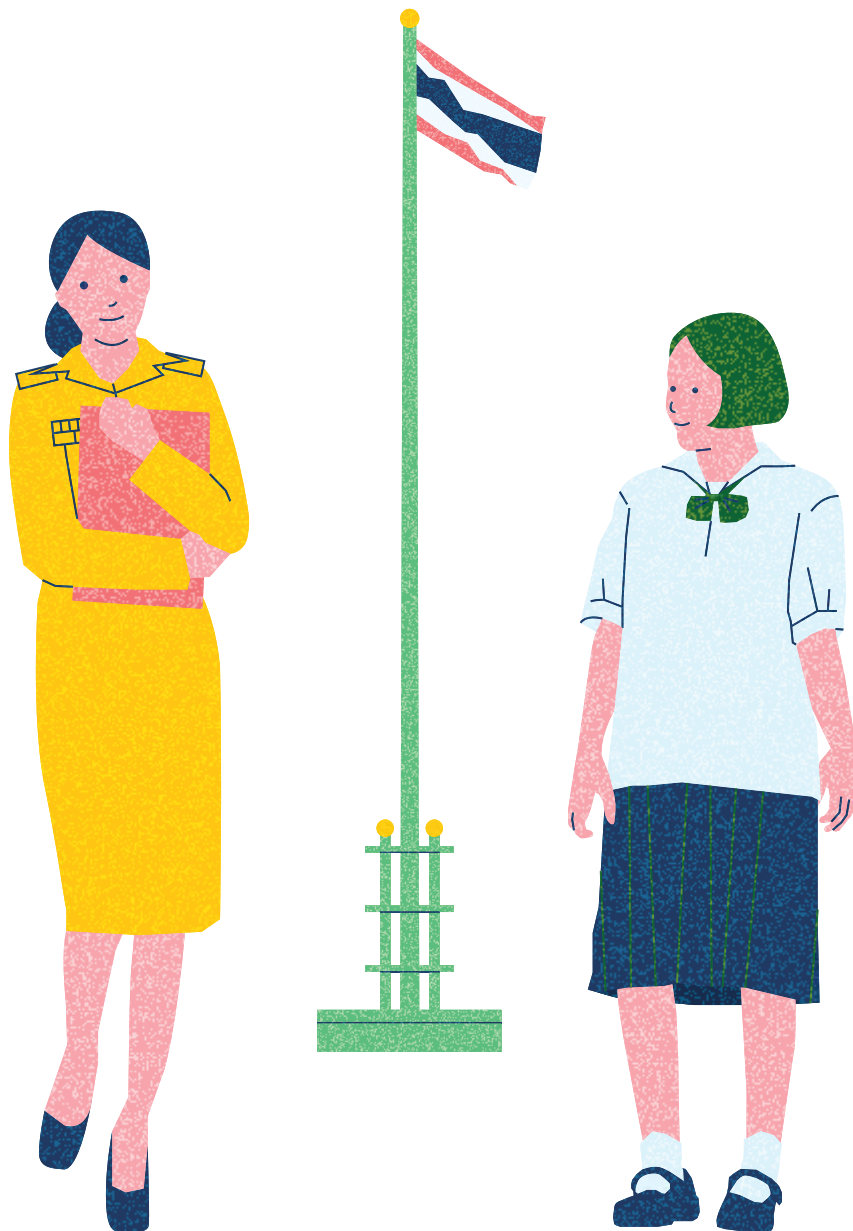

กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยและภาคเอกชน เพื่อให้นักศึกษาทุนได้รับการบ่มเพาะและพัฒนาความสามารถเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาหลักสูตรนวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อรองรับการพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมในอนาคต การรับนักศึกษาฝึกงาน/เข้าทำงาน และการระดมทุนในลักษณะ Co-funding รวมถึงการวิจัยติดตาม และประเมินผลของนักศึกษาทุนรุ่นแรก ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับ คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

7

7

โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มเป้าหมาย : โรงเรียนที่ดูแลเด็กและเยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ครูในพื้นที่ห่างไกลและครูผู้ดูแลเด็กและเยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ นักเรียนในระบบการศึกษาภาคบังคับ

ผลสำเร็จได้ เนื่องจากไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างแท้จริง การปฏิรูปจำเป็นต้องเกิดการพัฒนาร่วมกันทั้งในมิติของการเรียนรู้ในห้องเรียนและโรงเรียนทั้งระบบ จนสามารถสร้างกลไกที่เข้มแข็งในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนอย่างต่อเนื่องด้วยตนเองได้

กสศ. และ สพฐ. จึงได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (Teachers & School Quality Program : TSQP) เพื่อพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาขนาดกลางสังกัด สพฐ. ในชนบทที่มีเด็กและเยาวชนซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสอยู่อย่างหนาแน่น ให้เป็นโรงเรียนที่สามารถพัฒนาคุณภาพตนเองได้ทั้งด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในมิติของคุณภาพโรงเรียนและครู

แนวคิดโครงการ

- TSQP โมเดลปฏิรูปคุณภาพการศึกษาด้วยพลังของทุกคนในโรงเรียน แม้ห่างไกลก็ไม่เหลื่อมล้ำ

วิธีการ

คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยยังคงมีความเหลื่อมล้ำด้านความรู้ระหว่างนักเรียนในเมืองกับนักเรียนในชนบทที่ต่างกันเกือบ 2 ปีการศึกษา เนื่องมาจากคุณภาพของโรงเรียนที่ไม่เท่ากัน มีความแตกต่างทั้งในด้านงบประมาณและทรัพยากร

ที่ผ่านมาการพัฒนาคุณภาพครูและโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศไทย มีโครงการวิจัยทดลองที่เป็นทุนเดิมของ กสศ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งเห็นผลเป็นรูปธรรมและสามารถนำมาเป็นต้นแบบขยายผลได้ พบว่าการปฏิรูปการศึกษาด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารเพียงมิติใดมิติหนึ่ง ไม่สามารถทำให้การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเกิด

โครงการ TSQP จะเป็นการพัฒนาครูทั้งโรงเรียนที่สอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปการศึกษาทั้งในระดับนานาชาติและของประเทศไทย ตามหลักการศึกษาวิจัยและพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) โดยเสริมจุดเน้นไปยังการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนซึ่งใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based)

กสศ. สนับสนุนการทำงานของโรงเรียนโดยมีทีมพี่เลี้ยงจาก 5 เครือข่ายให้คำปรึกษา แนะนำเทคนิคกระบวนการพัฒนาระบบบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนตามบริบทของพื้นที่อย่างใกล้ชิดในประเด็นสำคัญดังนี้

(1) สนับสนุนให้โรงเรียนกำหนดเป้าหมาย (Goal) ที่ชัดเจนเพื่อยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน

(2) สนับสนุนการให้ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหารและครูเพื่อการพัฒนาโรงเรียนและการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (Q-info) อันจะนำไปสู่การติดตามการเปลี่ยนแปลงของเด็กในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล

(3) สนับสนุนให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองร่วมกันกับเพื่อนครูทั้งโรงเรียน (Professional Learning Community: PLC)

(4) สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและเครือข่ายต่างๆ (Network)

(5) สนับสนุนให้เกิดกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนของครูในระดับชั้นเรียน (Classroom) ที่เป็น Active Learning รูปแบบต่างๆ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และมีแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ในขณะที่นักเรียนยากจนด้อยโอกาสได้รับการดูแลอย่างเต็มศักยภาพเท่าเทียมกัน โดยครูจะมีความสามารถในการประเมินและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผลิตผลและผลลัพธ์

โรงเรียนสามารถพัฒนาคนดีเองอย่างเข้มแข็ง

- ก. มีการทำงานเป็นทีม
- ข. มีเป้าหมายและแผนการพัฒนาที่ชัดเจน
- ค. มีระบบสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้
- ง. มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- จ. มีกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่อง

ครูมีทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนและครูรุ่นใหม่

- ก. ออกแบบแผนการเรียนการสอน
- ข. จัดการเรียนการสอน
- ค. วัดผลและประเมินผลนักเรียน
- ง. พร้อมสนับสนุนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาและครูรุ่นใหม่

- นักเรียนได้รับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่เหมาะสมตามช่วงวัย
- นักเรียนด้อยโอกาสได้รับการดูแลและพัฒนาเต็มศักยภาพ

สถาบันอุดมศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

- ก. อาจารย์ได้รับประสบการณ์และพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ
- ข. นักศึกษาคูได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

- ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายพัฒนาโรงเรียน
- มีส่วนร่วมในการดูแลการศึกษาของผู้เรียนและครูรุ่นใหม่

Impact

School Transformation

เกิดการปฏิรูปการบริหารจัดการและการเรียนการสอนในโรงเรียนทั้งระบบ

เป้าหมาย

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางที่มีเด็กและเยาวชนซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสอยู่หนาแน่น ผู้บริหารและครูมีความตั้งใจพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ทั้งด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และมีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ในขณะที่นักเรียนยากจนด้อยโอกาสได้รับการดูแลอย่างเต็มศักยภาพเท่าเทียมกัน โดยครูจะมีความสามารถในการประเมินและช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ผลการดำเนินงาน

จับมือ สพฐ. และโรงเรียนขนาดกลางในพื้นที่ห่างไกล 291 แห่ง พัฒนาโมเดลปฏิรูปการเรียนการสอนด้วยพลังของครูทั้งโรงเรียน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้มีเครือข่ายโรงเรียนขนาดกลางในพื้นที่ห่างไกลที่ผู้บริหารและครูผู้สอนสมัครใจ และตั้งใจเข้าร่วมโครงการจำนวน 291 แห่งในพื้นที่เป้าหมาย 35 จังหวัด พร้อมพัฒนาครูจำนวน 5,800 คน มีนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ จำนวน 36,224 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 78,654 คน ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้รับการ

พัฒนาศักยภาพผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาตามความต้องการและศักยภาพเป็นรายบุคคล ทั้ง 291 โรงเรียนพัฒนารูปแบบและเครื่องมือหนุนเสริมการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน และการพัฒนาโรงเรียนที่หลากหลาย โดยมีทีมพี่เลี้ยงจาก 5 เครือข่ายร่วมแนะนำอย่างใกล้ชิด ประกอบด้วย

- มูลนิธิลำปลายมาศพัฒนา ร่วมพัฒนาจำนวน 76 โรงเรียน
- มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี ร่วมพัฒนาจำนวน 75 โรงเรียน
- มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม ร่วมพัฒนาจำนวน 60 โรงเรียน
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร่วมพัฒนาจำนวน 20 โรงเรียน
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมพัฒนาจำนวน 60 โรงเรียน

เกิดรูปแบบและเครื่องมือหนุนเสริมของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน และการพัฒนาโรงเรียนในรูปแบบที่หลากหลายจาก 5 เครือข่ายร่วมดำเนินการ ดังนี้

หน่วยงานภาคีเครือข่าย

มูลนิธิลำปลายมาศพัฒนา
ร่วมพัฒนาจำนวน 76 โรงเรียน

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
ร่วมพัฒนาจำนวน 75 โรงเรียน

มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม
ร่วมพัฒนาจำนวน 60 โรงเรียน

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ร่วมพัฒนาจำนวน 20 โรงเรียน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ร่วมพัฒนาจำนวน 60 โรงเรียน

รูปแบบและเครื่องมือการพัฒนาครูและโรงเรียน

การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบด้วยนวัตกรรม 3 เรื่องที่สำคัญ

1. จิตศึกษา
2. หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning : PBL)
3. ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC)

- การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนประสิทธิภาพสูง (High functioning Classroom) จากสถาบันความคิดสร้างสรรค์แห่งสหราชอาณาจักร (CCE)
- เครื่องมือส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณจากองค์การ OECD เพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

- การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Problem-based Learning : PBL) เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหา โดยยึดหลักการตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ และสามารถคิดหาคำตอบและสร้างนวัตกรรมในเรื่องที่ตนเองสนใจได้ด้วยกระบวนการ STEAM Design Process และกิจกรรมพื้นที่สำหรับนักสร้างสรรค์ (Maker space)
- ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) โดยมีเกณฑ์การพัฒนาครูและผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทาง

- การจัดการเรียนรู้ในแนวทางบ้านวิทยาศาสตร์น้อย ใช้การปมเพาะทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะคิดที่ติดต่อวิทยาศาสตร์ ทักษะการตั้งคำถาม และทักษะการเชื่อมโยง

- การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัย (Research - Based Learning: RBL) ผสานกับจิตตปัญญา และทักษะการคิด ใช้เรื่องรอบตัวเป็นประเด็นในการศึกษา โดยการสำรวจชุมชน

- การบริหารจัดการระดับโรงเรียนใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และการบริหารจัดการในระดับชั้นเรียน (Classroom management) โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach)
- การสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ในระดับโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน ระดับชาติ และนานาชาติ

ในอนาคตโครงการนี้จะบูรณาการกับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลทั่วประเทศของทาง สพฐ. และจะทำให้เกิดโมเดลสำหรับการปฏิรูปคุณภาพสถานศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน

ก้าวต่อไป

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ขยายการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนในรุ่นที่ 2 จำนวน 560 โรงเรียน (รวมกับจำนวนโรงเรียนสะสมเดิมจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 รุ่นที่ 1 จำนวน 291 โรงเรียน) รวมโรงเรียนทั้งหมด 851 โรงเรียน (ประมาณร้อยละ 10 ของโรงเรียนขนาดกลาง) ที่เข้าร่วมการพัฒนาคุณภาพตนเองทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดทำหลักสูตรพัฒนาศักยภาพพี่เลี้ยงและครูแกนนำเพื่อเตรียมการขยายผลที่ยั่งยืน

อ่านเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ กสศ.

กรณีตัวอย่าง

“ด้วยพลังครูทั้งโรงเรียน เปลี่ยนการสอนรูปแบบเดิมๆ ไม่มีคำว่าสายเกินไป”

2 เดือนเริ่มเห็นผล

เปลี่ยนภาพนักเรียนนั่งเจี๊ยบ เป็นกล้าคิด กล้าตอบ สร้างสรรค์ ผ่านการสอนแบบจิตศึกษา

“เด็กสนใจการเรียนมากขึ้น บางคนที่ชอบหนีเรียนในวิชาต่างๆ อย่าง คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ก็เริ่มกลับมาเรียนและทำกิจกรรมจนเลิกเรียน ส่วนหนึ่งคิดว่าเพราะ PBL ไม่ได้สอนหนัก แต่สอนให้เด็กรู้จักคิดมากขึ้น

ถึงแม้จะสอนหนังสือในรูปแบบปกติมา 27 ปี แต่ในแง่ของการปรับเปลี่ยนการสอนของครูก็ไม่ยากเพราะใช้แผนของลำปลายมาศพัฒนามาเป็นเครื่องมือ โดยสิ่งที่ได้ผลอย่างหนึ่งคือเทคนิคการพูดเสียงเบาลงเพื่อให้เด็กสนใจตั้งใจฟังมากขึ้น จากเดิมที่เคยต้องพูดเสียงดังเด็กก็ไม่สนใจแต่พอนำวิธีพูดเสียงเบามาใช้ครู 20 คนที่มาอบรม ในจำนวนนี้ 18 คนพูดตรงกันว่าได้ผลดี หรือเรื่องการใช้จิตศึกษามาช่วยทำให้เด็กรู้จักตัวเอง จากเดิมที่ต้องคอยเตือน ว่าอย่าทำอย่างนั้นนะ อย่าทำอย่างนั้นนะ ซึ่งเด็กเชื่อบ้างไม่เชื่อบ้าง แต่ตอนนี้ ลองเปลี่ยนให้เขามาสำรวจตัวเองว่าจะทำอะไรทำอะไรช่วยให้อะไรช่วยให้อะไร เด็กเรียนรู้จากตัวเองและได้ผลมากขึ้น”

ครูเมตตา นาหิรัญ

จากโรงเรียนบ้านนาคว้อ จ.เลย

ปัญหาเด็กที่แตกต่างกัน

ที่ครูทุกคนต้องทำให้เกิดความเท่าเทียม

“ถ้าเขาวิเคราะห์คำตอบออกมาผิด ครูก็จะถามกลับว่า “ทำไมลูกคิดแบบนั้น?” แล้วให้เขาค่อยๆ คิดต่อเพื่อนำไปสู่คำตอบที่ถูกต้องได้ใกล้เคียงขึ้นเรื่อยๆ เพราะถ้าเราให้คำตอบเขาเลยก็จะเป็นการปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์เขา

ดีใจมากครับที่มีโครงการนี้ ได้รับหลักการ แนวทาง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมจาก กสศ. รวมถึงการนิเทศติดตามจากท่านอาจารย์จาก ม.สงขลานครินทร์ที่มาอบรม ในโครงการ **พัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หรือ TSQP (Teachers & School Quality Program)** ของ กสศ. ตลอดช่วง 4 เดือนที่ผ่านมา ทำให้เราได้เปลี่ยนจากการสอนแบบเดิมๆ ที่ไม่มีรูปแบบชัดเจนมาก ให้มีทิศทางขึ้นมา ตอนนี้เราเลยก็ไม่เครียดด้วย เพราะการเรียนรู้มันออกมาจากเด็กจริงๆ โดยที่ไม่ต้องไปดัดเยียดเขา”

ครูบ่าว - นัฐพงษ์ ดินบุญ

ครูอนุบาล 2 จากโรงเรียนบ้านท่าชะมวง จ.สตูล

โครงการการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ ในโรงเรียนเพื่อความเสมอภาคในการเติบโตเป็น แรงงานคุณภาพยุค 4.0 ของเยาวชนไทย

8

8

โครงการการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ ในโรงเรียนเพื่อความเสมอภาคในการเติบโตเป็น แรงงานคุณภาพยุค 4.0 ของเยาวชนไทย

กลุ่มเป้าหมาย :

1. โรงเรียนที่ดูแลเด็กและเยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์
2. ครูในพื้นที่ห่างไกลและครูผู้ดูแลเด็กและเยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์
เด็กนักเรียนในระบบการศึกษาภาคบังคับ

วิธีการ

ข้อค้นพบจากการวิจัยร่วมระหว่าง กสศ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization of Economic Cooperation Development หรือ OECD) ในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัด สพฐ. สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ทั่วประเทศ 200 แห่ง ปีการศึกษา 2559-2561 ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างนักเรียนไทยกว่า 5,000 คน และครูมากกว่า 200 คน ซึ่งชี้ชัดว่า เมื่อนำเครื่องมือส่งเสริมและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ในชั้นเรียนของ OECD ไปใช้ในห้องเรียนทดลองอย่างต่อเนื่อง สามารถทำให้ทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นได้ โดยเฉพาะนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้ผลการประเมิน PISA เฉลี่ยต่ำที่สุด ก็สามารถสร้างการพัฒนาให้เกิดขึ้นได้จริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แนวคิดโครงการ

ขยายผลงานวิจัยการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ในโรงเรียนทุกระดับ กระจายยกระดับคุณภาพการศึกษาให้กับเด็กยากจนทั่วโลก

งานวิจัยนี้มีนัยเชิงนโยบายที่สำคัญทั้งต่อการปฏิรูประบบการศึกษาในมิติคุณภาพ และมิติความเสมอภาคต่อผู้เรียนทุกคนในระบบการศึกษา ซึ่งให้เห็นว่า จริงๆ แล้วระบบการศึกษาไทยสามารถผลิตนักเรียนบางกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงไม่แพ้ใครในโลก ทั้งนักเรียนที่มาจากครอบครัวทั่วไป หรือนักเรียนที่มาจาก

ครอบครัวยากจน ข้อค้นพบนี้จึงนำมาสู่โครงการการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ในโรงเรียนเพื่อความเสมอภาคในการเติบโตเป็นแรงงานคุณภาพยุค 4.0 ของเยาวชนไทย โดย กสศ. จะทำงานร่วมกับ สพฐ. และ OECD ดำเนินงานดังนี้

1. พัฒนาแนวทางการอบรมวิทยากรแกนนำและพี่เลี้ยงครู เพื่อถ่ายทอดกระบวนการจัดการเรียนการสอนและเครื่องมือที่พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ครูผู้สอนในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการประเมิน PISA 2021
2. พัฒนากระบวนการขยายผลการใช้เครื่องมือส่งเสริมและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ในทุกชั้นเรียนของโรงเรียน
3. พัฒนาโรงเรียนต้นแบบที่ใช้เครื่องมือส่งเสริมและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ในทุกชั้นเรียนของโรงเรียน จำนวน 100 โรงเรียน
4. จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อรองรับขยายผลการใช้เครื่องมือส่งเสริมและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ไปในชั้นเรียนสำหรับเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการประเมิน PISA 2021

“โครงการนี้เป็นการสร้างพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนของครู เริ่มจากพื้นที่ที่เล็กที่สุดคือห้องเรียนแล้วเมื่อขยายไปสู่ในระดับชาติได้ บทบาทของครูก็จะเปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ทุกอย่าง ก็จะเปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เป็นโค้ชที่จะช่วยเหลือผู้เรียนให้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ และการเรียนรู้แบบ Active Learning นี้ จะสร้างพลเมืองโลกที่มีความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และในระดับโลก รวมถึงสิ่งสำคัญที่สุดสิ่งหนึ่งของวงการศึกษานั้นคือ **การลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ในโรงเรียนทุกระดับ**”

ผศ.ดร.ธันยวิช วิเชียรพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
วิทยาเขตชลบุรี หัวหน้าคณะวิจัยเครื่องมือเสริมสร้างทักษะ
ความคิดสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์

เป้าหมาย

ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง สพฐ. กสศ. และ OECD ส่งผลให้นักเรียนจากโรงเรียนต้นแบบ 100 แห่ง กระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น และมีความพร้อมในการประเมิน PISA 2021 ขณะที่ สพฐ. ร่วมสนับสนุนให้ขยายผลสู่ 42 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ใช้เครื่องมือส่งเสริมและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ทุกช่วงชั้น เพื่อเป็นต้นแบบในการเป็นแม่ข่ายขยายผลต่อไป

พัฒนาให้เกิดวิทยากรแกนนำจำนวน 294 คน จาก 84 โรงเรียน 42 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั่วประเทศ พร้อมทั้งเกิดคลังตัวอย่างแผนการสอน แนวปฏิบัติที่ดี รวมถึงทรัพยากรสนับสนุนอื่นที่จัดเก็บบนฐานข้อมูลออนไลน์ให้แก่ครูผู้สอน

ผลการดำเนินงาน

จับมือ สพฐ. สร้างเด็กไทยเก่งคิดวิเคราะห์และมีทักษะคิดสร้างสรรค์ ขยายผล 42 เขต สพม. ทั่วประเทศ

กสศ. สนับสนุนโรงเรียนต้นแบบที่ใช้เครื่องมือส่งเสริมและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ในทุกชั้นเรียนของโรงเรียน จำนวน 100 โรงเรียน ขณะที่ สพฐ. ร่วมสนับสนุนให้ขยายผลสู่ 42 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั่วประเทศผ่านกลไกของศึกษานิเทศก์ รวมทั้งในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อเป็นกลไกในการขยายผลการดำเนินงานในระดับประเทศต่อไป

การวิจัยนี้ กสศ. สพฐ. และ OECD จะร่วมนำผลการเก็บข้อมูลทั้งแบบทดสอบและแบบสอบถามของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรม และพื้นที่ทั่วไปว่าแตกต่างกันอย่างไร เพื่อหาปัจจัยที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยในการส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียน และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อรองรับการขยายผลทั่วประเทศ

นอกจากนี้ กสศ. ยังสนับสนุนการพัฒนาแนวทางการอบรมวิทยากร ผู้บริหารสถานศึกษา และครูแกนนำ รวมถึงศึกษานิเทศก์ทั้ง 42 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อถ่ายทอดกระบวนการจัดการเรียนการสอนและเครื่องมือที่พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ครูผู้สอนในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนสู่การประเมิน PISA 2021 โดย พอล คอลลาร์ด (Paul Collard) นักการศึกษาระดับโลกผู้พัฒนาแนวคิด 'การศึกษาเชิงสร้างสรรค์' ผู้ก่อตั้งมูลนิธิ Creativity, Culture and Education (CCE) เป็นวิทยากรหลักในการอบรมดังกล่าว

เมื่อวันที่ 22 - 25 กันยายน 2562 กสศ. ยังได้เสนอผลการวิจัยนี้ในการประชุมนานาชาติ "Creativity and Critical Thinking Skills in School: Moving a shared agenda forward" ซึ่งจัดโดย OECD ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักร โดยนายณัฐวุฒิ ทัพสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการร่วมบรรยายในหัวข้อ "การปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรม" (Reforming Education System for Innovation)

"จะรักษาคุณภาพของการถ่ายทอดนวัตกรรมจากโรงเรียนแกนนำสู่โรงเรียนเครือข่าย ให้สามารถขยายการดำเนินงานสู่ระดับชาติได้อย่างมีคุณภาพ และยั่งยืนในอนาคตอันใกล้ โดยจะดึงความร่วมมือทั้งจากหน่วยงานภายในประเทศ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และ OECD เข้ามาช่วยสนับสนุนครูไทยที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 โดยกระทรวงศึกษาธิการจะสนับสนุนมาตรการดังกล่าวให้เกิดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนให้ได้"

นายณัฐพล ทีปสุวรรณ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

กรณีตัวอย่าง

หลักสูตรใหม่ห้องเรียนไทย

ต้นแบบหลักสูตรแนวใหม่จาก OECD พัฒนานักเรียนให้คิดนอกกรอบ ฝึกแก้ปัญหา

"เครื่องมือจาก OECD ถือเป็นวิธีการการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จ เพราะจากเดิมยกตัวอย่างการใช้ Mind Mapping แรกๆ เราจะพบว่าเด็กเขียนมาแต่ละหัวข้อสั้นๆ ซ้ำๆ กัน แต่เมื่อเรียนไปนานๆ เราสอนให้เขารู้จักคิด มองเห็นทางเลือกในการคิด เด็กๆ สามารถคิดสร้างสรรค์ เขียนอธิบายความคิดตัวเองได้ยาวขึ้นละเอียดขึ้น กว้างขึ้น ซึ่งความสำคัญอยู่ที่การสอนให้เขารู้จักคิดวิเคราะห์ ไม่ใช่แค่ท่องจำในชั้นเรียนเท่านั้น"

ครูตุ๋ - อุกศ จ๊ะป็น

อาจารย์โรงเรียนบ้านสามขา จ.ลำปาง
หนึ่งในห้องเรียนทดลองที่ร่วมโครงการ

ก้าวต่อไป

ปี 2563 กสศ. ร่วมกับ สพฐ. OECD และมูลนิธิ Creativity Culture and Education หรือ CCE ในการพัฒนาเครื่องมือส่งเสริมและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ในชั้นเรียนให้อยู่ในรูปแบบออนไลน์ และพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาครูและบุคลากรแกนนำเพื่อส่งเสริมและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ในชั้นเรียนของไทยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจาก OECD เพื่อขยายผลในรูปแบบแกนนำขยายผล (1 สพม. ต่อ 2 โรงเรียน และ 1 ศึกษานิเทศก์)

นอกจากนี้ยังมีการนำเครื่องมือส่งเสริมและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ในชั้นเรียนไปใช้กับโรงเรียน ห้องเรียน ครู และนักเรียนที่ได้รับทุนเสมอภาคอีกด้วย

อ่านเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ กสศ.

สอนสไตล์ OECD ในห้องเรียนไทย แม้ยากจนหรือห่างไกล เด็กไทยก็เก่งขึ้นได้

OECD ห้องเรียนประสิทธิภาพ

เด็กเก่งขึ้นได้ แม้ทำแคร็กเกอร์ใหม่! สอนสไตล์ OECD ในห้องเรียนไทย

“คุณครูไม่ได้ต่อว่าที่ทำขนมใหม่ แต่สอนให้เราเรียนรู้ว่า ที่ใหม่เป็นเพราะอะไรและก็หาทางแก้ไข ซึ่งตอนนั้นก็เพราะทำแบ่งหนาเกินไป อบหนานไป เราก็ค่อยๆ ปรับ จนทำแบ่งให้บางลงเพื่อให้กรอบอร่อย อบในเวลาที่เหมาะสม ควบคุมไปกับการปรับสูตร ส่วนผสมจนค่อยๆ ลงตัวเป็น แคร็กเกอร์ ข้าว-ฟัก-ผัก”

ดช.ศิครินทร์ วงศ์ษา กัน นักเรียนชั้น ป.5 โรงเรียนบ้านสามขา ต.หัวเสือ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง อธิบายถึงที่มาที่ไประหว่างโซ่วรีดแป้งเตรียมทำขนมแคร็กเกอร์ว่าลองมาหลายสูตรทั้งวัตถุดิบและกระบวนการทำ บางครั้งก็ใหม่กินไม่ได้ต้องทิ้ง ต้องมาทบทวนแก้ไขกันหลายรอบกว่าจะเข้าที่เข้าทาง

“รูปแบบการจัดห้องเรียนประสิทธิภาพ (High Functioning Classroom) ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น เมื่อเราได้ฟังเสียงเด็ก เราก็จะมีข้อมูลมากเพียงพอทำให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความต้องการของเด็กที่จะเรียนรู้ร่วมกัน เราต้องสร้างพื้นที่ให้ได้ทดลองทำผิดบ้าง เขาจะได้เรียนรู้จากความผิดพลาดของเขา หน้าที่ของครูคือต้องนำเสนอเครื่องมือต่างๆ ที่คิดว่ามีประโยชน์กับเด็กสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีให้กับเด็ก”

ครูนก - พรนับพัน วงศ์ตระกูล

ผู้ทำโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์ โรงเรียนบ้านสามขา

โครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนาทักษะแรงงาน ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส

9

9

โครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนากทักษะ แรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส

กลุ่มเป้าหมาย : ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่ต้องการพัฒนากทักษะฝีมือแรงงาน

แนวคิดโครงการ

ร่วมมือหน่วยพัฒนาอาชีพ วิจัยทดลองระบบต้นแบบ
พัฒนากทักษะแรงงานยากจนด้อยโอกาสที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

วิธีการ

หนึ่งในเรื่องที่สะท้อนปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการ
ศึกษา คือสถานการณ์แรงงานนอกระบบในประเทศไทยที่
มีจำนวนมากกว่า 16.1 ล้านคน ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาต่ำ
กว่าแรงงานในระบบ โดยจบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น
และต่ำกว่า ทำงานลักษณะกึ่งฝีมือหรือไร้ฝีมือ และเผชิญ
กับความเหลื่อมล้ำทางรายได้ แรงงานกลุ่มนี้มีรายได้เฉลี่ย
เพียง 6,500 บาทต่อเดือน หรือต่ำกว่า ทั้งยังขาดความ
มั่นคงและขาดการคุ้มครองทางสังคม

ภารกิจของ กสศ. ด้านหนึ่งคือการสนับสนุนช่วยเหลือ
ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการพัฒนา
เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และ
มีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้ จึงนำมา
สู่โครงการพัฒนาระบบตัวอย่างการพัฒนากทักษะแรงงาน
ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสโดยมีชุมชนเป็นฐาน
เนื่องจากชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้หรือแหล่งการประกอบ
อาชีพที่สำคัญในพื้นที่ชนบทในรูปของธุรกิจชุมชนต่าง ๆ
จึงเป็นรูปแบบของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่มีความ
ยั่งยืนอย่างแท้จริง

โดย กสศ. จะคัดเลือกหน่วยพัฒนาอาชีพเพื่อออกแบบ
ระบบพัฒนาแรงงานทักษะสูงชุมชนเป็นฐาน ที่เน้นทำงาน
4 เรื่องสำคัญ ดังนี้

1. **หน่วยพัฒนาอาชีพจับคู่ชุมชนเพื่อยกระดับการประกอบอาชีพ** มีการวิเคราะห์หาค้นหาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เสริมศักยภาพบนฐานข้อมูล ความรู้ ทักษะทางสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรเพื่อให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์สายโซ่การผลิต (Supply Chain) เพื่อกำหนดแผนธุรกิจและแผนกำลังคนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

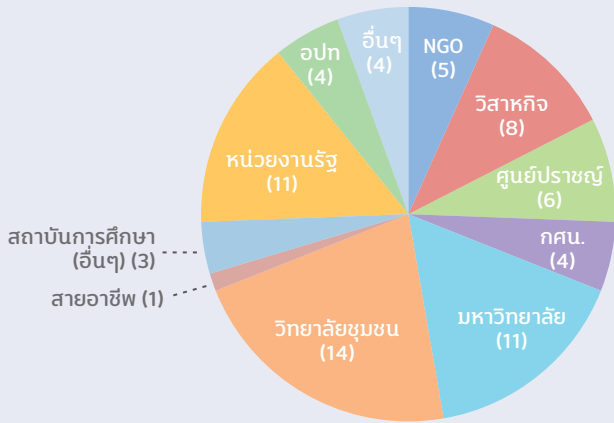
สำหรับชุมชนเขตเมือง โครงการนี้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการที่มีความต้องการแรงงานฝีมือสูงชัน หรือการพัฒนาอาชีพจากภาคอุปสงค์ (Demand-side) และส่งเสริมให้ชุมชนและสถานประกอบการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ
2. **การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ/แรงงานฝีมือในชุมชน ผ่านหลักสูตรระยะสั้น 100-200 ชั่วโมง** ครอบคลุมด้านทักษะอาชีพโดยปฏิบัติงานจริงในชุมชนหรือสถานประกอบการ ทักษะการบริหารจัดการสำหรับศตวรรษที่ 21 และทักษะชีวิตด้านเศรษฐศาสตร์ครัวเรือน
3. **การเสริมสร้างสมรรถนะแก่ชุมชนและภาคเอกชน** มีการบูรณาการร่วมกันในแต่ละหน่วยงาน และส่งเสริมบทบาทในการเป็นเจ้าภาพหลักในการพัฒนา
4. **การวิจัยปฏิบัติการ** เพื่อถอดความรู้และประเมินผลสำเร็จการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงมีการสรุปบทเรียนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมาย

เมื่อเดินหน้าโครงการอย่างสมบูรณ์จะส่งผลให้เกิด

- 1) ระบบทดลองที่มีประสิทธิภาพในการยกระดับการประกอบอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเสนอต่อหน่วยงานนโยบายและบทเรียนสำหรับสาธารณะ
- 2) กลุ่มเป้าหมายประชากรวัยแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และด้อยโอกาสร้อยละ 90 มีทักษะสูงขึ้นและมีแผนประกอบอาชีพของตนเอง และกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ว่างงานร้อยละ 80 มีงานทำและมีรายได้สูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับสถานะเดิม
- 3) ระบบฐานข้อมูลอาชีพในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการแนะแนวให้แก่เยาวชน
- 4) เครือข่ายร่วมพัฒนาเพื่อบูรณาการทำงานของหน่วยงานเจ้าของเรื่องร่วมกัน
- 5) ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง สังคมเกื้อกูลและพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อมูลรายละเอียดโครงการ

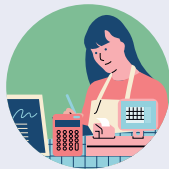

ประเภทหน่วยพัฒนาอาชีพ
ที่ได้รับทุนจาก กศศ.
รวมทั้งหมด 71 แห่ง

ประเภทอาชีพ 9 อาชีพ ที่ได้รับทุนจาก กศศ. รวมทั้งหมด 74 โครงการ

1. เกษตรกรรม
16 โครงการ

2. ผู้ประกอบการ
5 โครงการ

3. งานหัตถกรรมและฝีมือ
16 โครงการ

4. การแปรรูปผลิตภัณฑ์
10 โครงการ

5. การตลาดออนไลน์ / อบรม 2 โครงการ

6. งานช่าง
12 โครงการ

7. การบริการและการท่องเที่ยว
7 โครงการ

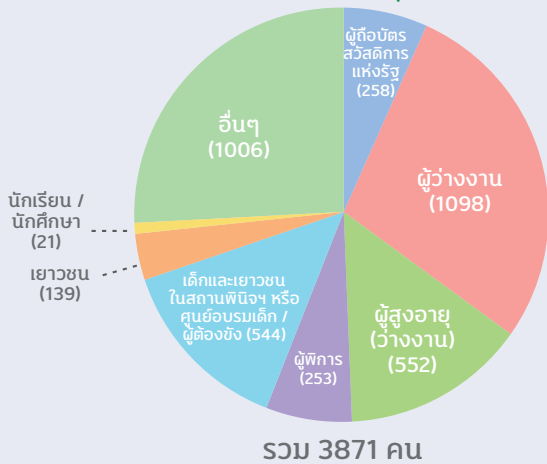
8. อาหาร
2 โครงการ

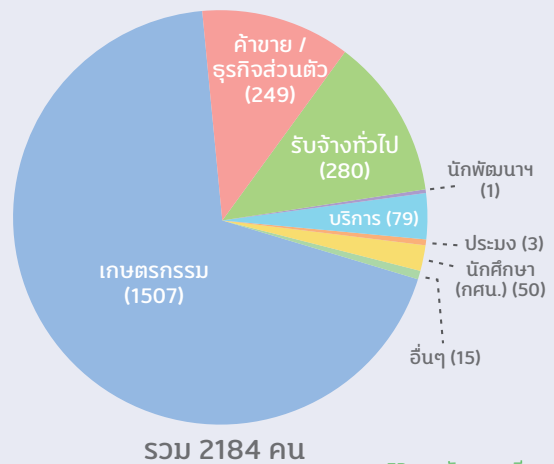
9. อื่นๆ
4 โครงการ

กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งหมด 6,055 คน

ประชากรวัยแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส

แรงงานนอกระบบ

FB: ทุนพัฒนาอาชีพ
ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

#ทุนพัฒนาอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

หน่วยพัฒนาอาชีพที่เข้าร่วมโครงการฯ ในพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 19 แห่ง

แม่ฮ่องสอน

- วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน
- ศูนย์วิจัยนวัตกรรมการศึกษา

พะเยา

- กศน. ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอภูซาง
- วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

เชียงใหม่

- กลุ่มคนวัยใส
- วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรรมธรรมชาติสีเขียว
- วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่นาง
- วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านแม่ตาด
- วิสาหกิจชุมชนสินค้าแม่แตดน้อย
- ศูนย์การเรียนรู้ไร่มาโลลิออสล่า
- ศูนย์การเรียนรู้การทอผ้าจากบ้านซึ่งแปลง 8
- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7

เชียงราย

- เครือข่ายวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยชุมชนเผ่าอาข่า

ลำพูน

- วิสาหกิจชุมชนแม่ฟ้า SE

ลำปาง

- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

แพร่

- วิทยาลัยชุมชนแพร่

น่าน

- วิทยาลัยชุมชนน่าน
- ศูนย์การเรียนรู้ไร่ใจใต้

หน่วยพัฒนาอาชีพที่เข้าร่วมโครงการฯ ในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันตก จำนวน 12 แห่ง

ตาก

- วิทยาลัยชุมชนตาก

อุทัยธานี

- วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี

กาญจนบุรี

- สถานธรรมไร่ชีวจีเอรียัน

นครปฐม

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

ราชบุรี

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จ.ราชบุรี

กรุงเทพฯ

- มูลนิธิริ้ววัฒนธรรมทางสังคม

สมุทรสาคร

- วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร

พิจิตร

- วิทยาลัยชุมชนพิจิตร

นครสวรรค์

- โครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์

พระนครศรีอยุธยา

- วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา
- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หน่วยพัฒนาอาชีพที่เข้าร่วมโครงการฯ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 21 แห่ง

นครราชสีมา

- มูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ อ.บัวใหญ่
- ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านโนนรังบูรพา
- อบต. มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน

ขอนแก่น

- ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาชีวิตบ้านโนนพริก
- สมาคมพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนไทย

ชัยภูมิ

- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจัตุรัส

เลย

- สถาบันไทยเพื่อการพัฒนา (กลุ่มก่อการดีเลย)

บุรีรัมย์

- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกลุ่มฮีตดินน้อย อ.ลำปลายมาศ

สกลนคร

- เทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน อ.เมือง
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ อ.สกลนคร (คณะทรัพยากรธรรมชาติและอุตสาหกรรมเกษตร)

สุรินทร์

- คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มรท. สุรินทร์
- มูลนิธิชัยพัฒนา
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนธิ อ.จอมพระ

บึงกาฬ

- กศน. อำเภอเมืองบึงกาฬ

ศรีสะเกษ

- โรงเรียนบ้านโพธิ์ศรีรัง

นครพนม

- คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม

สร้างโอกาส สร้างงาน สร้างชุมชน

ยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับแรงงานมากกว่า 6,000 คน ในพื้นที่ 74 ตำบล 42 จังหวัด

หน่วยพัฒนาอาชีพที่เข้าร่วมโครงการฯ ในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 19 แห่ง

ชุมพร

- มหาวิทยาลัยแม่โจ้ วิทยาเขตชุมพร

ระนอง

- วิทยาลัยชุมชนระนอง

พังงา

- วิทยาลัยชุมชนพังงา

ตรัง

- คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

สงขลา

- วิสาหกิจชุมชนส้มจุกจะนะ

ยะลา

- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ปัตตานี

- วิทยาลัยชุมชนปัตตานี
- วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรบ้านราบ

สตูล

- วิทยาลัยชุมชนสตูล
- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสตูล
- สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรจังหวัดสตูล

สุราษฎร์ธานี

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สุราษฎร์ธานี

นครศรีธรรมราช

- ศูนย์เรียนรู้สวนเกษตรอินทรีย์ภูสิงห์
- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครศรีธรรมราช

นราธิวาส

- กศน. ศูนย์การศึกษา นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสุไหงโก-ลก
- วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส
- ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส
- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนราธิวาส

www.eef.or.th

หน่วยพัฒนาอาชีพเข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส จำนวน 71 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 42 จังหวัด

#ทุนพัฒนาอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โครงการนี้อยู่ในช่วงเริ่มต้น กสศ. ได้คัดเลือกเครือข่ายหน่วยพัฒนาอาชีพ จำนวน 74 แห่ง 42 จังหวัดครอบคลุมทุกภูมิภาค โดยจะมีตัวอย่างกลุ่มอาชีพที่น่าสนใจ เช่น นวดไทยเพื่อสุขภาพ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การขยายพันธุ์และดูแลสวนส้มจุก การทอผ้าพื้นเมืองต่างๆ โฮมสเตย์ เครื่องแกงพื้นบ้าน ประมงพื้นบ้าน เป็นต้น

โครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส หรือทุนพัฒนาอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับหน่วยพัฒนาอาชีพ 71 แห่ง กระจายใน 42 จังหวัด 5 ภูมิภาคทั่วประเทศ พัฒนาเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ช่วยยกระดับทักษะการประกอบอาชีพ แรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสจำนวน 74 หลักสูตร อาทิ เกษตรผสมผสานระบบอินทรีย์ ผู้ประกอบการผ้าไหมขนาดย่อม เครื่องปั้นดินเผา ระบบประกอบการสังคมออนไลน์ นักขายมือทอง (young salesman) นวดไทยเพื่อสุขภาพ การทำคุกกี้ครบวงจร การทำเครื่องแกงพื้นบ้าน โดยระบบต้นแบบของ กสศ. สามารถช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบ ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ว่างงาน ผู้ถือบัตรสวัสดิการคนจน เด็กและเยาวชนในสถานพินิจ ได้จำนวน 6,055 คน

โดยโครงการนี้จะเข้าไปพัฒนาให้เกิดกระบวนการเสริมศักยภาพชุมชนในการพัฒนาอาชีพ บนฐานความรู้ ทุนทางสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรของชุมชน เพื่อกำหนดแผนธุรกิจและแผนกำลังคนที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดผู้บริโภคและตลาดแรงงานท้องถิ่น มีหลักสูตรการเพิ่มทักษะบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 และทักษะด้านเศรษฐศาสตร์ครัวเรือน พร้อมทั้งส่งเสริมให้สถานประกอบการและท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมกันในรูปแบบต่างๆ ในระยะยาวสามารถยกระดับเป็นแรงงานฝีมือหรือผู้ประกอบการขนาดย่อมในชุมชนได้ แนวทางนี้จะช่วยแก้ปัญหาเหลื่อมล้ำและตอบโจทย์ของประเทศในขณะนี้ เพราะให้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจฐานราก สามารถตัดวงจรความเหลื่อมล้ำข้ามชั่วคน

ก้าวต่อไป

ขั้นตอนต่อไปจะเป็นกระบวนการวิเคราะห์ศักยภาพ การจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับชุมชน การออกแบบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น และรับสมัครกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแรงงานระดับ 1.0 และ 2.0 มากกว่า 6,239 คน ไม่จำกัดอายุ โดยเป็นกลุ่มแรงงานนอกระบบที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีรายได้ต่ำกว่า 6,500 บาท รวมถึงผู้ด้อยโอกาส เช่น ผู้ที่ว่างงาน คนพิการ คนเร่ร่อน เยาวชนในสถานพินิจ ผู้ต้องขัง เป็นต้น

กสศ. กับนวัตกรรมในการดำเนินงาน

ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด การสร้างการเปลี่ยนแปลงตามภารกิจของ กสศ. ให้เกิดผลกระทบสูงสุด (High Impact) และมีความยั่งยืน (Sustainability) คณะกรรมการบริหาร กสศ. มีนโยบายให้ กสศ. มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมที่มีคุณภาพ และมีผลกระทบเชิงระบบสูง เพื่อชี้เป้าให้หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องซึ่งมีทรัพยากรมากกว่า ขยายผลการทำงานสู่กลุ่มเป้าหมายต่อไป

ความสำเร็จที่เกิดขึ้น ในช่วงปีที่ผ่านมา มีดังนี้

1. iSEE ฐานข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยประมวลสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ

ระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (Information System for Equitable Education: iSEE)

เป็นนวัตกรรมที่ กสศ. พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยระบบย่อยหลายระบบ เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนการแสดงสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของ กสศ. ในอนาคตอันใกล้เมื่อพัฒนาสมบูรณ์จะเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของเด็กและเยาวชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสมากกว่า 4 ล้านคนทั้งในและนอกระบบการศึกษา โดยเชื่อมโยงเลขประจำตัว 13 หลักของเด็กและครอบครัว กับฐานข้อมูลภาครัฐ 6 กระทรวง

ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน โดยเชื่อมโยงกับระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS)

ระบบ iSEE บันทึกข้อมูลโดยครูกว่า 4 แสนคนจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จากการเยี่ยมบ้าน ค้นหาคัดกรองเด็กเยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษา และยังช่วยติดตามการมาเรียน และพัฒนาการจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านแอปพลิเคชันและระบบคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ

ระบบ iSEE สามารถประมวลผลสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและจำนวนนักเรียนยากจนพิเศษในระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัด สถานศึกษา ไปจนถึงระดับผู้เรียนทั้งในรูปแบบกราฟฟิคและตารางสรุปข้อมูลสถิติ รวมถึงข้อมูลภูมิสารสนเทศของสถานศึกษา

ปัจจุบัน iSEE มีส่วนสนับสนุนงานสำคัญของ กสศ. 5 ระบบดังนี้

- 1) ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการคัดกรองความยากจนด้วยวิธีวัดรายได้ทางอ้อม (Proxy Means Test: PMT) แก่นักเรียนยากจนปีละกว่า 2,000,000 คนในสังกัด สพฐ. อปท. และ ตชด. ในระดับการศึกษาตั้งแต่อนุบาล-ม.ปลาย ในพื้นที่ 76 จังหวัด และ กทม. โดยมีองค์ประกอบของข้อมูล Big Data ครบทั้ง 4Vs ตามนิยามของ IBM ข้างต้น
- 2) ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการค้นหาเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา (Out-of-school Children and Youth: OOSCY) เชื่อมฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อค้นหาเด็กเยาวชน อายุ 3-18 ปี ที่อยู่นอกระบบการศึกษา
- 3) ระบบรายงานผลข้อมูลนักเรียนยากจน/ยากจนพิเศษ และเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา บนแผนที่ GIS รายจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด เพื่อสนับสนุนการรายงานสถานการณ์ การวางแผนการดำเนินงาน และติดตามกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของ กสศ. รวมทั้งข้อมูลรายได้สถานะครัวเรือน และภูมิสารสนเทศของนักเรียนและครอบครัว ของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวของ กสศ. เป็นต้น

4) ระบบติดตามข้อมูลผลการติดตามเงื่อนไขการรับเงินอุดหนุนอย่างมีเงื่อนไขหรือ CCT (Conditional Cash Transfer) จะรายงานข้อมูลผลการติดตามที่ครูกรอกเข้ามาเป็นรายเทอมผ่าน แอปพลิเคชัน CCT

5) ระบบรายงานผลการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนอุดหนุนอย่างมีเงื่อนไข ให้แก่หน่วยงานสำคัญได้แก่ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เช่น ข้อมูลผลการโอนเงินเข้าสู่บัญชีเงินฝากของนักเรียนและผู้ปกครอง หรือข้อมูลภาพถ่ายพร้อมพิกัด GIS ของการรับเงินสดของนักเรียนและผู้ปกครองจากครูและผู้อำนวยการสถานศึกษาพร้อมทั้งลายเซ็นรับรองการรับเงินอิเล็กทรอนิกส์

2. กสศ. ร่วมมือ J-PAL ดึงทีมวิจัยรางวัลโนเบล เศรษฐศาสตร์ 2019 ประเมินผลเพื่อพัฒนาโครงการเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษอย่างมีเงื่อนไข

หลังจากที่ อภิจิตต์ แบนเนอร์จี (Abhijit Banerjee) เอสเธอร์ ดูฟโล (Esther Duflo) สองนักเศรษฐศาสตร์จากสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (MIT) เจ้าของหนังสือ 'Poor Economics' และ ไมเคิล เครเมอร์ (Michael Kremer) ศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้รับรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ ประจำปี 2019 หนึ่งในประเด็นที่ถูกหยิบยกมาพูดถึงในวงกว้างคือเรื่อง 'เศรษฐศาสตร์ขจัดความจน' อันเป็นจุดร่วมในผลงานของผู้ได้รับรางวัลทั้งสามคน ซึ่งใช้นวัตกรรมการวิจัยเชิงทดลองที่เรียกว่า Randomized Controlled Trials (RCTs) หรือการทดลองแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุมมาช่วยวิเคราะห์ปัญหา และออกแบบนโยบายเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากผลการวิจัยประเมินผลโครงการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากกว่า 31 โครงการทั่วโลก ด้วยกระบวนการ RCTs พบว่านโยบายลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาด้วยมาตรการที่เจาะจงไปที่ 'อุปสงค์ต่อการศึกษา' (Demand for Education) หลายมาตรการ ซึ่งเป็นมาตรการที่ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา และตรงตามความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและครอบครัว ให้ผลลัพธ์และความคุ้มค่าทางงบประมาณที่สูงกว่า มาตรการด้านอุปทานของการศึกษา ที่เน้นผู้จัดการศึกษาเป็นตัวตั้ง

ตัวอย่างสำคัญของมาตรการที่เจาะจงไปที่ 'อุปสงค์ต่อการศึกษา' เช่น การลดต้นทุนการเข้าถึงการศึกษาด้วยการสนับสนุนเงินอุดหนุนอย่างมีเงื่อนไข (Conditional Cash Transfer: CCT) ต่ออัตราการมาเรียนของผู้เรียน ซึ่งเป็นมาตรการที่ กสศ. ดำเนินการอยู่ หรือการสนับสนุนอาหารเช้า เครื่องแบบ และการเดินทาง แบบมีเงื่อนไข (Non-cash Conditional Transfer: NCT)

กสศ. ได้ร่วมประชุมแนวทางการร่วมมือทางวิชาการกับศูนย์วิจัย (Abdul Latif Jameel Poverty Action Lab หรือ J-PAL) แห่งมหาวิทยาลัย MIT สาขาภูมิภาคอาเซียน ณ ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อพัฒนากรอบแนวทางการร่วมมือเพื่อวิจัยประเมินผลโครงการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของ กสศ. ด้วยเครื่องมือนวัตกรรมการวิจัยเชิงทดลอง (Randomized Controlled Trials: RCTs) ซึ่งเป็นแนวทางของนักวิจัยรางวัลโนเบลด้านเศรษฐศาสตร์ โดยศูนย์วิจัย J-PAL จะคัดเลือกทีมนักเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัย MIT และ สถาบันวิชาการภาคี เพื่อสนับสนุนการวิจัยและประเมินผลโครงการของ กสศ. ในประเทศไทย โดยจะเริ่มทดลองในบางพื้นที่

การประเมินผลลักษณะนี้ จะช่วยให้เกิดผลการวิจัยที่มีคุณภาพสูงเพื่อประกอบการตัดสินใจปรับปรุงพัฒนามาตรการเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ กสศ. และหน่วยงานภาคี ตลอดจนกำหนดทิศทางการทำงานของ กสศ. ในการจัดลำดับความสำคัญของพันธกิจภายใต้งบประมาณที่จำกัด รวมทั้งเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า กสศ. จะสามารถแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

อ่านเพิ่มเติมระบบ iSEE

สานพลังร่วมสร้างความเสมอภาคทางการศึกษากับ กสศ.

การดำเนินงานด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ผ่านมา แม้เพียงปีเศษก็พิสูจน์ว่าความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เป็นนโยบายสาธารณะที่อยู่เหนือประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง (Beyond Politics) ทุกภาคส่วนเริ่มมีบทบาทในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยในส่วนของ กสศ. พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มาตรา 29 (5) ได้กำหนดให้มีหน้าที่ในการส่งเสริมและรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริจาคหรือให้การสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาหรือของกองทุน

กสศ. ได้ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาหรือ iSEE เป็นเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชนและประชาชน โดยการชี้เป้าหมายสถานศึกษาและนักเรียนที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือเร่งด่วนฉุกเฉินในมิติปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคทางการศึกษา และสามารถรายงานผลการติดตามรายคนจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ความมั่นใจแก่สังคมว่าทุกความช่วยเหลือที่ร่วมกับ กสศ. จะตรงไปยังเด็กและเยาวชนที่เดือดร้อนและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มียอดบริจาคที่ประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนร่วมกับ กสศ. ในกิจกรรมรณรงค์ **เดือนมิถุนายน 2562 – กุมภาพันธ์ 2563 เป็นเงินรวม: 7,299,233.98 บาท จากผู้บริจาคจำนวน 4,448 ราย** ซึ่งตาม มาตรา 7 ของ พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 ระบุให้ผู้บริจาคแก่กองทุนมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่าย เช่นเดียวกับการบริจาคเพื่อการศึกษาตามประมวลรัษฎากร ทั้งนี้ได้มีพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 682) พ.ศ. 2562 ระบุว่า การบริจาคให้แก่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ที่ได้กระทำตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563 บุคคลธรรมดาและบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล สามารถหักลดหย่อนภาษีเป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนเงินที่บริจาค

iSEE เครื่องมือตอบโจทย์ CSR ของภาคเอกชน

iSEE เครื่องมือตอบโจทย์ CSR

เอสโซ่ยก กสศ. เป็นคู่ชีวิต พันธมิตรบริจาค
การ์นต์ใช้ระบบ isee ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส

“เอสโซ่” หนึ่งในภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ในการเติมโอกาสสนับสนุนการศึกษาแก่นักเรียนทุนเสมอภาค

“ระบบ iSEE ของ กสศ. เป็นเครื่องมือที่ตอบโจทย์กิจกรรมเพื่อสังคมของภาคเอกชนในระยะยาว ช่วยให้ทางเอสโซ่มั่นใจว่าเงินบริจาคที่สมทบนั้น มุ่งตรงไปยังนักเรียนที่กำลังเดือดร้อนที่สุด และยังมีระบบติดตามที่สามารถรายงานผลลัพธ์การช่วยเหลือรายคน ทั้งผลการเรียน อัตราการมาเรียน สุขภาพ น้ำหนักส่วนสูง เพื่อให้มั่นใจว่าทุกความช่วยเหลือสามารถแก้ปัญหาได้จริง ไม่มีเด็กในชุมชนหลุดจากระบบ โดยจะมีการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงเมื่อครบ 1 ปีการศึกษา” **ดร.ทวีศักดิ์ อัสสิณธุ์** ผู้จัดการฝ่ายกิจกรรมองค์กรและรัฐกิจสัมพันธ์ บริษัท เอ็กซอนโมบิล จำกัด หรือ เอสโซ่ ประเทศไทย

คนรุ่นใหม่ร่วมสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

โครงการศึกษานานาชาติโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (มก.) เป็นต้นแบบร่วมมรดกสรรค์สร้างสังคมแห่งการให้ โดยเชิญชวนผู้ประกอบการร่วมบริจาคสิทธิ์ค่าเครื่องแบบนักเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียนในโครงการเรียนฟรี 15 ปี ที่ได้รับจัดสรรจากกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ด้วยความสมัครใจ เพื่อนำไปสนับสนุนความเสมอภาคและพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้แก่ นักเรียนยากจนพิเศษของ กสศ.

น.ส.นภาพิน บัวเลิศ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่ง มก.

“ปัจจุบันเศรษฐกิจทำให้ต้นทุนชีวิตของผู้คนไม่เท่ากัน และรู้สึกสงสารเด็กที่ไม่มีเงิน และมีฐานะยากจน ซึ่งถือเป็นการอุปสรรคในการเรียนหนังสือ ดังนั้นเมื่อมองย้อนกลับมาดูตัวเองพบว่า เป็นคนที่มีโอกาสทางการศึกษา จึงต้องใช้โอกาสนี้ให้ดีที่สุด โดยการร่วมบริจาคเงินให้กับเด็กที่ยังขาดแคลน เพราะพวกเขาควรได้รับสิ่งเดียวกับเด็กคนอื่น ๆ นอกจากนี้ได้แบ่งปันแล้วยังได้รับความรู้สึกที่ดี และหนูดีใจที่ได้ช่วยเหลือให้เด็กกลุ่มนี้ได้รับการศึกษา”

ศ.ดร.นฤมล ร่มโพธิ์

ผู้ประกอบการนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่ง มก.

“ยังมีเด็กจำนวนมากที่มีความรู้ความสามารถแต่ขาดโอกาส ทั้งเรื่องเงิน สภาพความเป็นอยู่ เป็นเรื่องน่าเสียดาย ถ้าเด็กต้องออกจากระบบการศึกษาไป ฉะนั้นถ้าเรามีโอกาส หรือเป็นส่วนหนึ่งไปช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้ย่อมเป็น

สิ่งที่ดี เพราะการศึกษาเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้ชีวิตคนไทยดีขึ้น การที่เราบริจาคเงินของรัฐบาลที่จัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวให้นักเรียนทุกคนนั้น นำมาให้กับเด็กนักเรียนยากจนขาดแคลนทุนทรัพย์ ขาดโอกาส เป็นเจตนารมณ์ที่น่าส่งเสริมเป็นอย่างมาก ถึงเงินตรงนี้เพียงส่วนน้อย แต่เมื่อเทียบกับการสร้างโอกาสให้แก่เด็กที่มีภาวะครอบครัวยากจนไม่ได้เรียนถือเป็นการช่วยเหลือพวกเขาได้เป็นอย่างดี ซึ่งเชื่อว่า มีเด็กหลายคนที่ยากเรียนหนังสือ แต่ต้องมีภาวะทางครอบครัวยากจน หากเราไปสนับสนุนให้เด็กทุกคนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี จะทำให้หลุดจากวงจรยากจน”

ส่วนหนึ่งของการบริจาค เงินบริจาค ของประชาชนผ่าน กสศ. ช่วยทำให้ชีวิต ความเป็นอยู่ของเด็กนักเรียนที่นี้ดีขึ้น

หอพักนอนหลังใหม่

เติมคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียนบนดอย ผลลัพธ์เงินบริจาคจดหมายลาครู

“ที่ผ่านมามีอาคารพักนอนหลังเก่าชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก ทั้งฝ้าเพดานฟูฟอง ช่องรับแสงมีเพียงตาข่ายกันไว้ เมื่อฝนตก น้ำฝนก็จะกระเด็นเข้ามาภายในอาคาร ทำให้เด็กนักเรียนไม่สบาย รวมไปถึงห้องน้ำที่อยู่ไกลจากที่พักลำบากเด็ก ๆ เวลาจะเข้าห้องน้ำในช่วงกลางคืนต้องเดินออกไปไกลและไม่สะดวก

ที่ผ่านมามีเด็กนักเรียนมากขึ้น แต่งบประมาณยังไม่พอเพียงที่จะนำมาซ่อมแซมอาคารพักนอนได้ ทำให้ต้องแก้ปัญหาด้วยการหากระดาด หรือป้ายไว้นิลเก่า ๆ มากั้นตามช่องไม่ให้น้ำกระเด็นเข้ามาในตัวห้องนอน

เงินบริจาคของประชาชนผ่าน กสศ. ช่วยทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กนักเรียนที่นี้ดีขึ้นเยอะมาก สภาพในอาคารปลอดภัย โปร่ง สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัยสำหรับเด็กทุกคน ที่สำคัญคิดว่าเด็ก ๆ นักเรียนทุกคนที่พักนอนน่าจะสบายขึ้นกว่าเดิม และมีสุขภาพดีอย่างถ้วนหน้า ประโยชน์ทางอ้อมอีกสิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นคือ น่าจะทำให้เด็ก ๆ ออยากมาโรงเรียนมากขึ้นในอนาคต เพราะพวกเขา รู้สึกมั่นใจ ปลอดภัย” **ครูแดงโม - ัญชชลิศา อุปันนิต** ครูอนุบาลโรงเรียนใบหนา จ.เชียงใหม่

สร้างโอกาส สร้างอาชีพ

ต่อยอดเงินบริจาค "จดหมายลาครู"
โรงเรียนชุมชนวัดเสด็จ ขยายผลจัดฝึก

โรงเรียนชุมชนวัดเสด็จ จ.ปทุมธานี ได้นำเงินจาก กสศ. นำไปต่อยอดโครงการ 'สร้างโอกาส สร้างอาชีพ' ให้กับนักเรียนทุนเสมอภาคของ กสศ. และครอบคลุมไปถึงนักเรียนทั้งโรงเรียน

"ทางโรงเรียนนำเงินที่ได้รับจัดสรรมาไปจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนมีรายได้เสริมและอาชีพที่ยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียง ผ่านกิจกรรมที่ตนเองถนัดและสนใจเป็นพิเศษ เช่น นาฏศิลป์ดนตรีสากล ดนตรีไทย กลองยาว การเกษตร เบเกอรี่ ขนมไทย ตัดผม สติ๊กเกอร์ไลน์ และน้ำสมุนไพร" **ครูอ้อย - จริญญาภรณ์ คุ้มพันธ์** ครูโรงเรียนชุมชนวัดเสด็จ จ.ปทุมธานี

เงินบริจาคทำให้กล้าฝัน

เงินบริจาคจดหมายลาครู ช่วยซ่อมบ้าน
เปิดประตูการศึกษา "น้องแดง" สู่วันข้างหน้า

'น้องแดง' พงศกร อาสาพิทักษ์ไพโร นักเรียนชั้น ม. 2 โรงเรียนบ้านนาเกียน อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ เป็นอีกหนึ่งคนที่ได้รับการอุดหนุนช่วยเหลือจากเงินบริจาค กสศ. น้องแดงตั้งใจว่าจะนำทุนที่ได้รับไปซ่อมแซมบ้าน เนื่องจากปัจจุบันบ้านเก่าและทรุดโทรมเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากที่บ้านฐานะยากจนไม่มีเงินซ่อมบ้าน ทำให้ต้องทนอยู่ในสภาพนี้มานาน

"บางวันฝนตกน้ำฝนก็สาดเข้ามาในบ้านที่เป็นไม้ไผ่ ซึ่งตอนนี้ผู้ฟังไปหลายจุด บางทีน้ำก็สาดมาถึงตรงที่นอน พอหน้าหนาวลมก็พัดเข้ามาในบ้าน ต้องอาศัยก้อไฟนอนในบ้านให้พอได้ความอุ่น เมื่อได้ทุนนี้ก็ตั้งใจมากจะนำเงินไปซ่อมบ้านให้แม่"

ตั้งใจเรียนตอบแทนผู้บริจาค

เงินบริจาคจดหมายลาครู เต็มฝันการศึกษา
ช่วย "น้องกาละมัง" ฝันเป็นครูสอนเด็กในหมู่บ้าน

'น้องกาละมัง' รุ่งรวิน คลุ่มทูน นักเรียน ป.5 โรงเรียนบ้านใบหนา จังหวัดเชียงใหม่ นำเงินบริจาคที่ได้รับนี้ไปซ่อมแซมบ้านที่อยู่อาศัยซึ่งทรุดโทรม ไม่สามารถกันแดด กันลม กันฝน กันหนาวได้ กลายเป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิตและการเรียนอย่างหนัก แต่ด้วยความยากจนทำให้ต้องยอมทนรับสภาพที่เป็นอยู่มาตลอด

ตอนนี้เริ่มซื้อไม้ชนกระเบื้องขึ้นมาเตรียมก่อสร้าง รวมทั้งครั้งนี้จะสร้างห้องน้ำในตัวด้วย เนื่องจากที่ผ่านมามีที่บ้านไม่มีห้องน้ำของตัวเอง ต้องไปอาศัยเข้าห้องน้ำเพื่อนบ้านทำให้ไม่สะดวก โดยเฉพาะเมื่อน้องกาละมังเริ่มโตขึ้นเรื่อยๆ

"จะใช้เงินทุนที่ได้นี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และจะตั้งใจเรียนให้ดีที่สุดสมกับความตั้งใจของผู้ที่บริจาค ในอนาคตหนูตั้งใจว่าอยากเป็นครูเพื่อมาสอนหนังสือให้กับเด็ก ๆ ในหมู่บ้านให้สามารถอ่านออกเขียนได้"

นานาชาติ ซีไทยเป็นผู้นำเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษาที่ทั่วโลกนำไปขยายผลได้

องค์กรระดับประเทศและระดับนานาชาติ เช่น องค์กรสหประชาชาติ องค์กรการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก ชื่นชมความก้าวหน้าในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาของประเทศไทยพร้อมระบุว่าประเทศไทยเป็นผู้นำเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษาที่ทั่วโลกนำไปขยายผลได้

ยูเนสโกยกย่องไทยเป็นผู้นำความเสมอภาคทางการศึกษาของเอเชีย
รัฐบาลไทยแสดงความเป็นผู้นำในภูมิภาคเอเชีย
เรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา

- รายงานพิเศษ **“มากกว่าคำมั่นสัญญา” (Beyond Commitments)** ซึ่งสรุปผลงานเด่นของโลกในรอบ 5 ปีแรกของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา หรือ SDG4 โดยเป็นส่วนหนึ่งของการประชุมเวทีระดับสูงทางการเมืองว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ ประจำปี 62 ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 9-18 กรกฎาคม 2562 ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก **รายงานดังกล่าวได้ระบุว่า การจัดทำ กสศ. คือผลงานเด่นของรัฐบาลไทยที่ทั่วโลกนำไปใช้ขยายผลได้** โดยเฉพาะแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (Information System for Equitable Education: iSEE) ในการสนับสนุนการคัดกรองความยากจนเป็นรายครัวเรือนเพื่อสนับสนุนการปฏิรูประบบการจัดสรรงบประมาณด้วยหลักความเสมอภาคด้วยมาตรการการจัดสรรเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไข (Conditional Cash-Transfer: CCT) ให้ตรงตามความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างแท้จริง
- นายซิงเอร์ อาโอโยกิ ผู้อำนวยการองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ประจำประเทศไทย ชื่นชมรัฐบาลไทยว่า ได้แสดงความเป็นผู้นำในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษาด้วยการจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อช่วยเหลือเด็กเยาวชนด้อยโอกาสทั้งในและนอกระบบการศึกษา เป็นการสานต่อความเป็นผู้นำของไทยในเอเชียเรื่องการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาตลอดช่วง 30 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่การประชุมระดับโลกด้านการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) จนเป็นที่มาของปฏิญญาจอมเทียน องค์การยูเนสโกประทับใจและชื่นชมความมุ่งมั่นทำงานของไทยในการทำให้การศึกษาเป็นสิ่งเสมอภาคสำหรับทุกคน และหวังให้ประเทศในเอเชียรวมถึงประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกเรียนรู้และนำประเทศไทยเป็นแบบอย่างในการริเริ่มดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG4) องค์การยูเนสโกเชื่อมั่นว่าประเทศไทยจะยังคงเป็นผู้นำด้านความเสมอภาคทางการศึกษา และเดินหน้าสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนปี 2030 ต่อไป

“ องค์การยูเนสโกประทับใจ
และชื่นชมความมุ่งมั่นของไทย
ในการทำให้การศึกษาเป็นสิ่งเสมอภาค
สำหรับทุกคน และหวังให้ประเทศในเอเชีย
รวมถึงภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกเรียนรู้
และเอาไทยเป็นแบบอย่าง ”

นายชิงเรอ อาอียากิ
ผู้อำนวยการยูเนสโก ประจำประเทศไทย

- **ทีดีอาร์ไอ ระบุ กสศ. เป็นรูปธรรมก้าวสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา** สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เปิดเผยแพร่รายงานการประเมินผลงานปฏิรูป 5 ปี รัฐบาล ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เพื่อติดตามความคืบหน้าแก้ปัญหาประเทศ โดย ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ประธานทีดีอาร์ไอ ระบุในตอนหนึ่งว่า การตั้ง “กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)” ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้สร้างระบบสารสนเทศเพื่อระบุตัวเด็กยากไร้ รายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ และจัดสรรเงินช่วยเหลือเด็กยากจน โดยได้จัดสรรไปแล้วราว 4 แสนคน ถือเป็นหนึ่งในความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมของนโยบายปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้ของประชาชน ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา

รายงานผลการดำเนินงานของ คณะกรรมการตรวจสอบภายใน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

คณะกรรมการตรวจสอบภายใน (คตส.) มีองค์ประกอบตามที่กำหนดในมาตรา 42 แห่ง พระราชบัญญัติ
กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 ดังนี้

1. นางภัทรพร วรทรัพย์	ผู้แทนกระทรวงการคลัง	เป็นประธานกรรมการ
2. นายยุทธนา สาโยชนกร	ผู้แทนสำนักงานประมาณ	เป็นกรรมการ
3. นายชาติ จันทนยิ่งยง	ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหาร กสศ.	เป็นกรรมการ

ในปีงบประมาณ 2562 คตส. ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย
จากคณะกรรมการบริหาร กสศ. โดยมีการประชุมรวม 9 ครั้ง และมีการประชุมร่วมกับผู้สอบบัญชี ผู้จัดการกองทุน กสศ.
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน โดย คตส. ได้รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ
บริหาร กสศ. เป็นรายไตรมาส สรุปสาระสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ในปีงบประมาณ 2562 ดังนี้

1. ด้านกระบวนการตรวจสอบภายใน

คตส. เห็นว่า สำนักงาน กสศ. ควรต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบภายในที่มีประสบการณ์เพียงพอที่จะทำหน้าที่
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านระบบงานของ สำนักงาน กสศ.

คตส. เห็นว่า สำนักงาน กสศ. ควรเร่งรัดดำเนินการเพื่อให้มีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้สำนักงาน
กสศ. มีระบบการบริหารความเสี่ยงขององค์กร (Enterprise Risk Management - ERM) มีระบบการควบคุมภายใน
(Internal Control) และมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) อย่างเป็นระบบ
และได้มาตรฐานตามมาตรา 79 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ที่กำหนดไว้ในเรื่อง
ดังกล่าว ทั้งนี้เมื่อเดือนสิงหาคม 2562 สำนักงาน กสศ. ได้ทำสัญญาจ้างบริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด
ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงาน โดยมีระยะเวลาตั้งแต่ สิงหาคม 2562 - กันยายน 2563

นอกจากนี้ คตส. ได้เร่งรัดให้ สำนักงาน กสศ. จัดทำระบบเพื่อรองรับการประเมินผลการดำเนินงาน
โดยคณะกรรมการประเมินผล ตามมาตรา 44 แห่ง พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561
ที่กำหนดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนโดยคณะกรรมการประเมินผลทุก 3 ปี ซึ่งจะถึงกำหนดเวลา
ประเมินในปี พ.ศ. 2565

3. ด้านการสอบทานงบการเงินและการคัดเลือกผู้สอบบัญชี

คตส. ได้สอบทานให้ สำนักงาน กสศ. มีการรายงานการเงินอย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ โดยได้สอบทานรายงานทางการเงินรายไตรมาสร่วมกับผู้บริหาร และสอบทานรายงานทางการเงินประจำปีร่วมกับผู้สอบบัญชี โดยพิจารณาความถูกต้องของ รายงานทางการเงิน ความเหมาะสมของนโยบายการบัญชี ความเพียงพอของการเปิดเผยข้อมูล ตลอดจนการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานทางการเงินประจำปี 2561 - 2562 ทั้งนี้ คตส. ได้เสนอแนะรายชื่อผู้สอบบัญชี และการกำหนดค่าสอบบัญชี เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหาร กสศ. และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณา เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้สอบบัญชี ประจำปี 2562 - 2563 กสศ. เห็นว่างบการเงินประจำปี 2561 - 2562 ได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ซึ่งมีความถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ และมีการเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอ และไม่พบการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ คตส. ได้ปฏิบัติหน้าที่และแสดงความเห็นอย่างเป็นอิสระ ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริหาร กสศ. และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการบริหาร กสศ. เพื่อทราบเป็นรายไตรมาส รวมทั้งได้ดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานของ คตส. เพื่อดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

(นางภัทรพร วรทรัพย์)

ประธานกรรมการตรวจสอบภายใน

ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
ที่ ๑/๒๕๖๓

เรื่อง รายงานการสอบบัญชีของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา จึงออกประกาศรายงานการสอบบัญชีของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาได้รับรองและผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้ว รายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

(นายประสาร ไตรรัตน์วรกุล)

ประธานกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

งบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินของ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กองทุนฯ) ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของทุนและงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 และผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังประกาศใช้

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

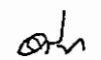
ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากกองทุนฯ ตามข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่นๆ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดเหล่านี้ ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

เรื่องอื่น

งบการเงินของ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา สำหรับรอบระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้งกองทุนฯ) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561 ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีอื่นซึ่งแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขตามรายงานลงวันที่ 8 มีนาคม 2562

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังประกาศใช้ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

*****/12

ในการจัดทำงบการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของกองทุนฯ ในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่อง และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องเว้นแต่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะเลิกกองทุนฯ หรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของข้าพเจ้าตามมาตรฐานการสอบบัญชี ข้าพเจ้าได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติตามของข้าพเจ้ารวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงผล การแสดงผลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริง หรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกองทุนฯ

- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้น โดยผู้บริหาร

- สรุปร่วมกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหารและจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปร่วมกับความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของกองทุนฯ ในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าข้าพเจ้าได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ ข้าพเจ้าต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้า โดยให้ข้อสังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของข้าพเจ้าจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของข้าพเจ้าขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้า อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้กองทุนฯ ต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง

*****/3

• ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลว่างบการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูล โดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่

ข้าพเจ้าได้สื่อสารกับผู้บริหารในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญซึ่งรวมถึง ขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบรวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในหากข้าพเจ้าได้พบในระหว่างการตรวจสอบของข้าพเจ้า

ผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบงานสอบบัญชีและนำเสนอรายงานฉบับนี้คือ นางสาวอริสา ชุมวิสูตร

(นางสาวอริสา ชุมวิสูตร)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ทะเบียนเลขที่ 9393

บริษัท สอบบัญชีธรรมนิติ จำกัด

กรุงเทพมหานคร

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2563

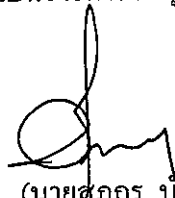

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2562

	สินทรัพย์	บาท	
		2562	2561
	หมายเหตุ		
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	4	1,828,407,581.17	1,224,818,627.67
ลูกหนี้อื่นระยะสั้น	5	868,928.26	249,400.00
ดอกเบี้ยค้างรับ		2,159,723.56	-
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		219,288.17	164,197.98
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		1,831,655,521.16	1,225,232,225.65
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
อุปกรณ์	6	29,868,172.37	331,596.08
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	7	30,046,594.60	270,431.96
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	8	2,665,870.00	1,316,120.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		62,580,636.97	1,918,148.04
รวมสินทรัพย์		1,894,236,158.13	1,227,150,373.69

อธิ

ขอรับรองว่าเป็นรายการอันถูกต้องและเป็นจริง

(นายสุภกร บงสาย)
ผู้จัดการกองทุนฯ

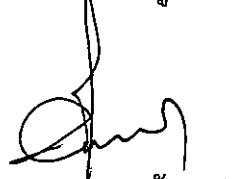
กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
งบแสดงฐานะการเงิน (ต่อ)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2562

หนี้สินและส่วนของทุน

	หมายเหตุ	บาท	
		2562	2561
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	9	52,280,838.53	2,147,083.69
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย		391,223.89	753,060.94
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		1,958,311.24	61,505.44
รวมหนี้สินหมุนเวียน		54,630,373.66	2,961,650.07
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น		40,125.00	40,125.00
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		40,125.00	40,125.00
รวมหนี้สิน		54,670,498.66	3,001,775.07
ส่วนของทุน			
ทุน		711,958,077.72	711,958,077.72
รายได้สูง (ค่า) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม		1,127,607,581.75	512,190,520.90
รวมส่วนของทุน		1,839,565,659.47	1,224,148,598.62
รวมหนี้สินและส่วนของทุน		1,894,236,158.13	1,227,150,373.69

๑๓

ขอรับรองว่าเป็นรายการอันถูกต้องและเป็นจริง

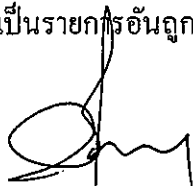

(นายสุภกร บัวสาย)
ผู้จัดการกองทุนฯ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562

รายละเอียด	หมายเหตุ	บาท	
		สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
รายได้			
รายได้จากเงินงบประมาณ	11	2,537,365,000.00	499,187,400.00
รายได้จากการอุดหนุน	12	8,023,277.51	44,195,832.96
รายได้จากเงินบริจาค	13	2,690,903.67	-
รายได้อื่น	14	9,407,519.13	25,690.23
รวมรายได้		<u>2,557,486,700.31</u>	<u>543,408,923.19</u>
ค่าใช้จ่าย	15		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร		27,522,765.32	3,428,050.37
ค่าใช้จ่ายโครงการ		1,880,686,376.41	20,282,037.25
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน		29,526,851.78	7,310,156.59
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย		4,333,645.95	198,158.08
รวมค่าใช้จ่าย		<u>1,942,069,639.46</u>	<u>31,218,402.29</u>
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		<u>615,417,060.85</u>	<u>512,190,520.90</u>

orn

ขอรับรองว่าเป็นรายการอันถูกต้องและเป็นจริง

(นายสุกกร บัวสาย)

ผู้จัดการกองทุนฯ

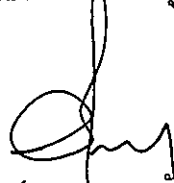
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562

หมายเหตุ	บาท		
	ทุน	รายรับสูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	รวม ส่วนของทุน
ยอดยกมา ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2561	711,958,077.72	512,190,520.90	1,224,148,598.62
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	615,417,060.85	615,417,060.85
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562	<u>711,958,077.72</u>	<u>1,127,607,581.75</u>	<u>1,839,565,659.47</u>
ยอดยกมา ณ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (โอนมาจาก สศค.)	11,958,077.72	-	11,958,077.72
ทุนประเดิมงวดที่ 1	10 700,000,000.00	-	700,000,000.00
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	512,190,520.90	512,190,520.90
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2561	<u>711,958,077.72</u>	<u>512,190,520.90</u>	<u>1,224,148,598.62</u>

o/m

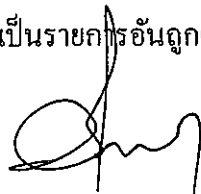
ขอรับรองว่าเป็นรายการอันถูกต้องและเป็นจริง

(นายสุกกร ปิวสาย)
ผู้จัดการกองทุนฯ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	615,417,060.85	512,190,520.90
ปรับกระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	4,333,645.95	198,158.08
ดอกเบี้ยรับ	(9,243,647.40)	(23,924.55)
กระแสเงินสดจากการดำเนินงานก่อนการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์ และหนี้สินดำเนินงาน	610,507,059.40	512,364,754.43
สินทรัพย์ดำเนินงาน (เพิ่มขึ้น) ลดลง		
ถูกหนี้อื่นระยะสั้น	(619,528.26)	(249,400.00)
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	(55,090.19)	(164,197.98)
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	(1,349,750.00)	(1,316,120.00)
หนี้สินจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น (ลดลง)		
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	50,133,754.84	2,147,083.69
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	(361,837.05)	753,060.94
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	1,896,805.80	61,505.44
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	-	40,125.00
เงินสดรับ (จ่าย) จากการดำเนินงาน	660,151,414.54	513,636,811.52
รับดอกเบี้ย	7,083,923.84	23,924.55
เงินสดสุทธิได้มาจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมดำเนินงาน	667,235,338.38	513,660,736.07

ขอรับรองว่าเป็นรายการอันถูกต้องและเป็นจริง

(นายสุภกร บัวสาย)
ผู้จัดการกองทุนฯ

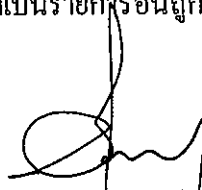
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
งบกระแสเงินสด (ต่อ)
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
<u>กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน</u>		
เงินสดจ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร	(31,445,595.88)	(800,186.12)
เงินสดจ่ายซื้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	(32,200,789.00)	-
เงินสดสุทธิได้มาจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมลงทุน	(63,646,384.88)	(800,186.12)
<u>กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน</u>		
ทุนประเดิม	-	700,000,000.00
ทุนยกมาจาก สศค.	-	11,958,077.72
เงินสดสุทธิได้มาจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมจัดหาเงิน	-	711,958,077.72
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง)	603,588,953.50	1,224,818,627.67
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันต้นงวด	1,224,818,627.67	-
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันสิ้นสุดงวด	1,828,407,581.17	1,224,818,627.67

Orn

ขอรับรองว่าเป็นรายการอันถูกต้องและเป็นจริง

(นายสุกกร บัวสาย)
ผู้จัดการกองทุนฯ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
วันที่ 30 กันยายน 2562

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 การจัดตั้งกองทุนฯ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กองทุนฯ) ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2561 ตามพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยให้มีการโอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ หนี้ ภาระผูกพัน เจ้าหนี้ที่ และลูกจ้าง และเงินงบประมาณของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน ตามระเบียบกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพว่าด้วยการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน พ.ศ. 2553 ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับไปเป็นของกองทุนฯ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงหนี้ของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพตามสัญญาเงินยืมระหว่างกระทรวงการคลัง เลขที่ 1/2554 ลงวันที่ 4 เมษายน 2554 และเลขที่ 2/2554 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2554 สำหรับหนี้ดังกล่าวที่เป็นภาระของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพดำเนินการเสนอกณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาและให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจมีมติให้หนี้ดังกล่าวเป็นพับได้ ซึ่งได้กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

1.2 สถานที่ตั้งของกองทุนฯ

กองทุนฯ ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 388 อาคารเอส.พี ชั้น 13 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

1.3 วัตถุประสงค์ของกองทุนฯ

1.3.1 ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม เพื่อให้เด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย

1.3.2 ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนเงินและค่าใช้จ่ายให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส และผู้ด้อยโอกาส จนสำเร็จการศึกษาระดับพื้นฐาน

1.3.3 เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพื้นฐานและศักยภาพที่แตกต่างกัน

1.3.4 ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัด และมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้

1.3.5 ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือสถานศึกษา เพื่อให้มีการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถรู้และพัฒนาได้ตามความถนัดและศักยภาพของตน

๑๗

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

1.3.6 คำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษา วิจัย หรือค้นคว้าแนวทางในการพัฒนาครู ให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรู้ และมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา โดยมีแรงจูงใจที่เหมาะสมรวมทั้งส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันต้นแบบในการผลิตและพัฒนาครู

1.3.7 คำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปใช้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา สนองความต้องการทางด้านกำลังแรงงาน และการยกระดับความสามารถของคนไทย

1.4 แหล่งที่มาของเงินและทรัพย์สินของกองทุนฯ มีดังนี้

1.4.1 เงินและทรัพย์สินที่ได้รับโอนตามมาตรา 47 และมาตรา 48

1.4.2 เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นทุนประเดิมจำนวนหนึ่งพันล้านบาท

1.4.3 เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปีตามแผนการใช้จ่ายเงินที่คณะกรรมการและคณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบแล้ว

1.4.4 เงินรายได้ที่ได้รับจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

1.4.5 รายได้จากการดำเนินงานและการลงทุนของกองทุน

1.4.6 เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

1.4.7 รายได้หรือผลประโยชน์อื่นที่กองทุนฯ ได้รับไม่ว่าโดยทางใด

1.4.8 ดอกผลของเงินและทรัพย์สินของกองทุน

กองทุนฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2561 จำนวน 499,187,400 บาท และปี พ.ศ. 2562 จำนวน 2,537,365,000 บาท

2. เกณฑ์ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

2.1 หลักเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงิน

- (1) งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค. 0410.2/ว.67 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2561 รายการที่ปรากฏในงบการเงินนี้เป็นไปตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังประกาศใช้ ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายการบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ นโยบายการบัญชีภาครัฐ
- (2) งบการเงินนี้จัดทำขึ้น โดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิม เว้นแต่จะได้เปิดเผยเป็นอย่างอื่นในนโยบายการบัญชี
- (3) งบการเงินฉบับภาษาไทยเป็นงบการเงินฉบับที่กองทุนฯ ใช้เป็นทางการตามกฎหมาย งบการเงินฉบับภาษาอังกฤษแปลมาจากงบการเงินฉบับภาษาไทยดังกล่าว

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

- 2.2 มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่มีผลบังคับใช้ในงวดปัจจุบัน
กระทรวงการคลังได้ออกมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. 2561 โดยให้ถือปฏิบัติกับรายงานการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2561 เป็นต้นไป ซึ่งได้มีการปรับปรุงมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐต่างๆ ดังต่อไปนี้
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 1 เรื่อง การนำเสนอรายงานการเงิน
  - มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 3 เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด
  - มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 5 เรื่อง ต้นทุนการกู้ยืม
  - มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 12 เรื่อง สินค้าคงเหลือ
  - มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 13 เรื่อง สัญญาเช่า
  - มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 14 เรื่อง เหตุการณ์ภายหลังวันที่ในรายงาน
  - มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 16 เรื่อง อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน
  - มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 17 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
  - มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 31 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- 2.3 มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่มีผลบังคับใช้ในงวดอนาคต
กระทรวงการคลังได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง ซึ่งลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้มาตรฐานการบัญชีที่ปรับปรุงใหม่ มีดังนี้
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 9 เรื่อง รายได้จากรายการแลกเปลี่ยน วันที่มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2562
  - มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยน วันที่มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2563
- ฝ่ายบริหารเชื่อว่ามาตรฐานการบัญชีภาครัฐที่ปรับปรุงใหม่ข้างต้น จะไม่มีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่องบการเงินในงวดที่นำมาถือปฏิบัติ
3. นโยบายการบัญชีที่สำคัญ
- 3.1 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย
- รายได้จากเงินงบประมาณ รับรู้เมื่อยื่นคำขอเบิกเงินจากกรมบัญชีกลางในกรณีเป็นการขอรับเงินเข้าบัญชีของกองทุน
  - รายได้จากการอุดหนุนรับรู้เมื่อได้รับเงิน
  - รายได้เงินบริจาครับรู้เมื่อได้รับเงิน
  - รายได้อื่นและค่าใช้จ่ายอื่นรับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง

๑๒

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

3.2 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ประกอบด้วย เงินสดในมือและเงินฝากสถาบันการเงิน ซึ่งมีอายุครบกำหนดไม่เกิน 3 เดือน โดยไม่รวมรายการเงินฝากธนาคารที่มีภาระค้ำประกัน

3.3 ลูกหนี้อื่นระยะสั้น

กองทุนฯ รับรู้ลูกหนี้ภายในหน่วยงานกรณีให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ยืมเงิน ไปใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามมูลค่าที่จะได้รับ โดยไม่มีดอกเบี้ย

3.4 อุปกรณ์

อุปกรณ์แสดงในราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของสินทรัพย์และค่าเผื่อการลดมูลค่า (ถ้ามี) ราคาคงรับรู้เมื่อเริ่มแรกที่ได้สินทรัพย์มารวมถึงต้นทุนทางตรงอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดหาสินทรัพย์เพื่อให้สินทรัพย์อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้ได้ตามวัตถุประสงค์รวมทั้งต้นทุนในการรื้อถอน ขนย้าย และการบูรณะสถานที่ตั้งของสินทรัพย์ซึ่งเป็นภาระผูกพันของกองทุนฯ (ถ้ามี)

ต้นทุนของการปรับปรุงสินทรัพย์ให้ดีขึ้นอย่างสำคัญ ต้นทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงแทนส่วนประกอบของรายการสินทรัพย์ตามระยะเวลาที่กำหนด กองทุนฯ จะรับรู้ต้นทุนดังกล่าวไว้เป็นส่วนหนึ่งของราคาตามบัญชีของสินทรัพย์และคิดค่าเสื่อมราคา ทั้งนี้สำหรับกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงและได้บันทึกเป็นส่วนหนึ่งของราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ กองทุนฯ จะตัดมูลค่าตามบัญชีของส่วนประกอบที่ถูกเปลี่ยนแทนออก

รายจ่ายเกี่ยวกับการต่อเติม การต่ออายุหรือปรับปรุงสินทรัพย์ให้ดีขึ้น ซึ่งทำให้ราคาเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันของสินทรัพย์เพิ่มขึ้นอย่างเป็นสาระสำคัญจะรวมเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ ส่วนค่าซ่อมแซมและค่าบำรุงรักษารับรู้ค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดขึ้น

ค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์คำนวณจากราคาทุนหักมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณดังนี้

ส่วนปรับปรุงอาคารสำนักงานเช่า	5	ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน	5	ปี
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	3 และ 5	ปี
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5	ปี
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	3 และ 5	ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	ปี

o/h

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

อุปกรณ์ที่ได้จากการรับ โอนในการจัดตั้งเป็นกองทุนฯ คิดค่าเสื่อมราคาตามอายุการใช้งานที่ยังเหลืออยู่ของอุปกรณ์นั้น

ทุกสิ้นรอบปีบัญชีกองทุนฯ จะทบทวนมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์ อายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์และวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาให้เหมาะสม

กองทุนฯ คิดค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วนประกอบของรายการสินทรัพย์แต่ละส่วนแยกต่างหากจากกันเมื่อส่วนประกอบแต่ละส่วนนั้นมีต้นทุนที่มีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับต้นทุนทั้งหมดของสินทรัพย์นั้น

ค่าเสื่อมราคารวมอยู่ในการคำนวณผลการดำเนินงาน

ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้างและอุปกรณ์ระหว่างติดตั้ง

กองทุนฯ ตัดรายการอุปกรณ์ ออกจากบัญชีเมื่อจำหน่ายสินทรัพย์ รายการผลกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายหรือตัดจำหน่ายสินทรัพย์ จะรับรู้ในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

3.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนแสดงในราคาทุนหักด้วยค่าตัดจำหน่ายสะสมและขาดทุนจากการลดมูลค่า (ถ้ามี) สินทรัพย์ไม่มีตัวตนถูกตัดจำหน่ายและบันทึกในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินโดยวิธีเส้นตรงตามระยะเวลาที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจนับจากวันที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ระยะเวลาที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจแสดงได้ดังนี้

โปรแกรมคอมพิวเตอร์และระบบงาน 3 5 และ 10 ปี

3.6 เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น

กองทุนฯ รับรู้เจ้าหนี้อื่นระยะสั้นจากการซื้อสินค้าและบริการและเจ้าหนี้รายจ่ายประเภททุนเมื่อกองทุนฯ ได้รับสินค้าและบริการและสินทรัพย์จากผู้ขายแล้ว การรับสินค้าและบริการและสินทรัพย์นี้หมายถึงจุดที่กองทุนฯ ได้มีการตรวจรับเรียบร้อยแล้ว

3.7 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

กองทุนฯ รับรู้ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเมื่อเกิดค่าใช้จ่ายขึ้นด้วยมูลค่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้วในรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันแต่ยังไม่ได้มีการจ่ายเงิน โดยการจ่ายเงินจะกระทำในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไป ค่าใช้จ่ายดังกล่าวอาจเกิดจากข้อกำหนดของกฎหมายข้อตกลงในสัญญาหรือจากบริการที่ได้รับแล้ว

3.8 ผลประโยชน์บุคคลากร

กองทุนฯ รับรู้เงินเดือน ค่าจ้าง เงินประจำตำแหน่ง กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและสวัสดิการอื่นได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลและการศึกษานบุตร เป็นต้น เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดรายการ

๑๒๓

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

3.9 ประมาณการหนี้สิน

ประมาณการหนี้สินจะรับรู้ที่ต่อเมื่อกองทุนฯ มีภาระผูกพันตามกฎหมายหรือภาระผูกพันจากการอนุমানในปัจจุบันซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีต และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กองทุนฯ จะสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพื่อจ่ายชำระภาระผูกพันดังกล่าว และสามารถประมาณจำนวนภาระผูกพันได้อย่างน่าเชื่อถือ

3.10 การใช้ประมาณการทางบัญชี

ในการจัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ฝ่ายบริหารต้องใช้การประมาณและตั้งข้อสมมติฐานหลายประการ ซึ่งมีผลกระทบต่อจำนวนเงินที่เกี่ยวข้องกับรายได้ ค่าใช้จ่ายสินทรัพย์และหนี้สิน และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์และหนี้สินที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจริงอาจแตกต่างไปจากจำนวนที่ประมาณไว้

4. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ประกอบด้วย

	บาท	
	2562	2561
เงินสดในมือ	50,000.00	20,000.00
เงินฝากธนาคาร - ออมทรัพย์	1,828,378,080.52	1,224,778,927.67
เงินฝากธนาคาร - กระแสรายวัน	(20,499.35)	19,700.00
รวม	1,828,407,581.17	1,224,818,627.67

ยอดเครดิตของบัญชีเงินฝากกระแสรายวันเป็นรายการเช็คที่ผู้รับเช็คยังมีได้นำมาขึ้นเงินกับธนาคาร บัญชีกระแสรายวันเป็นบัญชีที่โอนเงินอัตโนมัติจากบัญชีออมทรัพย์ เงินฝากออมทรัพย์มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัว ตามที่ธนาคารกำหนด

5. ลูกหนี้อื่นระยะสั้น

ลูกหนี้อื่นระยะสั้น ประกอบด้วย

	บาท	
	2562	2561
ลูกหนี้เงินยืมทรองผู้ปฏิบัติงาน	868,928.26	249,400.00
รวม	868,928.26	249,400.00

o/h

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

6. อุปกรณ์

อุปกรณ์ ประกอบด้วย

	บาท			
	ยอดตามบัญชี ณ 30 ก.ย. 61	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ยอดตามบัญชี ณ 30 ก.ย. 62
ราคาทุน				
ส่วนปรับปรุงอาคารและสำนักงาน	7,945,980.22	-	-	31,975,776.75
ครุภัณฑ์สำนักงาน	2,279,582.31	127,212.30	-	2,406,794.61
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	84,460.27	-	-	84,460.27
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	1,681,725.74	3,195,915.30	-	4,877,641.04
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	1,975,159.40	4,187,550.75	-	6,162,710.15
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	181,970.00	29,990.00	-	211,960.00
สินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	124,869.00	24,321,157.53	-	(24,446,026.53)
รวมราคาทุน	14,273,746.94	31,861,825.88	-	(416,230.00)
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม				
ส่วนปรับปรุงอาคารและสำนักงาน	(7,945,966.22)	(848,290.66)	-	(8,794,256.88)
ครุภัณฑ์สำนักงาน	(2,177,006.25)	(91,608.40)	-	(2,268,614.65)
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	(72,884.34)	(4,990.17)	-	(77,874.51)
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	(1,630,261.57)	(208,361.93)	-	(1,838,623.50)
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	(1,934,068.48)	(755,669.97)	-	(2,689,738.45)
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	(181,964.00)	(98.46)	-	(182,062.46)
รวมค่าเสื่อมราคาสะสม	(13,942,150.86)	(1,909,019.59)	-	(15,851,170.45)
รวมอุปกรณ์ - สุทธิ	331,596.08			29,868,172.37

orn

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

	บาท			
	ยอดตามบัญชี ณ 14 พ.ค. 61	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ยอดตามบัญชี ณ 30 ก.ย. 61
ราคาทุน				
ส่วนปรับปรุงอาคารและสำนักงาน	7,945,980.22	-	-	7,945,980.22
ครุภัณฑ์สำนักงาน	2,279,582.31	-	-	2,279,582.31
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	84,460.27	-	-	84,460.27
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	1,681,725.74	-	-	1,681,725.74
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	1,975,159.40	-	-	1,975,159.40
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	181,970.00	-	-	181,970.00
สินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	-	124,869.00	-	124,869.00
รวมราคาทุน	14,148,877.94	124,869.00	-	14,273,746.94
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม				
ส่วนปรับปรุงอาคารและสำนักงาน	(7,945,966.22)	-	-	(7,945,966.22)
ครุภัณฑ์สำนักงาน	(2,147,508.85)	(29,497.40)	-	(2,177,006.25)
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	(70,969.28)	(1,915.06)	-	(72,884.34)
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	(1,621,264.30)	(8,997.27)	-	(1,630,261.57)
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	(1,917,849.32)	(16,219.16)	-	(1,934,068.48)
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	(181,964.00)	-	-	(181,964.00)
รวมค่าเสื่อมราคาสะสม	(13,885,521.97)	(56,628.89)	-	(13,942,150.86)
รวมอุปกรณ์ - สุทธิ	263,355.97			331,596.08

	บาท
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562	1,909,019.59
ค่าเสื่อมราคาสำหรับงวดตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561	56,628.89

ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 และ 2561 กองทุนฯ มีสินทรัพย์ถาวรที่คิดค่าเสื่อมราคาหมดแล้วแต่ยังคงใช้ดำเนินงานอยู่มีราคาทุนจำนวน 13.70 ล้านบาท และ 13.50 ล้านบาท ตามลำดับ
อุปกรณ์ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 ไม่คิดการระงับประกันใด

orn

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

7. สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ประกอบด้วย

	บาท			
	ยอดตามบัญชี ณ 30 ก.ย. 61	เพิ่มขึ้น	ลดลง	โอนเข้า (ออก) ยอดตามบัญชี ณ 30 ก.ย. 62
ราคาทุน				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์				
และระบบงาน	14,032,229.43	8,813,499.00	-	13,911,972.00
ลิขสิทธิ์	-	43,228.00	-	-
สินทรัพย์ระหว่างทำ	-	22,927,832.00	-	(13,495,742.00)
รวม	14,032,229.43	31,784,559.00	-	416,230.00
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์				
และระบบงาน	(13,761,797.47)	(2,422,010.22)	-	-
ลิขสิทธิ์	-	(2,616.14)	-	-
รวม	(13,761,797.47)	(2,424,626.36)	-	-
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	270,431.96			30,046,594.60

	บาท			
	ยอดตามบัญชี ณ 14 พ.ค. 61	เพิ่มขึ้น	ลดลง	โอนเข้า (ออก) ยอดตามบัญชี ณ 30 ก.ย. 61
ราคาทุน				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์				
และระบบงาน	14,032,229.43	-	-	-
รวม	14,032,229.43	-	-	14,032,229.43
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์				
และระบบงาน	(13,620,268.28)	(141,529.19)	-	-
รวม	(13,620,268.28)	(141,529.19)	-	(13,761,797.47)
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	411,961.15			270,431.96

ค่าตัดจำหน่ายสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562

2,424,626.36

ค่าตัดจำหน่ายสำหรับงวดตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561

141,529.19

o/h

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 และ 2561 กองทุนฯ มีสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่คิดค่าตัดจำหน่ายหมดแล้วแต่ยังคงใช้ดำเนินงานอยู่มีราคาทุนจำนวน 13.66 ล้านบาท และ 12.46 ล้านบาท ตามลำดับ

8. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น ประกอบด้วย

	บาท	
	2562	2561
เงินมัดจำ - ค่าเช่าอาคารและบริการ	2,661,120.00	1,312,920.00
เงินมัดจำ - อื่น	4,750.00	3,200.00
รวม	<u>2,665,870.00</u>	<u>1,316,120.00</u>

9. เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น

เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น ประกอบด้วย

	บาท	
	2562	2561
เจ้าหนี้อื่น	30,829,782.53	831,076.19
เจ้าหนี้โครงการ	21,451,056.00	1,316,007.50
รวม	<u>52,280,838.53</u>	<u>2,147,083.69</u>

10. ทุนประเดิม

กองทุนฯ มีทุนประเดิมที่ต้องได้รับตามพรบ. จำนวน 1,000 ล้านบาท ซึ่งในวันที่ 26 กันยายน 2561 ได้รับทุนประเดิมงวดแรก จำนวน 700 ล้านบาท

อท

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

11. รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณ ประกอบด้วย

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
รายได้เงินสนับสนุน - งบประมาณ	2,537,365,000.00	499,187,400.00
รวมรายได้จากเงินงบประมาณ	<u>2,537,365,000.00</u>	<u>499,187,400.00</u>

12. รายได้จากการอุดหนุน

รายได้จากการอุดหนุน ประกอบด้วย

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
รายได้จากการอุดหนุน - หน่วยงานรัฐ	8,023,277.51	44,195,832.96
รวมรายได้จากเงินอุดหนุน	<u>8,023,277.51</u>	<u>44,195,832.96</u>

o/m

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

13. รายได้เงินบริจาค

รายได้เงินบริจาค ประกอบด้วย

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
รายได้เงินบริจาค	2,690,903.67	-
รวมรายได้เงินบริจาค	2,690,903.67	-

14. รายได้อื่น

รายได้อื่น ประกอบด้วย

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
ดอกเบี้ยรับ	9,243,647.40	23,924.55
รายได้อื่น	163,871.73	1,765.68
รวมรายได้อื่น	9,407,519.13	25,690.23

อน

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

15. ค่าใช้จ่าย

15.1 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
เงินเดือน	24,216,999.58	3,316,101.00
ค่าล่วงเวลา	81,625.00	-
ค่าเบี้ยประกันสุขภาพ	356,043.74	111,949.37
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	1,553,043.00	-
เงินสวัสดิการ	758,386.00	-
ค่าใช้จ่ายด้านฝึกอบรม	556,668.00	-
รวม	27,522,765.32	3,428,050.37

15.2 ค่าใช้จ่ายโครงการ

15.2.1 เงินอุดหนุนโครงการ

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
เงินอุดหนุนโครงการ	1,810,036,029.73	10,327,562.38
หัก รับคืนเงินอุดหนุนโครงการ	(14,550,157.57)	(332,627.12)
รวม	1,795,485,872.16	9,994,935.26

อน

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

15.2.2 ค่าใช้จ่ายในการบริหารโครงการ

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
ค่าใช้จ่ายจัดประชุม - ค่าเดินทาง	10,117,278.52	1,048,148.00
ค่าใช้จ่ายจัดประชุม - ค่าอาหาร	7,173,096.65	1,703,723.99
ค่าใช้จ่ายจัดประชุม - ค่าที่พัก	5,940,356.00	255,141.01
ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม ค่าที่พัก	649,791.00	94,367.00
ค่าที่พัก	174,373.00	-
ค่าเบี้ยเลี้ยง - ต่างประเทศ	100,400.00	-
ค่าโทรศัพท์ - ต่างประเทศ	4,944.23	-
ค่าที่พัก - ต่างประเทศ	144,310.36	-
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง - ในประเทศ	2,622,799.87	103,257.00
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง - ต่างประเทศ	1,029,728.55	48,800.00
ค่าจ้างบุคคลภายนอก	21,696,105.10	1,079,755.00
ค่าตอบแทนอื่น	234,435.48	136,500.00
ค่าตอบแทนบุคคลภายนอก	7,255,645.00	3,173,900.00
ค่าเบี้ยประชุม - กรรมการ/อนุกรรมการ/ที่ปรึกษา	1,663,990.00	29,500.00
ค่าเช่าอุปกรณ์และอื่น ๆ	327,593.00	-
ค่าบริการไปรษณีย์/ค่าขนส่ง	695,661.11	78,636.09
ค่าถ่ายเอกสาร	422,196.95	39,134.50
ค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์	21,598,094.66	2,386,785.67
ค่าสื่อสิ่งพิมพ์	3,011,214.68	69,550.00
ค่าธรรมเนียมธนาคาร	20,491.18	1,905.00
ค่าใช้จ่ายอื่น	317,998.91	37,998.73
รวม	85,200,504.25	10,287,101.99
รวมค่าใช้จ่ายโครงการ	1,880,686,376.41	20,282,037.25

อน

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

15.3 ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
ค่าตอบแทนอื่น	1,542,700.00	580,400.00
ค่าเบี้ยประชุมกรรมการ	2,572,000.00	1,030,000.00
ค่าไฟฟ้า	207,125.28	51,726.58
ค่าแอร์ล่วงหน้า	25,733.50	5,992.00
ค่าที่จอดรถ	747,922.50	58,682.00
ค่าโทรศัพท์สำนักงาน	103,046.04	10,779.72
ค่าโทรศัพท์มือถือ/เครื่องมือสื่อสาร	400,818.01	94,647.64
ค่าบริการไปรษณีย์/ค่าขนส่ง	383,846.00	102,102.00
ค่าจ้างที่ปรึกษา	3,129,600.00	-
ค่าใช้จ่ายจัดประชุม - ค่าเดินทาง	55,072.00	75,043.00
ค่าใช้จ่ายจัดประชุม - ค่าอาหาร	577,807.10	215,619.00
ค่าใช้จ่ายจัดประชุม - ค่าที่พัก	105,000.00	103,200.00
ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม	39,420.00	-
ค่าเช่าอาคารและบริการส่วนกลาง	9,862,101.00	2,074,837.12
ค่าถ่ายเอกสาร	879,361.63	1,263,225.53
ค่าบริการดูแลบำรุงรักษาระบบ	2,589,955.72	623,252.70
ค่าเช่าคอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก	109,090.16	18,239.84
ค่าตอบแทนบุคคลภายนอก	463,906.45	180,000.00
ค่าจ้างบุคคลภายนอก	3,535,407.00	346,800.00
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง - ในประเทศ	580,800.00	-
ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	394,644.51	122,973.42
ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา	104,233.52	89,077.50
ค่าธรรมเนียมธนาคาร	82,508.00	24,660.00

อิน

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

	บาท	
	สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2562	สำหรับงวดตั้งแต่ วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้ง กองทุน) ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561
ค่าตรวจสอบบัญชี	530,000.00	150,000.00
ค่าโฆษณาและสื่อประชาสัมพันธ์	223,165.62	-
ค่าใช้จ่ายอื่น	281,587.74	88,898.54
รวม	<u>29,526,851.78</u>	<u>7,310,156.59</u>

16. หนี้สินและภาระผูกพันของกองทุนฯ ประกอบด้วย

16.1 ภาระผูกพันเกี่ยวกับสัญญาเช่าดำเนินงาน

กองทุนฯ ได้ทำสัญญาเช่าอาคารชั้น 13 เอและบี กับบริษัท เอส.พี.อาคาร จำกัด โดยต้องวางเงินมัดจำการเช่ารวม 3 เดือนเพื่อเป็นหลักประกันการเช่าจำนวน 2,661,100.00 บาท มีเนื้อที่เช่า 2,112 ตารางเมตร มีกำหนดเวลา 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2562 และสิ้นสุดวันที่ 31 สิงหาคม 2565 โดยจ่ายค่าเช่าเดือนละ 559,680.00 บาท และค่าบริการเดือนละ 598,857.60 บาท (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 กองทุนฯ มีภาระผูกพันตามสัญญาดังกล่าว ดังนี้

จ่ายชำระภายใน	จำนวนเงิน (บาท)
1 ปี	13,902,451.20
2 ถึง 5 ปี	26,646,364.80
หลังจาก 5 ปี	-
	<u>40,548,816.00</u>

สม

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
หมายเหตุประกอบงบการเงิน (ต่อ)
วันที่ 30 กันยายน 2562

16.2 ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายประเภททุน

16.2.1 ภาระผูกพันตามสัญญาพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการคัดกรองผู้ขาดแคลนทุนฯ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 กองทุนฯ มีภาระผูกพันที่ต้องจ่ายตามสัญญาจำนวน 1.00 ล้านบาท (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม)

16.2.2 ภาระผูกพันตามสัญญาจ้างพัฒนาระบบบริจาคสำหรับเว็บไซต์ กสศ. ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 กองทุนฯ มีภาระผูกพันที่ต้องจ่ายตามสัญญาจำนวน 0.60 ล้านบาท (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม)

16.2.3 ภาระผูกพันตามสัญญาจ้างวิจัยและพัฒนา ระบบสนับสนุนติดตาม จัดสรร เงินอุดหนุนเด็กยากจนฯ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 กองทุนฯ มีภาระผูกพันที่ต้องจ่ายตามสัญญา จำนวน 0.71 ล้านบาท (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม)

16.2.4 ภาระผูกพันตามสัญญาจ้างพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการสื่อสารหนุนเสริมทักษะ การเรียนรู้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 กองทุนฯ มีภาระผูกพันที่ต้องจ่ายตามสัญญาจำนวน 0.25 ล้านบาท (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม)

17. การจัดประเภทรายการในงบการเงิน

รายการบัญชีบางรายการในงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 (วันจัดตั้งกองทุน) ถึงสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561 ได้มีการจัดประเภทใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประเภทรายการในปีปัจจุบัน ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการเงินสำหรับปีหรือส่วนของทุน

อ.ม

รายนามคณะกรรมการ บริหาร กสศ.

ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นายประสาร ไตรรัตน์วรกุล
ประธานกรรมการ

นางสาววัลย์รัตน์ ศรีอรุณ
รองประธานกรรมการ

รศ.ดารณี อุทัยรัตนกิจ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ภาคประชาสังคม

นายเดจ อรรถธำชารี
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ภาคประชาสังคม

รศ.ปิทมวดี โพนกุล
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ภาควิชาการ

ผศ.ปาริญา ศรีวิชย์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านกฎหมาย*

นายภัทระ คำพิทักษ์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ภาคเอกชน

นายชาลี จันทนยั้งยง
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ภาคเอกชน

* ดำรงตำแหน่งนับแต่ 22 มกราคม 2562 แทนนายประสงค์ วินัยแพทย์ ที่ลาออก

กรรมการโดยตำแหน่ง

นายประเสริฐ บุญเรือง
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นายอำนาจ วิชาญวดี
เลขาธิการคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

นพ.สุขุม กาญจนพิมาย
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

นางธนาภรณ์ พรมสุวรรณ
อธิบดีกรมส่งเสริมและ
พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

นายภูมิศักดิ์ อรัญญาเกษมสุข
อธิบดีกรมบัญชีกลาง

นายประยูร รัตนเสนีย์
อธิบดีกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น

นางสุภชชา สุทธิพล
อธิบดีกรมกิจการ
เด็กและเยาวชน

นายเดชาภิววัฒน์ ณ สงขลา
ผู้อำนวยการ
สำนักงานงบประมาณ

นายสุภกร บัวสาย
ผู้จัดการกองทุนเพื่อ
ความเสมอภาคทางการศึกษา

รายนามที่ปรึกษาและ คณะอนุกรรมการ

ที่ปรึกษาของคณะกรรมการ

- ให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ แก่คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

1. นายกฤษณพงศ์ กีรติกร
2. ศาสตราจารย์ภิธานไกรฤทธิ์ บุญเกียรติ
3. ศาสตราจารย์นักสิทธิ์ คุ้มณาชัย
4. ศาสตราจารย์นายแพทย์ วิจารย์ พานิช
5. ศาสตราจารย์สมพงษ์ จิตระดับ

คณะอนุกรรมการด้านการเงินและงบประมาณ

- ให้คำแนะนำแก่สำนักงานเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณของ กสศ. รวมถึงแนวทางการได้มาและการบริหารจัดการซึ่งเงินและทรัพย์สินของ กสศ. ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561
- ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาด้านการเงินและงบประมาณแก่คณะกรรมการและสำนักงาน

1. นางสาวลัษณ์รัตน์ ศรีอรุณ	ประธาน
2. นายบุญเลิศ เลิศเมธากุล	อนุกรรมการ
3. นางกรรณิการ์ งามโสภี	อนุกรรมการ
4. นายรังสรรค์ มณีเล็ก	อนุกรรมการ
5. นายวีรชัญญ์ เพชรร่วง	อนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการด้านธรรมาภิบาล

- ศึกษาและจัดทำร่างประกาศ คำสั่ง ข้อกำหนดต่างๆ เกี่ยวกับกรอบธรรมาภิบาลองค์กรที่สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อเสนอคณะกรรมการ
- ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะด้านธรรมาภิบาลแก่คณะกรรมการ

1. นายชาติ จันทนียังยง	ประธาน
2. นายประสพ พงษ์ศิวกัญ	อนุกรรมการ
3. นางวรรษญา ศรีมาจันทร์	อนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการด้านการบริหารงานบุคคล

- ให้คำแนะนำแก่สำนักงานเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลของสำนักงาน
- ให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนแม่บทหรือแผนกลยุทธ์การบริหารงานบุคคลของสำนักงาน และการพิจารณาแผนอัตรากำลังพนักงานและลูกจ้างให้สอดคล้องกับภารกิจของสำนักงาน
- ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาด้านการบริหารงานบุคคลของสำนักงานแก่คณะกรรมการ

1. รศ.ปัทมาวดี โพชนุกูล ประธาน
2. นางสาวนวลอนันต์ ตันติเกตุ อนุกรรมการ
3. นายวิศรุต รักษ์นภาพงศ์ อนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการด้านนโยบายข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

- ให้นโยบายและคำแนะนำแก่สำนักงานในการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านข้อมูลข่าวสารสาธารณะ เพื่อสร้างความเข้าใจและเกิดความเชื่อมั่น อันจะนำไปสู่ความร่วมมือของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ
- ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสาธารณะแก่คณะกรรมการและสำนักงาน

1. นายภัทระ คำพิทักษ์ ประธาน
2. ศ.สมพงษ์ จิตระดับ อนุกรรมการ
3. นายจเด็จ ธรรมธัชอารี อนุกรรมการ

ภาคผนวก คำถามที่พบบ่อย (FAQ)

โครงการจัดสรรเงินอุดหนุน นักเรียนยากจนพิเศษ แบบมีเงื่อนไข

นักเรียนยากจนพิเศษ คืออะไร

นักเรียนยากจนที่ผ่านเกณฑ์การคัดกรองผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ด้วยวิธีการวัดรายได้ทางอ้อม (Proxy Mean Tests: PMT) และมีค่าคะแนนอยู่ในเกณฑ์ยากจนพิเศษ (Extremely Poor) ที่ประเมินได้ในแต่ละปีตามสภาพเศรษฐกิจ

เงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไข คืออะไร

เงินอุดหนุนที่ กสศ. จัดสรรให้กับนักเรียนยากจนพิเศษตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่ กสศ. กำหนด โดยนักเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนจะมีเงื่อนไขสำคัญที่พิสูจน์ประสิทธิภาพของเงินอุดหนุนดังกล่าว 2 ประการ คือ

- 1) การบันทึกการมาเรียนรายวันของนักเรียนยากจนพิเศษ โดยนักเรียนต้องรักษาอัตราการมาเรียนให้เกินร้อยละ 80 เพื่อป้องกันการออกจากระบบการศึกษา และ
- 2) การบันทึกค่าน้ำหนักส่วนสูงของนักเรียนยากจนพิเศษ เพื่อติดตามและส่งเสริมพัฒนาการเจริญเติบโตที่สมวัยตามเกณฑ์มาตรฐาน

โครงการทุนนวัตกรรม สายอาชีพชั้นสูง

1. ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูงคืออะไร

ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง คือ ทุนที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสายอาชีพ (วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยชุมชน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล หรือสถานศึกษาอื่นๆ ที่เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เสนอโครงการเพื่อยกระดับการทำงานและส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้เด็กเยาวชนยากจนและด้อยโอกาส โดยปลายทางสถาบันการศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกจะยกระดับสู่สถาบันนวัตกรรมชั้นสูง

2. ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูงมีทุนกี่ประเภท

ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง มี 2 ประเภท ได้แก่ ทุน 5 ปี (ปวช. ต่อเนื่อง ปวส.) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า และทุน 2 ปี (ปวส./อนุปริญญา) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 3 หรือเทียบเท่า

3. สาขาที่สถานศึกษาเสนอได้คือสาขาใด

1. สาขาที่เป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ (First S-Curve) และอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve)
2. สาขาที่ขาดแคลนด้านสายอาชีพ
3. สาขาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (STEM) และเทคโนโลยีดิจิทัล

4. ผู้ขอรับทุนต้องมีคุณสมบัติอย่างไร

ทุนประเภท 5 ปี (ปวช. ต่อเนื่อง ปวส.) เป็น นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้น ม.3 หรือเทียบเท่า

ทุนประเภท 2 ปี (ปวส./อนุปริญญาสายอาชีพ) เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้น ม.6/ปวช.3 หรือเทียบเท่า ผู้ขอรับทุนทั้ง 2 ประเภท จะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่มีรายได้เฉลี่ยสมาชิกต่อคนต่อเดือนไม่เกิน 3,000 บาทหรือด้อยโอกาส
- มีศักยภาพในการศึกษาต่อหรือความสามารถพิเศษด้านสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมที่สอดคล้องกับสาขาที่เปิดรับ

5. มีเงื่อนไขในการรับทุนการศึกษาอย่างไร

ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูงเป็นทุนให้เปล่า หากผู้รับทุนเรียนจนจบการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดของประเภททุน ไม่ต้องชดใช้ทุน แต่ในกรณีที่ผู้รับทุนรายใดไม่สามารถเรียนจนจบการศึกษา ผู้รับทุนรายนั้นจะต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาชดใช้ทุน

เมื่อรับทุนจากโครงการนี้ ผู้รับทุนต้องยุติการรับทุนอื่นของภาครัฐที่มีลักษณะซ้ำซ้อนกัน ซึ่งรวมถึงการกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)

โครงการทุนพัฒนาเต็มศักยภาพ สายอาชีพ

1. ทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพคืออะไร

ทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพ คือทุนที่ส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่มีศักยภาพและความสามารถพิเศษด้านสายอาชีพแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและโอกาสทางการศึกษาต่อเต็มศักยภาพต่อเนื่องระดับปริญญาตรีขึ้นไป

2. นักศึกษาที่รับทุนการศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร?

- 1) เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส
- 2) สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. หรือ อนุปริญญา ในปี 2561
- 3) เป็นผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรต่อเนื่อง/เทียบโอนในปีการศึกษา 2562 ที่สามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ปริญญาเอกในสาขาวิชาชีพเดียวกันและเป็นหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานต้นสังกัด
- 4) มีผลการเรียนสะสมอยู่ในลำดับไม่เกินร้อยละ 20 ในสาขาที่สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. หรือ อนุปริญญา หรือมีเกียรติประวัติดีเด่น มีผลงานระดับชาติหรือระดับภาคอาจได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ โดยสถานศึกษาเป็นผู้คัดเลือกและเสนอชื่อ

3. สาขาที่สถาบันการศึกษาสามารถยื่นเสนอชื่อนักศึกษาทุนเป็นสาขาใดได้บ้าง?

- 1) สาขาที่เป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ (First S-curve) อุตสาหกรรมยานยนต์ใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมกลุ่มรายได้ดีและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ และอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร
- 2) สาขาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (STEM) และเทคโนโลยีดิจิทัล

โครงการสร้างโอกาสทางการศึกษา สำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล เป็นครูรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนของชุมชน (ครูรัก(ษ์)ถิ่น)

เพราะเหตุใดมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขาปฐมวัยและประถมศึกษาบางแห่ง ไม่มีสิทธิ์เข้าร่วมเป็นสถาบันผลิตและพัฒนาครูของโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น รุ่นที่ 1

โครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น มีเป้าประสงค์หลักคือ การแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นและโยกย้ายบ่อยของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล ผลิตครูพัฒนาท้องถิ่น สู่การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จึงมีวัตถุประสงค์ในการผลิตและพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชนพื้นที่ห่างไกล ซึ่งได้ทำงานร่วมกับหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนาครู อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำหรับการจัดสรรอัตราข้าราชการครูเกษียณในปี 2567 ให้กับโครงการเพื่อรองรับการบรรจุบัณฑิตครูที่สำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะพื้นฐานของวิชาชีพครู มีสมรรถนะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงมีสมรรถนะของนักพัฒนาชุมชน กลับไปเป็นครูในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

ด้วยหลักการสำคัญของโครงการข้างต้น โครงการจึงใช้ตำบลที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลที่มีอัตราบรรจุข้าราชการครูในปี 2567 เป็นฐานในการค้นหา คัดกรอง และคัดเลือกนักเรียนผู้รับทุน และสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาปฐมวัยและประถมศึกษาเป็นสถาบันผลิตและพัฒนาครูในโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น โดยมุ่งหวังที่จะให้นักศึกษาผู้รับทุนได้เข้ารับการศึกษาในสถาบันผลิตและพัฒนาครูที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคของภูมิภาคเป้าหมายท้องถิ่นของตน เพื่อให้ นักศึกษาผู้รับทุนได้เรียนในระบบการหล่อหลอมที่เข้าใจ และสอดคล้องกับบริบทชุมชนมากที่สุด

โครงการพัฒนาครูและโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง (Teacher School Quality Program)

การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) คืออะไร

การพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการตนเอง
ได้ทั้งระบบ ทั้งด้านการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย

- (1) โรงเรียนกำหนดการเป้าหมาย (Goal) ที่ชัดเจน
เพื่อยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน
- (2) เกิดการใช้ระบบสารสนเทศ (Info) สำหรับ
ผู้บริหารและครูเพื่อใช้ในการบริหาร โดยเฉพาะ
การดูแลติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคล
- (3) เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC)
เป็นชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูมืออาชีพ
เพื่อการพัฒนาผู้เรียน
- (4) โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและเครือข่าย
ต่างๆ (Network) และด้านการจัดการเรียน
การสอน
- (5) โรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอน
ของครูในระดับชั้นเรียน (Classroom)
ที่เป็น Active Learning รูปแบบต่างๆ ที่ส่ง
ผลต่อการพัฒนาผู้เรียนตามที่กำหนด เพื่อให้
ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้สอดคล้องกับ
ศตวรรษที่ 21 และมีแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนตามที่กำหนดเพื่อให้ผู้เรียนเกิด
ทักษะการเรียนรู้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21
และมีแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
ทั้งนี้การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบต้อง
ดำเนินงานร่วมกับ
- (6) ทีมพี่เลี้ยงภายนอกโรงเรียน (Coach)
เพื่อทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม จัดกระบวน
การให้คำปรึกษาแนะนำเทคนิคกระบวนการ
พัฒนาระบบบริหารจัดการ และกระบวนการ
เรียนการสอนให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูใน
โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงให้เกิดการ
พัฒนาด้านการศึกษารอบทิศทางของพื้นที่

โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อความเสมอภาค ทางการศึกษา

เหตุใดกลุ่มเป้าหมายที่เริ่มดำเนินงานให้ความ
ช่วยเหลือ จึงเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกระบบ
และกลุ่มเด็กปฐมวัย ก่อนกลุ่มเป้าหมายอื่น

เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาและเด็กปฐมวัย
เป็น 2 ใน 7 ของกลุ่มเป้าหมายหลักที่ระบุไว้ใน
วัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการ
ศึกษาในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อย
โอกาสทางการศึกษา โดยทั้งสองกลุ่มมีความสำคัญ ดังนี้

- เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา เป็นกลุ่ม
ที่ขาดเจ้าภาพหลักในการดูแลช่วยเหลือ รวมถึง
ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานเพื่อ
ใช้เป็นเครื่องมือช่วยเหลืออย่างทันการณ์และ
สามารถติดตามดูแลได้อย่างต่อเนื่อง
- เด็กปฐมวัย เป็นช่วงอายุที่สำคัญที่สุดในการ
พัฒนาสมอง การลงทุนในการศึกษากับเด็กวัยนี้
จะให้ผลตอบแทนทางสังคมที่สูงมากถึงร้อยละ
13.7 ต่อปี ดังนั้นการสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้รับ
การดูแลเพื่อให้มีพัฒนาการที่สมวัย จึงมีความ
จำเป็นอย่างยิ่งที่ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่
มีคุณภาพของประเทศ

โครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนากักขะแรงงาน ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส

1. หน่วยพัฒนาอาชีพคืออะไร?

หน่วยงาน สถาบันการศึกษา ทั้งรัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมที่มีแนวคิดการพัฒนาอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐานและมีบทบาทในการพัฒนากลุ่มประชากรวัยแรงงาน อาทิ หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนพัฒนาอาชีพ องค์กรสาธารณประโยชน์ที่ทำงานกับกลุ่มเป้าหมาย

2. หน่วยพัฒนาอาชีพที่มีสิทธิสมัครเข้าร่วมโครงการ ได้ต้องมีคุณสมบัติอย่างไร?

สถานภาพ เป็นหน่วยงาน สถาบันการศึกษา ทั้งรัฐ เอกชนและภาคประชาสังคมที่มีรูปแบบการพัฒนาอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐานและมีบทบาทในการพัฒนากลุ่มประชากรวัยแรงงาน

การส่งเสริมอาชีพ เป็นหน่วยพัฒนาอาชีพซึ่งมีประวัติที่แสดงถึงศักยภาพในการพัฒนากักขะอาชีพ การฝึกอบรม หรือการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติจริง ไม่น้อยกว่า 3 ปี

ประสบการณ์การทำงานเชิงพื้นที่ เป็นหน่วยงานที่มีประสบการณ์การทำงานชุมชนหรือพื้นที่ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

ความพร้อม เป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพ ความพร้อมด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และความเชี่ยวชาญ รวมถึงบุคลากร

3. กลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับโอกาสคือใคร?

ประชากรวัยแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือความด้อยโอกาสตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. แรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส หมายถึง?

กลุ่มประชากรวัยแรงงานนอกระบบที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีรายได้ต่ำกว่า 6,500 บาท ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม และหัตถกรรม รวมถึงในอุตสาหกรรมเบา เน้นการใช้แรงงานหนักและราคาถูก รวมถึงต้องมีการยกระดับสินค้าที่ผลิตทั้งในเชิงคุณภาพและมาตรฐาน โดยการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการที่ดี

ก้าวต่อไปของ กสศ.

ตลอดปีที่ผ่านมา การทำงานของ กสศ. ร่วมกับเพื่อนทุกภาคส่วน ทำให้เราก้าวเข้าไปในชีวิตของเด็ก ๆ เป็นล้านคน จากชีวิตที่ไม่กล้าแม้แต่จะฝัน หรือมีความหวังใดๆ เพราะต้องเผชิญกับความยากจนข้นแค้น ความช่วยเหลือจากพวกเรา ทำให้พวกเขาได้มีโอกาสมาเรียนหนังสือด้วยความภาคภูมิใจ มีความหวังต่ออนาคตของตัวเองและครอบครัว เหลือสิ่งอื่นใด คือการมองเห็นศักยภาพภายในและตระหนักถึงคุณค่าของตัวเองว่าเป็นพลังสำคัญที่จะร่วมพัฒนาประเทศไทยได้

สิ่งเหล่านี้คือ วัตถุประสงค์การเกิดขึ้นและมีอยู่ของ กสศ. หน่วยงานตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นปัญหาขนาดใหญ่ที่สะสมเรื้อรังมายาวนาน ไม่มียาวิเศษขนาดใดที่จะรักษาได้หายสนิทภายในชั่วข้ามคืน หรือในระยะเวลาอันสั้น การทำงานที่ผ่านมาพิสูจน์ได้ว่า ก้าวต่อไปของ กสศ. นั้นจะต้องลงทุนด้านความรู้ งานวิจัยที่มีคุณภาพสูง เพื่อค้นหามาตรการหรือต้นแบบแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ได้ผล มีความคุ้มค่า เป็นแนวทางที่ลงทุนน้อย แต่สร้างผลกระทบสูง พร้อมกับการทำงานร่วมกับหน่วยงานหลักที่ดูแลกลุ่มเป้าหมายโดยตรง เพื่อขยับไปสู่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเชิงโครงสร้าง ร่วมด้วยช่วยกันขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย โดยมีภาคประชาชน ประชาสังคมร่วมสนับสนุนเติมเต็มซึ่งกันและกัน

จากนี้คือก้าวของการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เข้มแข็งและมีความยั่งยืน เพื่อให้ เด็ก เยาวชน และประชาชน ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส มีโอกาสพัฒนาตนเองตามศักยภาพและเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ อันเป็นพันธกิจสำคัญของ กสศ. เพื่อหยุดส่งต่อความยากจนข้ามรุ่น

คณะที่ปรึกษาจัดทำ รายงานประจำปี 2562 กสศ.

1. นางสาววัลย์รัตน์ ศรีอรุณ	รองประธานกรรมการบริหาร กสศ.
2. ศ.สมพงษ์ จิตระดับ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหาร กสศ.
3. รศ.ปัทมาวดี โพชนุกูล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภาควิชาการ
4. รศ.ดารณี อุทัยรัตนกิจ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาสังคม
5. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชน

ภาพทั้งหมดในรายงานฉบับนี้ได้รับการอนุญาตจากเจ้าของภาพเรียบร้อยแล้ว

บรรณานุกรม

ชัยยุทธ ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์ .2563. สองทศวรรษของความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาและการจัดสรรทรัพยากรระดับพื้นที่ของประเทศไทย รายงานประกอบการสัมมนาประจำปี คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ธนาคารโลก .2563. รายงานจับชีพจรความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย: ธนาคารโลก

ภูมิศรันย์ ทองเลี่ยมนาค .2563. มองผลสัมฤทธิ์และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาผ่านการประเมินผล PISA ของประเทศไทย สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

OECD (Organization for Economic Co-operation and Development).2019. *PISA 2018 Results (Volume II): Where All Students Can Succeed*: OECD Publishing

World Bank .2015. *Thailand: Wanted, A Quality Education for All*. Washington, DC: World Bank.

World Bank .2020. *Taking the Pulse of Poverty and Inequality in Thailand*. Washington, DC: World Bank

นุญดาส่งต่อความยากจนข้ามรุ่น

กสศ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

เลขที่ 388 อาคารเอส.พี. (อาคารเอ) ชั้น 13 ถนนพหลโยธิน
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

☎ 02-079-5475

☎ 02-619-1810, 02-619-1812

🌐 www.eef.or.th

📍 @EEFThailand